

Holy Bible

Aionian Edition®

Gava Bible

Guduf-Gava Bible

Holy Bible Aionian Edition ®

Gava Bible
Guduf-Gava Bible
Language: Guduf-Gava
Nigeria (Borno)

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 9/10/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0

Luke Initiative for Scripture Translation, 2024

Formatted by Speedata Publisher 5.3.10 (Pro) on 12/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously and <https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Volunteer help and comments are welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Guduf-Gava at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0/, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Guduf-Gava at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 06/21/25 - 468 translations now available in 230 languages.
- 09/01/25 - 538 translations now available in 291 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Mat	1
Markus	33

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

The Crucifixion

*"Jesus said, 'Father, forgive them, for they don't know what they are doing.'
Dividing his garments among them, they cast lots."*

Luke 23:34

Mat

1 Ina ndazhazhana kə tugwa mbərt Yasu Kristu, zər Dod, zər Brakhim. **2** Brakhim kə yiga Ishaku, Ishaku kə yiga Yakub, Yakub kə yiga Yakhud zə zarbabakh sar, **3** Yakhud kə yiga Perez zə Zera ai yiga Tamar, Perez kə yiga Khezron, Khezron kə yiga Ram, **4** Ram kə yiga Aminadab, Aminadab kə yiga Nakhshon, Nakhshon kə yiga Salmon, **5** Salmon kə yiga Boaz, bab sara Rakhab, Boaz kə yiga Obed bab sara Rutl, Obed kə yiga Yese, **6** Yese kə yiga Dod shik. Dod kə yiga Sulemanu ai yiga nus Uri. **7** Sulemanu kə yiga Rekhobom, Rekhobom kə yiga Abij. Abij kə yiga Asa, **8** As kə yiga Jekhoshafat. Jekhoshafat kə yiga Joram, Joram kə yiga Uzi. **9** Uzi kə yiga Jotlam, Jotlam kə yiga Ahaz. Ahaz kə yiga Khezikay, **10** Khezikay kə yiga Manas. Manas kə yiga Amon, Amon kə yiga Yosi. **11** Yosi kə yiga Yekoni, zə zarbabakh sar ən tə sarte tsa khutsalud udakh ya Yakhud da man vəb ən Khay ya Babil. **12** Ən tə khal kə bətral 6a tsud da khaya Babil. Ka yiga Yekoni ad Sheyaltiyal. Sheyaltiyal kə yiga Zerobabel, **13** Zerobabel kə yiga Abikhud. Abikhud kə yiga Eliyakim. Eliyakim kə yiga Azor, **14** Azor kə yiga Zadok, Zadok kə yiga Akim, Akim kə yiga Eliyud **15** Eliyud kə yiga Eliyazar, Eliyazar kə yiga Matan, Matan kə yiga Yakub, **16** Yakub kə yiga Yusuvu zil Maryam, Maryam tsuguna ka yigan ad Yasu ai dəkhedud da Kristu. **17** Tsiyif ənt Brakhim kakh da tə Dod, a nala kə kəlgwidz klatəm ufad. Tsiyif ən tə Dod, tsa kəlgwidz klatəm ufad ən sarte a dzətrarud ak Izrailakh da man vəb ən Babil. Tsiyif ən tə sarte tsən manud vəb ən Babil da tə sarte yigdud Kristu tsa kəlgwidz klatəm ufad. **18** Auna dule a yigdud Yasu Kristu. Ən sarta səb Maryam bab Yasu kə Jisav, kəda ngudsatra səba tsuda, ka dzoghər khud tsin tə dəva də ndzəda Sədikw Chuwadafan. **19** Jambu sar Jisava ud charan, nagħ ba də kədara zhiru ən tatak udakh bi. Ka dayanan ad ghər kə təkaghera tsitar bəghanyan. **20** Madvin ən daya ghəra, dzagwdlam əmdlawala zərbəla Yazhigəl tsin ən suwan. Niya tsin, "Jisav zər Dod, a duwa gədza kə zəb Maryam kə nəga kə nusagh, wirva khudsarna a sa tədəva də ndzəda Sidiķw Chuwadafan. **21** Da yigayiga də zər dəfungw, da barva bəg kha dəkha Yasu. Wirva in da kat yakhtar ən khaipakh tar." **22**

Daghan ina a dzoghər kə righada dəge a kwarga Dadzikan tə dəva də tlayang kwarne, **23** "Da dləgh khud dughmbəl, da yiga yiga ad zer. Ka da barva dəkhud Manuwel." Dəge tuku Manuwel na in kwarne "Dagha kənda zə Yazhigəl." **24** Tsiyif ka Yusuvu ən khara, ka gatars kə lave a kwararkhe zərbəla Yazhigəl. Yusuvu tsuguna ka bəf ad Maryam kə nəga kə nus sar. **25** A khənargħər bi, ba yiga tsin zər sar. Ka barva Yusuvu ad dəkha Yasu.

2 A yava Yasu ən kəs ya Baitalkhami ən əntla khay ya Yakhudi ən kwarga shik Khiridus. Ən tə yanen kə sart, ka sosəg kə li tsatsəg ən təghər kə kwadladlakh səgo ən mbərt kəs, da wurshalim. Ka ndida tsitar **2** kwarne, "Ən vara fitl na yavan ai da nəga kə shik Yakhudakh ni? Wirva a nəgha tsəkənda kwadladl sar səgo ən mbərt kəs, wirva yana a so da dəbadabə kənd." **3** Tsəna kə Khiridus Shik ad yan, ka tsiyif məkən sar zəvə udakh dagħan ən Wurshalim. **4** Ka dzakhanəf ad zik zikan na kə zil kəsakh, zə li tsagdu ndzikha ndzikha Mus. Ka ndidatərwal ad vake da yigdud Kristu. **5** Ka nəv itar tsin, "Ən kəs ya Baitalkhami, ən əntla khay ya Yakhudi. Wirva a vindzga ndək yan tlayangen ad dəge a kwarga Yazhigəl kwarne, **6** "Għera tsugun Baitalkhami əntla khay ya Yakhud, Khəsikan bakhən li man tləkəs ən Yakhud bi; Wirva da səgawal ən təb tsəkcur dadake da man tləks, Dadake da zighw udakhar ya Israil." **7** Ka dəkhga Khiridus ad li tsatsəgen bəghanyan, ki nəghda tsatsəg tsin ad sarte tsa əmdlawala kwadladlen. **8** Ka bəlatəral dəgal da Baitalkhami, ka ni, "Dam da nəghamako ndəghər nəgh ad fitlen dūssu nikur. Da tlərgħər kur, ka kwara ke kur ki dəgal kə ghərər da dəbadab." **9** Udzala tsitar ən tsən lav shika, ka dal itar. Kwadladle tsa nəgha itar ən mbərtə kəseña ən tə vuk tar. Ka gatars gata tsitar tləm sa tsin da təghər kə vake də fitlen. **10** Nəgha tsitar ad kwadladlen ka righəf itar də khwadəga char. **11** Da tsitar da məghen, ka nəgha tsitar fitlen zə Maryam bab sar, kalga itar jugu ən tə vuksar, ka dəbənəf itar. Ka vadana itar mbəl jiladakh tar ka bara itar ad dawan zə tərshin diz ai manavadal səgawal ən uf ai dəkhedud frankinsens, zə ai dəkhud Mir ən tlerna uf. **12** Ka gwiyagh itar ən tə tlerna dul da kəstar, wirva tsa takħatəranud ən suwan kwarne, a duwa itar gwiya daks da vak Khiridus. **13** Ən tə khal kə daldəg tsitar, ka tlərgħər zərbəla Yazhigəl

kə Yusuvu ən suwan, avin, “Tsiya, zəba ad fitl vaksar kə paratərapar, ka niya tsitar, “Kur zar na zə bab sar khwaya dəgal da Masar. Gidam ya pushakh. War kə khisakurf kə ngikh kuba gidən vin kwa kwara kurkhai ka saks, wirva rəvakhud Yazhigəl nən saksi? 8 Manam gide da da gataqata Khiridus ad zərna kə kədakəd.” əmdla kwarne a palga kur ghər ən khaipakħur. 14 Ka tsiyəf Yusuvu bəf ad fitlen zə babsar 9 Dzamam ba ən khudur kwarne, ‘Dadənda kəvid, ka dal da khay Masar. 15 Ka mndəgən Brakhim bi,’ ən təkha kura təkha ka. Təkha ən vin da tə sarte a əmtsəgə Khiridus. Ina kə Yazhigəl kə vərdarkhai zara kə Brakhim səgawal digit a dzaughər ki zəda righada dəge a kwarga ən kurakhan. 10 Audzalud ən bars khil kə mbərt Dadzikən ən tə dəva də ghay tlayangen kwarne, uf. Itsəra kə ufe kwal yig zar charan ka əntlarsud “A dakhadəghər ən Masar ka zərar.” 16 Katla kədaghud da kar. 11 “Ni ka ən para kura də kə Khiridus kwarne raja khargħera liye tsa digit yu kə, kə mətlada kwarne a palga kur ghər, ən təgħer kə kwadladlen, ka ngudərəv tsin char. ude ndanga təgħer tsəka da saks ən ta khal Ka ғəlanaf ad udakh kə khadzga deghwa zər tsək, ude itsa kimbak sar təkh ba ka kə ғənaef dədungw ən Baitalkhami zai ən gədżar kəsakħe bi. In da para kuran də Sədikw Chuwadədan, təvəgh, tsiyif ən tə vəg mits da tə vunj, kalkala zə kar tsugun. 12 Khutan ad kwat kava sar, sarte tsa kwararkhai li tsatsəgen ən tə ghər kə kə kav khi sar ən tə għwuzay, ka dzanəf ad zəren. 17 A righif lave tsa kwarga Irimi tlayang; khi, didagh ən kuvur sar, ka ndəghanan ad 18 “Ka tsəna tsena tsud ad kwind ən dləgh tsits. tlitl də kare kwal təkha tsud kə kədġan.” 13 Kwinda tuwa ziwaziw, Rakħil ən tuwa wirva ən tə khalak yan ka sagħha Yasu ən Galili, da zarsar. A piyarwala kitlandagh rəv. Wirva a vak Yukhan kə parapara tsud ən zagħha Urdun. ruga zar sar.” 19 Təkħal kə əm̄tsa Khiridus, ka 14 Tsən na Yukhan ad gadlara gadl. Ka niya tlargħer zərbəla Yazhigəl kə Yusuvu ən suwan tsin, “Ka tsən nagħha paraka para tsəka ka kha ən Masar 20 ni, “Tsiya bəf bə da fitlən zə bab kə sagħha da vakara?” 15 Ka ngawarkħai Yasu sar gwiya daks da Izrail, wirva liye gat kəd fitl kwarne, “nalnəġin ndek yan, wirva ndek yan na a ruwargan.” 21 Ka tsiyif, bəf ad fitlen zə khwaran kə righada dəge ən sagħha Yazhigəl.” babsar ka gwiya da khay ya Izrail. 22 Ai tsəna Khal kə yana ka khayanəf Yukhan. 16 Ən tə tsin kwarne zər Khiridus, ai dakhdu Arklayus khal kə Parandal tsud Yasu, madvin ən səgawal kə chauga tlksa dad sar, ən man tlks ən khay ən yu, təvin təvina ka ngurəf garazħigəl, ka ya Yakhudi, ka gədza tsin dəgal da vinen. Wirva nəgħan ad sədikw Yazhigəl ən səgadagh ndek tsa təkħatəranud ən suwana, ka khutval da kakur, sodagh da təgħer tsin. 17 Ka tsənud lava əntla khaya Galili. 23 Ka dal da gidən tlerna səgadagh ən għarazħigəl kwarne, “Ina zərare kəsen ən dakhdu də Nazarat. “Ki righada dəge ən waya kə, ən tsən zəda sar ka char.” tsa kwarga tlayang kwarne, Zərنا da dakhda ən zil Nazarat ud.”

3 Ən tə yanen kə sart, a sawal Yukhan dadak para ud da kwardu lav Yazhigəl ən təgħal əntla khay ya Yakhudi. 2 Ni, “Pəlām pəla ghər, wirva tlksa Yazhigəla a kħarzgan.” 3 Tsən Yukhan dadake tsən kwara Ishay tlayang ad laven təgħer tsin kwarne, “Kwinda ud ən tləkk ən təgħal kwarne, “Dikamarna dul kə Dadzikən, Andz ger nəv dulsar.”” 4 Gabage taləm Yukhan na a manava də guj tħegħwam. Ngudan sambal ən tə khukw tsin. Dəg zuwa sara tsəvakkwa zə mam təgħal. 5 Təkəna udakh ya Wurshalim zə əntla Yakhudi dagħan, zə dagħan əntla khay zagh Urdun, ka sakħgawal itar da vaksar, 6 ka kwarakh khaipakħtar itar, ka paratəra para tsin ən zagh Urdun. 7 Ai vazga kə Yukhan ad Farisakh zə Sadukiyyakh zikən səgawal da

4 Ka fiwandal Sədikw Chuwadədan ad Yasu da təgħal kə kurakura kə wurdu. 2 A zəbga Yasu ad ndəl khəna kul ufad vida zə fatsi. Kə khala ka ndzikənəf way. 3 Ka sa wurdu niya tsin, “Da zər Yazhigəl kha, kwarara kwara kə kurakħan nalnəġ itar kə dəg zu.” 4 Ka ngawarkhe Yasu kwarne, “Vindzən ən kadkad Yazhigəl kwarne, ‘Uk ən safən ta dəg zuwa kitakul bud bi, khekwa də itsera kə lave ən səgawal ən ghay kə Yazhigəl.’” 5 Ka ғala wurdu da dləmdla kəs Chuwadədan ən Wurshalim, ka boba tsin da tə ghər kə bedem fəta Yazhigəl. 6 Niya tsin, “Da zər Yazhigəl kha,” għadzəvdagh għadzəvva dəg dagħ da khay, wirva vindzən kwarne, “Da batra bəg Yazhigəl ad ndzəda kə zərbəlakh sar kə kat kha kat. Ka da chau kha chawa itar də dəv tar. Khek kədkhe kə kur ən tə sig.”” 7 Ka nəv Yasu tsin, “Vindzən tsugun

kwarne, ‘Kura ba də Dad zikan Yazhigəla bi.’” **8** zə əntla khaya Yakhudi, zəva liye ən ghədzəva Ka gwidən wurdu ad əbədə dəgo da tə tsəban na zagha Urdun.

kə ghay ghuş, ka mədlaran ad tləksakh lard zə zika khwara sar daghan. **9** Ka niya tsin, “Da kəla ke kha juguv daba ke kh. Daghan dəgakhhana da bakha bəg kə.” **10** Ka nəv Yasu tsin, Tsiya dəgal ən van kha shatan, wirva vindzən kwarne, “Dabadabə Dad zikan Yazhigəlakh, tsuguna in kitakul da manara kha tlər.” **11** Khalak yana ka duwars wurdu, ka səggdagħ kə zarbəlakh Yazhigəl da nəgharū nəgh. **12** Tsəna kə Yasu kwarne a viyava Yukhan da sal, ka tsiya tsin dəgal da Nazarat ən Galili. **13** Ka duwars ad Nazarat, dal da əidən Kafarnakhum, ai təvai ən tuk dəlv ən tə ghala əntla khaya Zəbulun zə Naftali. **14** Ki da righada lave kwarga Yazhigəl ən tə dəva da Ishay tlayang kwarne, **15** “Əntla khay mbərt Zebulun, zə dəg Naftali ən Galili. Ən tə dül dəlvə Madateri, tangw da tə əntla khay zagha Urdun, Galili vake ən gidda liye kwal Yakhudakh. **16** Liye ən əidən gurtl. Nəgha tsitar kəs khedaf char. Liye əidən kəs sədikw fayam əmتسا. A mədlawala khedəda kes da vak tar.” **17** Tsif tə yanen kə sart, a farsa Yasu ad kwardu lav Yazhigəl, ən kwar kwarne, “Pəlam pəla ghər, wirva tləksa Yazhigəl a khərəzəgan.” **18** Mədəv Yasu ən dəgal ən tə kalam dəlvə Galili ma, ka nəghanəha tsin zərbabakh mits, Simane dəkhədud də Bitrus zə zer bab sar Ndros. Ən day sika vay kilf itar da dəlv, wirva li vay kilf itar. **19** Ka nəv Yasu tsitar, “Gatamakəs gat, da nakurar nəg ka kə li khutsado ud ndəkve ən vaya kur kilf.” **20** Təvin təvina ka duwars itar ad sikakh tar, ka gatars itar. **21** Din ən zu vuk də dəga, ka nəghan ad yakhaya kə zərbabakh mits tsugun, ai Yakub zər Zabadi zə zer bab sar Yukhan. Ən peryu itar zə dad tar Zabadi, ən dika sikakh tar itar. Ka dəkh tərkhai. **22** Təvin təvina ka duda itar peryu tar zə dad tar, ka gatars itar. **23** A gwayafkhai Yasu ən kəs Galili daghan, ən tsagakhdu lav Yazhigəl ən gud dzakhav Yakhudakh. Ka kwardu lav zədən təghər kə tləksa yazhigəl. Ən mbakha itsera kə khulf kuz, zə liye kwal yang kə udakh. **24** A tsə tə dəva da yan kə tlər ud ad Yasu ən khay ya Suri daghan. Ka zəbardo li kwal yang ud zə liye ən tuk kuzakh sikh sikh sikh zə li khəb dəlav, zə li sədikw bəzan, zə liye tlavargħər wurdu zə li əmتسا kalam vəgh, a mbakhatru daghan. **25** A gatars dzakhava udakh zikən səgawal ən Galili, zə əntla khaya kəsakh kəldək, zə Wurshalim,

5 Vazga kə Yasu a dzafkhai udakh zikən, do da tə gil, ka nndzəgan. Ka saks kə furakh sar da vak sar, **2** ka farsa tsagatəra lava tsin kwarne; **3** A batərghər Yazhigəl ad bark kə liye ən tsa khətsala khətsa tar ən dəgakhe ən nagha Yazhigəl, Wirva tləksa gharazhigəl da dəg tar. **4** Nəg bark kə liye bazan rəvakhud. Wirva da kitla təra rəvud. **5** Nəg bark kə liye gulandagh ghərtar, Da wurawura itar ad dəgakhe manga Yazhigəl ad lanji sar. **6** Nəg bark kə liye way man dəgakhe ən nagha Yazhigəl. Wirva da bagħha təra bagħ. **7** Nəg bark kə liye mədla kwidkwidərəv. Wirva da mədla təra mədla Yazhigəl ad kwidkwidərəv. **8** Nəg bark kə liye chuwadaf rəva tar. Da nəghanəha itar Yazhigəl. **9** Nəg bark kə liye matla gida khwid. Da dəkh tər də zar Yazhigəl ud. **10** Nəg bark kə liye ən batərud dəlav wirvan man dəgakhe ən nagha Yazhigəl itar. Wirva tləksa Yazhigəl dəg tar. **11** Nəg bark tsəkcur, mədəv udakh ən lakkur lakk, zə bakura dəlav, zə ngatla filakh ən tegħer tsəkcur sikh sikh sikh, wirva li gataks gata kur. **12** Kwam khwadəg zə panakha rəv char, wirva da gəmədu gəma kur dəg sigur zikən ən għarazhigəl, wirva a batra ndək yan ud dəlav tlayangakh Yazhigəl liye tsa soğħər chak təghər tsəkcur. **13** Kuram tləgħul lard. Da təkaghħora tləgħul zə nashnash sar, da wurondəgħer ndarud zəda sari? Aghħba dla dəge ən tukuwini bi akwa fidu wud, ghədlapakh gud. **14** Kuram khedaf lard. Afke dələmdla kəs ai khavən tə bədar ən bəgħafekħbi bi. **15** Na bud ən vədzañaf kara kazaz ka khəmbargħərud gagay bi, akwa bugud ən tə vak ghitsa sar vake da mədlaradın dül kə li məgh khedaf. **16** Ndək yan tsugun, namal nəg khedaf tsi kə udakh, wirva da nəgha tsitar ad tħel khwarane manakur, da farġħarafəg itar kə Dadure ən għarazhigəl. **17** Dzamamba kwarne a sodagh da kala ndzikħandżiħ Mus zə dəge vindzən ən kadkad tlayangakh ba ka bi. A so da kala kala ba ka bi, a so kə regharegħa kə. **18** Kadī ən kwara kura kə, akwa mbasu għarazhigħel zə khay, nga itsa khədikana kə lav ai da bələl ən dəge a tsagħu Mus bi, kwa regħanaud itsaud. **19** Wirva yan daga ude kəlanəm itsa kitakul ən khədikan nak ndzikha ndzikha khan, zə tsagħardu kə udakh ad kəla ndzikha ndzikha khan, da dəkha də khədikan kə udud ən tləksa

Yazhigäl. Ude gatars, ka tsagardu kə udakh Wurshalim wirva in dləmdla kəs zikan kə shik, tsugun, da dakhda kə zikan kə udud ən tləksa **36** Wad ba də ghərakh tsugun bi, wirva təkh Yazhigäl. **20** Ən kwara kura kwara kə, da malga bakha kə nandala guj kitakul kə madfakw tsa kə ba kur liye tsagdu nzikh Mus ə Farisakh lusan bi. **37** Dəge khwara kə kwara tsəkur in kə kanadi bi, na kur daks da tləksa Yazhigäl tsa kwarne, ana bi au, da balin sig ən mbiyan a so ndar bi. **21** Tsəna tsəkur a kwarar khai yud kə ən vake da wurdur yan. **38** Tsəna tsəkur a kwarga dzidzakh mar kwarne, kədəm ba safə itsawar bi, Yazhigäl kwarne, da chibarnakha di kə ud, ka itsera kə ude ən kədga saf, ka da takara lavud. chibakhanud diyagh tsəgun. Da lardarkha tlid **22** Ən təkha kura təkha kə, ude ngudarva rəv kə ud, ka lakhdalud tlida tsəgun. **39** Ai dəge kə zər bab sar, ka da takara lavud. Tsugun, ude gamp kha niya kə zər bab sar, da bəfud da təvuk li taka lav ya Yakhudakh. Ude dakh zər bab sar tsugun də dlag, da kəd dagħ da kara fay ud. (**Geenna g1067**) **23** Wirva yan, dən bədu dəg tsufa khən tə vak sadak, da dzamana kha kwarne nəg dəge ən təbur zə zərbaba gh, **24** njəghakhu dadak ndzədən kə dəgal da əntla bəga kha dəg tsufaghen ndan ənt vak sadak. fətal kitakul, ka dara dag kha əntla fətal mits. Dəg dəgal ndan da dikkva zə zər babagh. Khalak **42** Da takadqa udan ad digit ən vakagh, barakh. yan ka saks kha da bədu dəg tsufaghen. **25** Ude a sagħ da takad gəməu ən vakagh tsugun, Da kəlġa udan ad juguvagh, kujad dikkəkhai piyāru bi. **43** Tsəna tsəkur a kwarga Yazhigäl kha zin təkur ən təghər kə dəg, kəda tsukwa kwarne, waya ad tləghərwitəghagh, cūda kha tsukur ən tə vak takalaven. Da na ba ndək yan bi, ka da matlakha zə dadak takalav, dadak wayam dadak dawur, mana matəra dəgau kə li takalava tsuguna ka bəkha da vak del, tsuguna bakura dlag. **45** Ən tə dəva yan da nəğə kur kə ka ngudakhai yud ən zaw. **26** Jir ən kwara kha kə, zar Dadur ən gharazhigäl, dadake ən bəg fatsi na ba itar da bəlakhs bəla bi, kwa pəlgakha kwa 6 da təvən təghər kə li kalali zə liye kwal kalali, na dagħan ai gatakhsud din. **27** A tsəna tsəkur a tədədagh ad yu gharazhigäl tsugun da təghər kwaravan kwarne, a duwa man gwaragħwar. **28** kə li kanadi ze liye kwal kanadi. **46** Da uk liye ən ən kwara kura kwara ka kwarne, ude kəmga dəg khər, audzal ən manga gwaragħwar zin ən rəvakhud sar. **29** Da di dəva kafagh ən bəg khan da man khaip, ndədādāl ndədə tləvarsħ. Azəgha bəghal ən tlərnat tlepel vəghagh təghər kəddagh dūmba vəghagh da kar. (**Geenna g1067**) **31** A gwidən ud kwara kwara kwarne, ude təkaghərən zə nus sar, barari bara kadkad təkaghara tsin. **32** Dəge ən kwara kura ka in kwarne, da təkaghərə udan zə nus sar dən təghər kə khaipa man gwaragħwar bin bi, a ba da man gwaragħwar. Itsawar ən bu nuse təkaghərə ze zil sar, gwaragħwar ən manin. **33** Dakħkana a tsəna tsəkur a kwarkħai ud ka dzidzakh mar kwarne, kala ba də Wade manga kha bi, kwa righanaf kha Wade tsa wadga kha kə Dadzikan. **34** Ai dəge ən kwara kura ka in kwarne wafsam ba dikkidiki bi, itsa də gharazhigäl, wirva vij gida Yazhigäl. **35** Wafsam ba də khay tsugun bi, wirva vak bəg siga sar kə Yazhigäl, awana tsad

udan ad juguv wirva pərdaghval gabagħagħ, ka bara kha zəva khədikana kə gabagħagħ. **41** Da **42** Da takadqa udan ad digit ən vakagh, barakh. **43** Tsəna tsəkur a kwarga Yazhigäl kha zin təkur ən təghər kə dəg, kəda tsukwa kwarne, waya ad tləghərwitəghagh, cūda kha tsukur ən tə vak takalaven. Da na ba ndək yan bi, ka da matlakha zə dadak takalav, dadak wayam dadak dawur, mana matəra dəgau kə li takalava tsuguna ka bəkha da vak del, tsuguna bakura dlag. **45** Ən tə dəva yan da nəğə kur kə ka ngudakhai yud ən zaw. **26** Jir ən kwara kha kə, zar Dadur ən gharazhigäl, dadake ən bəg fatsi na ba itar da bəlakhs bəla bi, kwa pəlgakha kwa 6 da təvən təghər kə li kalali zə liye kwal kalali, na dagħan ai gatakhsud din. **27** A tsəna tsəkur a tədədagh ad yu gharazhigäl tsugun da təghər kwaravan kwarne, a duwa man gwaragħwar. **28** kə li kanadi ze liye kwal kanadi. **46** Da uk liye ən ən kwara kura kwara ka kwarne, ude kəmga dəg khər, audzal ən manga gwaragħwar zin ən rəvakhud sar. **29** Da di dəva kafagh ən bəg khan da man khaip, ndədādāl ndədə tləvarsħ. Azəgha bəghal ən tlərnat tlepel vəghagh təghər kəddagh dūmba vəghagh da kar. (**Geenna g1067**) **31** A gwidən ud kwara kwara kwarne, ude təkaghərən zə nus sar, barari bara kadkad təkaghara tsin. **32** Dəge ən kwara kura ka in kwarne, da təkaghərə udan zə nus sar dən təghər kə khaipa man gwaragħwar bin bi, a ba da man gwaragħwar. Itsawar ən bu nuse təkaghərə ze zil sar, gwaragħwar ən manin. **33** Dakħkana a tsəna tsəkur a kwarkħai ud ka dzidzakh mar kwarne, kala ba də Wade manga kha bi, kwa righanaf kha Wade tsa wadga kha kə Dadzikan. **34** Ai dəge ən kwara kura ka in kwarne wafsam ba dikkidiki bi, itsa də gharazhigäl, wirva vij gida Yazhigäl. **35** Wafsam ba də khay tsugun bi, wirva vak bəg siga sar kə Yazhigäl, awana tsad

kə di bi. Wirva da manga kur ndək yan, da gəmədu ba kur dəg sigur ən vak Dadur ən gharazhigäl bi. **2** Wirva yan, da da bədu dəg buti kh, ғaldu bən ghay bi, ndək ai ən mana mbađirakh ən gud dzakhav zən tə dūlakh bi, wirva kə dleħba tərə dleħba tsud. Ən təkha kura təkha kə, audzala itar ən gəmədu dəg siga tar. **3** Da ka da bədu dəg buti kur kə dadake kwaldin, tsa ba dəva dleħbagħ ad dəge ən mana dəva kafagh bi. **4** Bədu bəgħagħa nallnəgin bəgħanyan. Dadagħe ən nəgħha nəgħad daga dəge bəgħanyan, da bakhha dəg sig. **5** Da da dəgħawa kur, manam ba ndək mbađirakh bi, li way dəgau ən vak għits ən gud dzakhava zə

6 Tsukwamana ghər, bamaru ba tlər kanadiur

kə di bi. Wirva da manga kur ndək yan, da gəmədu ba kur dəg sigur ən vak Dadur ən gharazhigäl bi. **2** Wirva yan, da da bədu dəg buti kh, ғaldu bən ghay bi, ndək ai ən mana mbađirakh ən gud dzakhav zən tə dūlakh bi, wirva kə dleħba tərə dleħba tsud. Ən təkha kura təkha kə, audzala itar ən gəmədu dəg siga tar. **3** Da ka da bədu dəg buti kur kə dadake kwaldin, tsa ba dəva dleħbagħ ad dəge ən mana dəva kafagh bi. **4** Bədu bəgħagħa nallnəgin bəgħanyan. Dadagħe ən nəgħha nəgħad daga dəge bəgħanyan, da bakhha dəg sig. **5** Da da dəgħawa kur, manam ba ndək mbađirakh bi, li way dəgau ən vak għits ən gud dzakhava zə

tuk dul ki nəghatəra nəgha kə udakh. Jir ən kə, dzamam ba safur, zə dəge da zuwa kur zə kwara kura kə, audzala itar ən gəmədu dəg dəge da khəbə kur bi, zə kad lange da tala kur siga tar. **6** Ai da da dəgawakh, dəg daks da gud, kə vəghur bi. A malga bakh safə ad dəg zuwa? ka khədardu kh. Dəgawaru dəga kə Dadaghe Tsəguna a malga bakh vəgh ad kad lange da kwal ən nəgha tsud. Dadaghe ən nəgha dəge tala kura? **26** Ən nəgha bakh kur dikkək ən manud bəghanyan, da bakha dəg sig. **7** Da da pədlən tə gharazhigələ, na itar ən tukha bi, dəgawa kur, a cıuwam gwayars kə lava zikən na itar ən tsəg khi bi, naba itar ən dza khi ndək liye kwal tsa Yazhigəl, liye da ghər tsitar da kuvur bi. Sakhkana Dadure ən gharazhigəl ən kurana, da gwayars itar kə lava zikəna, ka ən batra dəg zu. A malga bakh ndangura ad da tsənatru tsənud. **8** Manam ba ndək itar bi, dikkək? **27** Warek ən kur ən tə dəva də dangw wirva tsa kə Dadur ad dəge na kur, kəda da sar təkha kə səgərgəhər əntla sart tetl kə safə takada takada tsakur. **9** Auna dule da dəgəuda sari? **28** Ai wudek lava tsakur ən dzaməhər ən kur. Dadmare ən gharazhigəl, Fargħər fəgud təghħar kə dəge da tala kuri? Ən nəgha bakh kə dakhagħe chuwaħad. **10** Tləksagħa ausəgħin kur daka kə sasikw zə firakh ən tə təghħal? Na səgħdagh. Manud ad dəge ən nakh ən lard. itar ən man tlər zə təkhħara kadlang kə ghər Ndəkve ən manud ən gharazhigəl. **11** Bakənda tar bi. **29** Sakhkana ən kwara kura kwara kə, bəg dəg zuwa khan, ndəkve ən bakənda kha itsa Saluman shik zə dagħan ndanga sar, a tsika fatxi. **12** Bisa kəndana kha khepa khənd. taħba ba də chadfəkkha ndək itsera tar bi. **30** Ndəkve bisara kəndana kə li mana kəndana ghaz. **13** Da ka təkha Yazhigəl kə chadana ēf sasikw ən Bəla kəndu ba di daks da dləgd bi. Ai kat kənd tə təghħal ndək yan, ai khana nəga, təkhħula kat ən dəva kə wurdu. **14** Da ka bisarna kur tləvdahgħud da kara ka ndəghanud, təkh bakh kə li mana kura ghaz, Dadure ən gharazhigəl Yazhigəl kə chada kuruf mal kə yana? Kuram li tsuguna da bisa kura bis. **15** Ai da ka bisarna ba khətsa fadəgħero fəg. **31** Wirva yana ndidam kur kə udakh tsugun bi, Dadure tsuguna, na ba ba kwarne, uđa da zuwa kiyami? Uđa da khəbə da bisa kura khaipa khur bi. **16** Dən zəb ndəl kur, kiyami? Uđa da tala kiyami? **32** Afke li kwal tsa bazamdu ba vakdi ndəke mana mbaħsirakh bi. Yazhigəl ən gat yakhana kə digitakh, ai tsa kə Ni itara ən bazdu kə nəghda mədlara kə udakh Dadure ən gharazhigəl kwarne ən nəgha kur ad itar kwarne ən zəb ndəl itar. Kadikadi ən kwara yakhana kə digitakh dagħan. **33** Ai dəg chaka kura kə, audzala itar ən gəmədu dəg siga tar. **17** Ya dən zəb ndəl kh, pardu kha vakdiyagh, nəgha Yazhigəl, dagħan yakhena kə digitakh masəm kha wal ən ghər, **18** ki khek katlgħa tsud da bakuran ghər bəgħud. **34** Wirva yan ndidam kwarne, ən zəb ndəl kh, uk Dadaghe kwal nəgha tsud da tsan. Dadaghe ən nəgha dəge manud bəghanyan, da bakha dəg sig. **19** Dzakha mara ba ləman kə ghərur ən lard bi, vake da bazdu terar zə kwalavi, zə vake da təkha għel-kət chiħānan kə daks da għel. **20** Dzakha mara kə ghərura ad ləman ən għarazhigħ, vake kwal da təkha kə tərara zə kwalavi kə bazdu, zə vake kwal təkha kə għel kə chiħānan kə daks da għel. **21** Wirva vake də ləmanaghha, ən vin məkənagh. **22** Diya in kara kazaza vəgh, da ka lapi diyaghha, daga vəghha għa ka da nəga kə khedeff char. **23** Da ka yanga ba diya bi, dagħan vəghha għa da nəga kə gurtl char. Da nala khedfada vəghħagħ kə gurtla, ka da zikakhħgħar zika gurtl. **24** Na ude təkha kə manarkħi kwatnakh kə dadməgh mits bi, akwa waygan ad fanga, dudan ad fang. Bi khəmbarvan kə yana ka nenan an ad yan. Ən manawa ba gatars kə Yazhigəl zə kważi tsəkħha bərdagħha bi. **25** Wirva yan ən kwara kura kwara

7 Bamargħer ba də ghaza kə itsawar bi, khai kə ba kur ghər kə Yazhigəl ad ghaz. **2** Ya khulfi taka lave manakur kə udakh, da taka kura ndək yanud. Darame ən kurara da kur kə udakh, da kura kura din ud. **3** Uđa kə mangan tsəkħha ən vaz sasikw ai ən di kə zər babagh, ai nguse ən di tsəkħha ngħadha din biyi? **4** Da kwarad darkha kə zər babagh kwarne, Bakhħdal 6a ka sasikw ən di tsəkħha, Ghara għaragh ngusjan di tsəkħe? **5** Mbaħsirana digi. Ndəfadal ndəda ad nguse ən di tsa kha ndan, ki zəda nəgha nəgha tsəkħha char, kə da ndəfado sasikw ai ən di kə səkwtagħi. **6** Bamara ba dəgħakhe dəg Yazhigəl kə ghəd bi, kadamardu ba dəg kwinda chadfu dzau gan ən təf kə dagħwakh bi. Wirva da tərkwadu tərkwa itar, da guyafkha itar da vakur da vandz kur vandza itar. **7** Dawam

dawa, da bakura bægud. Gatam gata da gømadu Deghwa ude tsøna lavaran tsugun kalwala kæ gøma kur. Dughwam dughwa ghay gud da manaman, da ndæk dlage ndørga føtasar øn ngura kura ngurud. 8 Wirva ude takadgana zagh. 27 Tødga kæ yu, ka saudagh røkhagw, ka da bara bægud, ude gatgana da gømadu gøm, tsiyawo fuð søgo ka tlæg mæghen, ka mbødgan tsuguna ude dughgwan ad ghay gud da ngurara kwashang kwashang. 28 Audzala ka Yasu øn ngurud. 9 War øn tæb tsøkur, kur dadakh, da kwarakh døgakhan, ka ndawatøref tsagdu lavsar ka dauga zør sar ad dæg zu, ka baran ad kuri? na kæ dzakhava udakh, 29 a tsagatøru ba ndæk 10 Awana da takadga zør ad kilf, ka baran ad li tsagdu ndzikha ndzikha bi, wirva tsagatøru bubi? 11 Da kure køladakha tsa tsøkur bara ndæk ude næg dæ ndzæda tsagdu lav.

dəgakhe khwarkhwaran kə zarur, ngəfukw Dadure ən gharazhigəl, afke da bədu bag ad dəg khwarkhwaran kə udakhe takadgan ən vak sar. **12** Daga dəge ən nagh kur mana kura mana kə udakh ka manatəra mana ghərur, wirva yan dəge ən tuku ndzikha ndzikha Mus zə tsagdutsaga tlayangakh Yazhigal. **13** Damaks ən tə dlikhwani na kə rang, wirva rangena bang, dul daksa tsuguna bang daks da kar. Liye ən daks ən təf tsuguna zikən itar. **14** Wirva rang da tə dul mbəladu safə kə ngəda dlikhw, dulen tsuguna dlikhw. Liye ən gatars kə dulen tsuguna na itar zikən bi. **15** Tsukwamana ghər də tlayang filfilakh liye sakhasaks da vakura ən jakva tuwaghakh, ən khud tara ndək khəda təghalagh itar liye mbatəra way. **16** Da katltər ən tə dule manda itar tlər kur. Ən mbəlo mbəlakh zər inabi ən tə əmdaga? Awana zər ghədiv ən tə dzadzəfa? **17** Ndəkyan itsera kə ufa khwaran ən yig zər khwaran, ufe bəzan tsuguna ən yig zər bəzan. **18** Ufa khwaran naba da yig zər bəzan bi, ndəkyan ufa bəzan tsugun, na ba da yig zər khwaran bi. **19** Deghwa ufe kwar nəg ən yig zər khwaran, da əntlars əntlüd tləvdagh ud da kar. **20** Wirva yan, da tsa diwa vak man tlər tar kur ad tlayang filakh. **21** Daghan ba ude ən dakh ka də Dadzikan, Dadzikan da daks da tləksa gharazhigal bi. Kwa ude a manga dəge nagha Dadare ən gharazhigal. **22** Ai fitsa Taka lava, zikən udakhai da kwara ka kwarne Dadzikan, Dadzikan, tsa kwarga bakh kənda lave da dzaughər ən təvuk da dakhaghə? A lakwdı bakh kənda shadən ən dakhaghə? A manga bakh kənda tlərakh dəg japər ən dakhaghə? **23** Ka da kwara təra kwara ka kwarne, ən tsa kura ba ka lingling bi. Tsiyam tsiyən ən vakar, kuram li man kəlad. **24** Wirva yan, degħwa ude a tsəngä lavaran, mangan tsugun ad tlər din, da ndək ude kwelemləm ai khəga fətasar ən tə fərad. **25** Tədga kə yu, ka saudagh rəkhaww, ka tsiyawo fuđ səgo ka tləg məghen, a mbədgə ba tsugun bi, wirva a ndəravən ən fərad. **26**

8 Saudagh kə Yasu ən tə bədar, ka gatars udakh zikən. **2** Ka sa dadak madagwilf da təvuk sar, kalgan ad juguv ka ni, “Dadzikan, da khayanəfkə təkhaha kə mbaku fidigid.” **3** Ka talal Yasu ad dəv sar ka gəman ad uden, ka ni, “A khayanəf kə, mbumbəg fidigid.” Ən təvin təvin ka mbu ən tuk fich. **4** Ka nəv Yasu tsin, “Tsəna, kwarara ba kə itsawar ad dəge dzaughər bi, dəg da mədlara ghəragħ kə zil kəs, bədu kha dəg zaba tlatləb ndək vai kwarga ndzikha ndzikha Mus niya. Manga mana ndəkyan, ki da mədla kwarne a mbukha kə dlam.” **5** Da kə Yasu da Kafarnakhum, ka sasəg kə mal ya tluiyiyah da waksar kə takada kwarne, **6** “Dadzikan, zər tlərar ən khəngan ən məgh, əmətsan tlapəl vəgh tsin, ən khəb dlad char.” **7** Ka nəv Yasu tsin, “Da dəgal ka da mbambəg.” **8** Ka ngawar khai mal ya tluiyiyah kwarne, “Dadzikan, ən tlala ba ka kə saks tsəkha da fətarə bi. Uk lava da kwarga kha, da mbəga dad tlərar. **9** Wirva ka da ghərara ən kuskə ud kə, tsuguna nəq tluiyiyah ən kustsak, təkhaka kə kwarar khai kin, ‘Dəg dəgal,’ ka dəgal, da ka nika kə tlərna tsugun, ‘Saw,’ ka saks, da ka nika kə zər tlərar, ‘Mana də yan kə digit,’ ka mana man.” **10** Tsəna kə Yasu ndək yan ka ndawak ni, ka niya kə liye gatars gat, “Jir ən kwara kura kə, ən khud kə ya Izrail a nəgha ba ka dadak fadəghəro fəg də ndzəda ndək ina bi. **11** Ən kwara kura kwara kə, zikən li kwal Izrailakh da səgo ən mbərt kəs zə ən təvak ghər, ki da ndzakhgan tsitar zə Brakhim zə Ishaku zə Yakub ən tə vak khwadga ən tləksa gharazhigəl. **12** Liye tsa itar ən khaitəra gidən tləksa Yazhigəl, itar udakhe da tləv tər dagħ ud da nikān na kə gurtl, vake da tuwa itar da kərd tlid.” **13** Ka nəv Yasu kə mal ya tluiyiyah, “Dəg dəgal, wirva fadəghəro fəgagh da mana kha manud.” Ən dəvən dəva ka mbu zər man tlər saren. **14** Da kə Yasu da fəta Bitrus, ka nəghan ad bab nus Bitrus magulab ən ndzikən ən khəngan. **15** Ka gəman ad dəv

sar, ka mbu ən tuk magulač. Ka tsifa tarkhe ad dəgzu. **16** Bəlga kə khagwa, Ka bardəghər udakh ad liye kədətər shatan kə Yasu zikən, uk lava də ghay kalti a kwarga Yasu, ka dzadal ad sədikw bəzan ən vəgh tsitar, ka mbakhandu tsugun ad liye kwal yanga daghan. **17** A mangan ad ina kə righada dəge tsa kwarga Ishay tlayang kwarne, “In də għer sar kə bəf ad kud lapi mar. Ka bakiyamghər ad kuzakh mar.” **18** Vazga kə Yasuwa tsargħər dzakhava udakh zikəna, ka kwarar khai kə furakh sar kə zəghva dəgal da tə yan kə ghəḍżəva gadzak dəlvə Urdun. **19** Ka saks kə dadak tsagħu ndzikha ndzikha Mus da vak sar kə kwarara kwara kwarne, “Maləma, da gatakhs gata ka tsa da makħ.” **20** Ka nəv Yasu tsin, “Uvakha nəg fikakh tar, dikkakhe pədlən għarazħigħal tsuguna nəg itar da fatalkha tar. Ai Zər Uda, na ba də vake da bəg din għer sar bi.” **21** Ka nəv tlärna fur sar tsin, “Dadzikan, ka daks da khədāna dadara ndan.” **22** “Gataks gat, khədha khədha tlamtsakh ad tlamtsakh tar.” Nəv Yasu tsin. **23** Da kə Yasu zə furakh sar da peryuwa ka dəgal tsitar. **24** Ka sugo kə zikan kə kalangas ən təghħar ka dalv, ka farsa daks kə ghədkuta yu ən dəlv da peryu. Yasu tsuguna ən khən khar. **25** Ka dəgal tsitar da tsiya tsiya kə kwarara kwara kwarne, “Dadzikan, Katkiyam kat, da ruwa kiyan.” **26** Ka niya tsitar, “Uda lava tsəkcur ən gədza ndikini? Kuram li khətsa fadgħerofeg.” Ka tsif, tavargħər ad di kə fuðən zə dəlv, ka diw vake. **27** Ka ndawatraf kə udakh, avitar, “Khulf ira kə ud ini? Zəva fuda zə dəlv ən tsənaru tsəni?” **28** Dala kə Yasu da tə yan kə ghəḍżəva gadzak ən tə khay kəs ya Gadarakħ, ka sawala ud mits li də sədikw bəzan ən għiengħi, ka gamgħitar zin. Na ude dlən təkħha kə dal ən tə yanen kə dul bi. Wirva nagħi bakha jaga tsitar bi. **29** Təvin təvina ka khula tsitar kwarne, “Zər Yazħigħal ufa dħangwa tsəkħa da kəndändi? A sa da bakənda dlad nagħi kha dla sart kwal sagħha?” **30** Ən təvuk khədfikəna, nəg li zighw gida dagu. **31** Ka takadga sədikw bəzana khen ad Yasu kwarne, “Da lakundalakh, ka khayakəndanafkh daks da daguwa khan.” **32** Ka niya tsitar, “Iyo, damdəg.” Ka dəgħala itar, da itar da daguwen. Ka tsiyif gida ya daguwen dagħan kujadkujad, ka dadħara itar dəga dagħi da dəlv, ruga itar ən yu. **33** Ka khwaya kə li zighw daguwen, daks da khudkəs ka kwardu lav itar, ən dəge dzaugħar də liye də sədikw bəzan. **34** Ka sawal udakh ən khudkəs dagħan kə gama zə Yasu. Nəgħha tsitara, ka takadga itar kə duwatər da kəs tar tsin.

9 Ka dagh Yasu da peryu, ka dargħər kə dəlven kə daks da kəs ai däkkid. **2** Sa tsitar da khudkəs ka bardəghər yakhaya kə udakh ad dadak mətsa tlapel vəgh ən khāngan ənt khindz. Katlga kə Yasu ad fadgħero faga tar, ka niya kə dadak mətsa tlapel vəghen, “Ndid biya zərara, a ғisakħanud khaipagh.” **3** Tsena tsitar yana, ka nəv chaləm li tsagħu ndzikha ndzikha Mus ən təb tar, “Ina kə uda ən nena Yazħigħel.” **4** Tsa kə Yasu ad dəge ən daya itar għer ən təf, ka niya tsitar, “Uda lava tsukur ən dżam dəge għwadgħwadan ən rəvur ndek ini? **5** Ira ngulman ra, ‘A ғisakħanud khaipakhha nagħha,’ awana, ‘Tsiya dəg dəgal kħi?’ **6** Ai ən na ka tsatsəg tsukur kwarne, ka Zer Ud nəg ka dəndzəd ən lard na kə ғisla khaipakh.” Ka niya kə dadak mətsa tlapel vəgh, “Tsiyəf tsiy, 6a khindza daks da məgħi.” **7** Təvin təvina, ka tsiyif udanena ka daks tsin da feta sar. **8** Vazga kə dzakhava udakha ndəkyana ka gədżəf itar, ka dabanaf itar Yazħigħale bara khulfina kə ndzadha kə udakh. **9** Duwars kə Yasu ad vaken, madəvin ən zu vuk də dəg, ka nəghan ad udanen ai däkkhud də Matiū, ən ndżəgan təvək chau khadam, ka nəv Yasu tsin, “gataks gat.” Ka tsiyifa gatars. **10** Ən tə kħali kə yan, madəv Yasu ən zu kaf ən fata Matiū, ka saks li chau khadam zə li khaipakh zikən saks da vak sar ndzakħha itar kə zu kaf daghha zə furakh sar. **11** Nəgħha kə Farisakh ndəkyan, ka nəv itar kə furakh sar, “Uda lava kə maləmura ən zu kaf zə li chau khadam zə li khaipakhi?” **12** Tsena kə Yasu dina ka ni, “Na li lapi ən gat dadak ngura bi, uk liye kwal yang. **13** Dam da tsagħġi dəge ən tuku lavan, ‘Kwidkwirva ən nak ən vakur, dəg tsufa bi.’ A sau kə dakh liye man dəge ən nagħha Yazħigħal ba ka bi, a sau kə dakh li man kħiap kħi.” **14** Fitsa tlärna, ka sasəg kə zar bəlakh Yukħan dadak para ud da vak Yasu, ka nəv itar tsin, “A manga ndar kända zə Fariskha ən zəb ndəla, zar bəlaghha na ba itar ən zəb ndel biyi?” **15** Ka ngawa tərkħai Yasu kwarne, “Da manawa ndar bazdu rəv ka tsaghawħek zil ghajla, dlaitar daghha zə zil ghauli? Ən saks sarte da batərvalud ad zə zil ghoul. Da zəb ən tə sarta yan itar ndəl. **16** “Na ude da ndżəgħaru wilwa ləgwit kə mughura gabag bi, wirva vak ndżəgħena da takwalva, kukha sar tsuguna

da mala mala ad ai tsa chak. 17 Na ude da dī mbakha udakh zikən, zə itsera kə khulf kuzakh wilwa yu inabi da mughura mbəl vigh bi. Itsa zə li kud lapi. 36 “Nəgha tsin udakh a dzavkhai ka dīdagħħud, da chaħba mbəl vighen, ka da diya zikən, ka kwid nəv rəv tsin, wirva ən khēb yu inabi, mbəl vighen tsuguna da baz, azəgħa dlad itar na ude ən məlat āru məla bi, ngwada daidagh ud ad wilwa yu inabi da wilwa mbəl tuwaghħakh itar kwal nəg kə dadak zighwtər vigh. Wirva yana nabe da bəgħalud ċemb bi.” zighw. 37 “Ka niya kə furakh sar, zikən tsəg 18 ən təghħer kə kwara tħera yan kə lava Yasu kħi, li man tlər tsuguna khadikan. 38 Wirva yan, ma, ka sasəg kə mal ən təghħer kə gud dzakhava takadam takadfa Dadzikan dadake nəgħaru kə Yakhudakh, ka kəlgan ad juguv ən təvuk sar ka tlər gukhen, ka bəlondagħ li man tlər kə tsara ni, “Amtsəga dughwar a zulava bi, ausəg da bo kħi.”

dəv ən təf da tsı” 19 Ka tsyiif Yasu za furakh sar, ka gatars itar kə udanen. 20 Ka nəg tlərna nus ai manga vag kəlatəm mits ən tukw kuza kəl vizħ, ka sagħi du ligħsar ka għoman ad ghay gabag sar. 21 Ni ən rəvakhud sar, “Da għoma ka itsa gabag sar da mbəga kə.” 22 Gwifkhaj kə Yasu ka nəgħan, ka ni, “Ndid biya dughwara. Fadaghħero fəgħażha kə mbakħu.” Ən təvīn təvīn ka mbu nusen. 23 Sa kə Yasu da fəta mal ən təghħer kə gud dzakhava Yakhudakh, ka nəgħha nəgħha tsin liye fəg fakil zə dzakhava udakh ən kwara kava ghay sikh sikh sikh. 24 Ka ni, “Tsiyam tsiyon van. Amtsəga ba dughuna bi, ən khən khara sar.” Ka nenanef itar də għeħbas. 25 Ai lakwt ħardal tsud da mel, ka dagh khutanan ad dəva dughwen, ka tsyiif. 26 A kważga laven itsa dəvar ən kəsen. 27 Ba Yasu ən cluda vaken ma, ka gatars ngulfakħi mits ən dafkha itar də ndzəda kwarne, “Zer Doda ziwa kəndal ziwa.” 28 Da kə Yasu da məgħha ka sagħi ngulfakħen da vak sar, ka niya tsitsar, “A fadaghħero nagħ kur kwarne təkhaka kə mbakuruwa?” Ka nəv itar, “Aa, tkħha kha Dadzikan.” 29 Təkhal kə yana ka għoman ad diyakh tar ka ni, “Ən tə dəva də fadaghħero fəgura da mbakura mbəgħud.” 30 Ka ngwar əf diyakh tar. Ka təkħat ġonna Yasu char kwarne, “Kwara mara ba kə itsawar ad ina kə digit bi.” 31 Ai dala tsitar, ka kważdu itar ad lava itsa dəvar ən kəsen. 32 Madəv itar dəgal, ka bardaġħerud ad ude kwal təkha kə kwarga lav, dadake də sədikw bəzan ən vəgħi sar. 33 Lakwad al tsud sədikw bəzanen, ine tsa kwar təkha kə kwarga lav ka farsa kwar lav. A ndawat rəf kə dzakhava udakh ka nəv itar, “Tsa tapa bud nəgħha khulfinak digit ən khaya ya Izrail bi.” 34 Ai ka nəv Farisakh, “Afke ən zaħħado də ndzəda zikan na kə mal ya wurdū ad sədikw bəzanena.” 35 A dakhal Yasu da kəsakh dagħan zə għażżeż kəsakh, ən tsagħu tsag ən gud dzakhava Yakhudakh, ən tlakħdu lav zədān ai təghħer kə tləksa Yazħigħel, tsuguna ən

10 Ka dakhha Yasu ad furakh sar kəlatəm mits, a batəran ad ndzəda lakdu itsera kə sidikw bəzan, zə mbakħa itsera kə khulf kuz zə liye kwal yan. 2 Auna dakhakh dżeran na kə furakh na kəlatəm mits. Dəg chaka, Siman ai dakhħud Bitrus zə zərbab sar Ndros, Yakub zər Zabadi zə zərbab sar Yukhan, 3 Filibus, Bartamawus, Tom, Matiyyu dadak chaw khadam, Yakub zər Alf, Tladdiyyus, 4 Siman ud ya Kanan, Yakhud Iskariotti dadake bədu Yasu kə kədgakəd. 5 A bəlat ġar əf Yasu kə dżerana kə zar bəlakh kəlatəm mits, ka təkħat ġonna ad lava kwarne, “Damba da vak liye kwal Yakhudakh bi, tsuguna damba da tlərna kəs ya Samariyakh bi, 6 dam da vak udakh ya Izrail liye zadgan ndek tuwaghħakh. 7 Madəv kur ən dəgal, kwaramat ġera lav Yazħigħel kwarne, ‘Tləksa Ghərazħigela a khərżəgan.’ 8 Mbakħama liye kwal yang, tsyanef kur liye amtsəgan, mbakħanu kur liye ən tukw fisx, lakwakh du kur sədikw bəzanakh ən vəgħi kə udakh. A bakura butiyyud, bədu għerura buti. 9 Bam ba kwa b dawan zə shabu zə jingal ən mbəlur bi. 10 Bam ba jiladur bi, tsa zə gabag mits bi, tsa kimbak, 6am ba tsa juguljugulur bi, wirva dadak tləra kalkal għemadu dəg siga tlər sar tsin. 11 “Itsera kə kəs zə għażżeż kəsakhha a da kur damb, għatam ga ud charan ai da għidha kur dagh tangw da da tə sarte da tsida kur. 12 Da ka da kur da məgħen, ka nəgħħat ārdi kur kwarne, ‘għab ēn təghħer tsəkur.’ 13 Da ka chau kurkħai liye məgħen, tsukwa gabruren ən təghħer tsitar, ai da chau kurkħai ba itar bi, ka wura kurva gabrur. 14 Daga məgħha zə kese kwal chau kurkħai, awa bi kalwal kə tsən lavur, pangdu kur lagħwate ən tə sigur dən səgħawala kur ən kəsen. 15 Kadi ən təkha kura kə, da ziwardal kə Sodom zə Gomora ud təghħer kə kəsen fitsa takalav.” 16 Ya digiyam, ya ni bəla kura bəla ka ngwada tuwaghħakh ən tatak ya ghoda təgħħalakh, wirva yan demekħ ni kur ndek dəg vu kħakk, tsugun

kalali nikur ndék kakur. **17** Tsukamana ghér gabér ba ka bi, ya katsakar. **35** Ya so ká, Wusha ká udakh, wirva da lang kur langa itar da vak zéra zá dad sar. Dugh zá bab sar tságún. Ghawul takalav, tsuguna da dlagha kuru kié itar én gud tsuguna zá dzík sar nus. **36** Dadak mègha yakh dzakhavakh tar. **18** Wirvén gataks tséka kur, da sar da nèga ká tléghum sar. **37** Ude én way bab lang kur lang itar da tèvuk ká li man tléks én sar zá dad sar mal tséka, a tlal ba ká nèga ká zér taghér ká tsékur zá shikakh, wirva ki da kwardu bélara bi. Ude én way zér sar awana dugh sar lav zédan tsékur én tèvuk tar zén tèvuk liye mal tséka tsugun, a tlal ba ká nèga ká zér bélara kwal Yakhudakh. **19** Da ka da zéb kurdaghér bi. **38** Ude béf ba dá ufa khértá sar ká gataks itar da tèvuk li taka lav, dzamam ba dá dège gata bi, a tlal ba ká nèga ká zér bélara bi. **39** da kwara kur bi biya da kwara ndar kur bi. Én Ude én nagh kat safá sar, da bégħi. Ude keddú tā yanen ká sart da bakura bégħi ka dá lave da safá sar wirva ká, da għemadu għem. **40** Daga kwara kur. **20** Wirva kuram ba da kwar laven bi, ude a chau kurkhai, ka chau ka yin, ude chau wirva Sædikw Chuwadadán Dadure én kur, in da kai tsuguna Dade bélakondagh a chau gin. **41** kwarado lava səgħawal én ghayur. **21** Zerbab da Daga ude chauga tlayang Yazħigel da chauga ká bədu zerbab sar ká kēda kēda tsud, dad tsuguna wirve tlayangin. Dəg sige da baruda, da kalkal da bədu ad zér sar, zara tsuguna da tsiyara ká zá dəg tlayangen. Daga ude chauga dadak kalali baba zá dad itar, zá man dəgħakħi da nala ká da chauga ká wirve dadak kalali yin, dəg sige dl̇eva dul amtsa tar. **22** Itsawara da nagħi kur ba da baruda da kalkal zá dəg dadak kalaliyen. wirva ka bi. Ude bęga rəv tangw da tā mbasa sar **42** Daga ude ċenkaru itsa kwat yu kitakul ak da katakattud. **23** Da ka bakura llađid én mbiyan khedikan én tatakk furar wirve furarin, ya jir én ká kés, ka kwaya kur da tlérna kés, ya kadixiż én kwara kura ká, kēda ditla daga kés ya Izrail tsékur, da sosieg ka Zér Ud. **24** Na dadake én tsag digit da mal dadak ai én tsagardu tsaga bi, awana zér tlere malga dad mègh sar bi. **25** Da ka tlaknalin ká dadak tsag lava ká nèga ndék dadak tsagħu lav, zér tlór tsuguna ndék dad māħxsar. Da ka mal ya wurdū kha nəv itar ká dad mèghena, da dákha də uſitar ad yahksar? **26** Wirva yan, għażamtar bi, wirva na dəgħi khemban ai kwal da mǎdlandowal tsud bi, tsuguna na dəgħi bəgħan kwal da tsatsud bi. **27** Dəgħi én kwara kura ká én gurtl, kwaram kwar én tā fätsi təgħiż. Dəgħi kwarakh dagħi ud da tlim, tlakħamdu tlakħha tā mbachar. **28** Għażam ba də liye təkha ká kēdga vəghur bi, ya təkħi ba itar ká kēfha saf bi. Għażam għażza Yazħigel ai təkħi ká kēdga vəgħha zá saf tangw da tā fay. (Geenna għi[067]) **29** Mits bakh chughwaghwakh én sukwduwud én tā shabu kitakula? Na bai da bélal itsa kitakul da khay ai kwal da tsa ká dadur bi. **30** Afke itsa guj għorura kēdlana. **31** Wirva yana, għażam bi. Afke a malga kur ad chughwaghwakh zikken ká ndanga char. **32** Daga ude mǎdla kwarne dəgħi sar ká én tèvuk ká udakh, għerar tsuguna da mǎdla mǎdla ka kwarne dəgħi għoġi ká tħallix. **33** Daga ude bęga tsuguwar én tèvuk ká udakh, għerar tsuguna da bęgħi tsigu kón tèvuk ká Dadare én għerazħigel. **34** Dzamam ba kwarne gabér a bādagħi ka da lard bi. A so ká wirva bādo

11 Udzala ká Yasu én təkħatiera lava ká furakh sar kəlatem mits, ka duwars ad yanen ká vak, tsuguna ka dəgal tsin da tsagħerdu tsaga zá tlakħatiera lav Yazħigel ká dl̇emdra kəsakhe kħerxa də yanen ká kés. **2** Tsəna ká Yukhan dadak para ud én zaw ad dəgħakhe tsən mana Kristu, ka bélandal ad challem Zar bélakh sar da vak sar. **3** Nəv itar ká Yasu, “Kwara kənkhe kwar,” “Kha nagħek dadake tsən kwara Yukhan dadak para ud da səgħdagh na, nagħha da gwit tħorrna ud sikha khəkendi?” **4** Nəv Yasu tsitar, “Damaks da kwarara kwara ká Yukhan ad dəgħi tsəna kur zá dəgħi nəgħha kur. **5** Ngulfakha a ngwarəf di tsitar, én dəgħi għwurdi kikħha, li kuza fċha a mbakħar fidqis, én tsənatsəna təngakh, a gwidien tsaya tərafud ká li tsa amtsəgan, ka kwaratiera lav zédan ud ká talagħakh. **6** Dadak bark liye kwal guyakdu lig wirva dəgħi én mana ká.” **7** Madv zar bəla Yukhan én daks, ka farsa Yasu kwara tħora lava ká udakh én təgħiż ká Yukhan kwarne, “Dala tsékur da vak Yukhan én təgħhal, da kuram én kurana wuda tsən nakur nəgħha nəgħhi? A dal da vaz tséb tsəban ká mase én kada fuḍ nagħi kur? **8** Tsa dal da vaz ufa kuri? Ude chadffkhéi én kadlang khwaran nagħfi kur? Liye chadffkhéi ndékkyana én gidien tā għelvakh shikakh itar fəka. **9** Kwara make kwar, tsa dal da vaz ufa kuri? Tlayang nagħha? Ndék yanen, ai tsuguna a nəgħha tsékur dadake a malgan ad

Tlayang. **10** Tsa Yukhan dadake tsa vindzava lav kā zar mbisan liye kwal tsa lav. **26** Khwara Dada, ən təghər tsin ən kadkad kwarne, “Da bələbəla wirva ndək yanen kā manakhal. **27** “A ba ka ka ad zər bələra kā dakho ən tə vuk. Dadake da Dadar ad digitakh daghan. Na ude tsa Zər bi uk dīkakha dul.” **11** Ən tekha kura təkha kā, na nuse Dad, tsuguna na ude tsa Dad bi uk Zər, zə udakhe taşa yig zər ai do da tə Yukhan dadak para ud də a naghga Zəren tsugun ad mədlatəramədl. **28** ndanga bi. Ai tsugun, dadake khəfiqan ən tləksa “Ausəgam da vakar, daghanure a suvgan də gharazhigəla a malgan ad Yukhan kā ndang. **12** zəb kadlang dīmsimən, da bakura fətava kə. Tsif ənt sartə tsa kwardu Yukhan dadak para ud **29** Baməf əa changlagara da tə pepur. Tsagam ad lav Yazhigəl tangw da tina kə sart. A wushif tsagən vakar, wirva ka dadak tsukwana ghər kə ghər kə tləksa gharazhigəl, li tsiyara məkən kə man digitakh kə, zə dadak gulandagh ghər kə ən udakha ən nagh pərd tləksa Yazhigəl itar də rəv, ka da mbəladu mbəla kur fətava kə għerur. ndzač. **13** Lave a tsagdu nzdikha nzdikh Musa **30** Changlagara na ba dīmsim bi, kadlangara zə kadkad tlayangakh daghan a kwarga itar lav tsuguna chafchaf.”

12 Ən sartena a dala Yasu dəgal diwa gukh əlkam fitsa fətava Yakhudakh. Ndzitərəf kə wai kə furakh sar, ka farsa itar ad səd' khi əlkam kə zuwazu. **2** Nəgha kə Farisakh ndək yana, ka kwararkhe itar kə Yasu kwarne, “Vaz, ən man dəge a gadlga ndzikh zar bəlakhagh fitsa fətava Yakhudakh.” **3** Ka nev Yasu tsitar, “A tugwa bakh kur ad dəge manga Dod mbatəra kə wai zə li dəgakh sara? **4** Ka da da Fəta Yazhigəl, ka bəf itar zə li dəga sar ad brudiye kwal kalkal ba zuwa zuwa tsitar bi, uk Zilkas kitakul da zuwan. **5** Tsa tugwa bakh kur ən nzikha ndzikh Mus kwarne, Zil kəsakhkhe ən Fəta Yazhigəla ən kəla ndzikh itar fitsa fətav. Tsuguna a nala ba kwarne a manga itar khaip bi. **6** Təkha kura təkha kə, auna ude a malgan ad Fəta Yazhigəl kə ndangən vana khan. **7** Da tsa katliga kur dəge ən kwara kadkad, ai kwarga Yazhigəl kwarne, ‘Gidha kwidkwidərəv ən na kə, dəg tsufa bən na ka bi.’ Tsa na kur ən batərghər ghaza kə li kwal də khaip bi. **8** Wirva yan ka Zər Ud, ka Dadməgh fitsa fətava Yakhudakh.” **9** Ka duwars Yasu ad yanen kə vaka, ka dadəg tsin da gud dzakhava Yakhudakh. **10** Ən gud dzakhvena, nəg udanen dadak əmtsa dəv, ka ndidarwar itar kə Yasu kwarne, “A khayanəf nagh ndzikh ad mba ud fitsa fətava?” Nəv itar kə nəghda mbəladu ghaza Yasu. **11** Ai ka nditarwal Yasu kwarne, “Da ka nəg ude da tuwagh ən tatakurən, da bəldagħin da fik fitsa fətav, atsuk na dadak tuwaghən da bado əa biya? **12** Afka a malga ud ad tuwagh kə ndanga char. Wirva yana a khayanəf ndzikha ad məlaru kə ud fitsa fətav.” **13** Khalak yana ka niya kə dadak əmtsa dəven, “Taladala dəvagh” Ka taladal, ən təvin təvina ka mbu dəva sar charang, ka nala ndək yan kə dəv. **14** Da mbiyanen, ka dəgal kə Farisakh da

dī dzanak kād Yasu kā āmts. **15** Katlga kā Yasu Yazhigēl, na bud da 6isara 6isa bi. **32** Daga ude ad rajakhadghēr (dayaghēr) tara, ka dudan ad kwarga lav nen ən tāghēr tsēka Zer Ud, da 6isara yanen kā vak. Ka gatars gata kā udakh zikēn. Ka 6isud. Ai deghwa ude kwarga lav nen ak Sēdikw mbakhatēru kā li kwal tsa yanga daghan. **16** Ka Yazhigēl, linglinga na bud da 6isara 6isa tsa ndēdatērnēf ad tlīm kwarne, kwarara betar kā kēvena tsa da tā kwarge da saks bi.” (**aīōn g165**) **33** udakh ad lav ən tāghēr tsin bi. **17** Dēge mangin Da naghru kha kā uf khwaranyan zər khwaran kā righanəf dēge tsa kwarga Ishay Tlayang. Ai da yigin. Da ka nēgharu ba kha kā uf bi, zər kwarga Ishay kwarne, **18** “Auna zər tlēre a zəbəf bəzan da yigin. Wirva ufa khwarana ən katlēn kē. Ən waya waya kē, ai zədaku zəda char. Da tā khulf zar sar ud. **34** Kur zar ya pushakhan. Da bara bəg ka də Sēdikwar. Tsəguna ka da tləkhdu təkh duda kur kā kwarga lav khwaran fatsiye lav ən tāghēr kā taka lav jir kā khulf udakh ngudiyakh kuri? Afka ən khud kā dəgakhe ən daghan. **19** Na ba da man tsugu zə bura bi. Da rəvakhud ud inən səgawal ən tukw ghay. **35** Ud tsəna bud lav sar də ndzəd ən tā dulakh ən charana, ən zəbədo ən dəg charane ən khud khud kəs bi. **20** Mbadize tsa tərdəfa, naba da kā dəg charane a bəgin ən rəvakhud sar. Ud kəlakəla bi. Karakazaze tsa dəm da āmtsə, naba ngudiya, ən zəbədo ən dəg ngudi, ən khud kā da kədakəda bi. Da təkhavala təkh, akwa nəghin dəg ngudiye, a bəgin ən rəvakhud sar. **36** Ən ad taka lav jir a zugan ad fir. **21** Da bo ghər kwara kura kwara kā, deghwa kwadlamb ghaye ən tə dəkha sar udakh liye kwal tsa Yazhigēl ən kwara udakh, da kwara kwara itar dəge daghan.” **22** Ka bərdəghēr yakhaya kā udakh bətra da kwar yanen fitsa takalav. **37** Ən tā dəva ad ude ngulf ai ghwirtl da vak Yasu, wirva də lave kwarga kha da mana khud takalav. A sədikw bəzan ən vəgh tsin. Ka mbanu Yasu. Ka bakhghēr ud ghaza awana dadake kwal də ghaz. farsan ad kwar lav, tsuguna ka nəgha nəgh. **23** **38** Ka kwararkhe yakhaya kā li tsagdu ndikha Ka ndawatərəf kā udakh daghan, Ka nəv itar, ndikh Mus zə Farisakh kwarne, “Maləm, ən “Ara, ina kuda in kha Zər Doda?” **24** Ai tsəna kā na kənda mədla kənda mədla tsəkha ad zikan Farisakh ndək yana ka nəv itar, “Afka də ndzəda kā dəg ndawak ai da mədla dəkha ndzədagh.” tsawar bi. Də ndzəda Baalzabul shik ya wurdu, **39** Ka niya tsitar, “Udakh li kwargəna, li kwal ən zaibakhadowin ad sədikw bəzan ən vəgh kā fadaghəro də Yazhigēl kur, ngudiyakh tsugun. udakh.” **25** Fatsiye audzala Yasu ən tsa dəge ən Nagha kur ad nəgha dəg ndawak ən vakar, ai na daya itar ən rəvakhud tar, ka avin tsitar, “Daga bud da mədla kura mədla bi, akwa ndawake ən tləkse a təkaghəran mits, ən tlughuma itar ən tāghēr kā Yunan tlayang. **40** Ndəkve a manga tatak tar, yanen kā tləksa da ghitsga ba dangar Yunan ad khəna khəkerd vif zə fatsi ən khud kā bi. Deghwa kəsa zə məghe a təkaghəra mits zikana kā kilf, da mana ndək yan ka Zər Ud ad tsugun, ən tlughuma itar ən tatak tar, na ba da khəna khəkerd vifa zə fatsi ən mbərt kā khay. ghitsa bi. **26** Da ka ən zəbadal Shatan, Shatan **41** Fitsa takalav da kwara təra kwara udakh ya səgawal ən udakh, afka ən gadla də gharsar. Ai Nineba kā li kwargən kwarne, a manargan ad da ghitsa ndar tləksa sari? **27** Ai da ka də ndzəda khaip. Wirva itar udakh ya Nineba a pəlga itar Baalzabul ən zaibado ka də sədikw bəzanakh, ai għar ən tā dəva də lav Yazhigēle a kwaratərkhe zar bəlakhura mi? Ən zəbtərdal dira kā ndzəda Yunan. Ai tsuguna auna ude a malgan ad Yunan itari? Ai furakhur da taka kura lav ən tāghēr də ndzəd ən van. Dakhkana a pəlga ba kur kin. **28** Ai daka də ndzəda Sidiķi Yazhigēl ən għer bi. **42** Fitsa takalav, da tsiya nuse shik ən zaibadol ka ad shatanakh, atsuk a sa tləksa khay ya Sheba kā kwar kwarne udakh kwargən Yazhigēl da tāghēr tsəkur. **29** “A təkh bud kā da a manargan ad khaip. Wirva soġħer ən vak da khutsadala kadlang ən məgħa dadak ndzədan bita char, kā tsən lav kwalemlime ən tsagħu bi, khekwa da ndzadana ghud ndan, bidiegud Saluman shik. Ai tsuguna nəg ude a malgan ən takha kā khutsadala kadlang ən fata sar. **30** ad Saluman shik də ndzəd ən van.” Dakhkana “Ude kwal nəg zə kā, atsuk ən man tluhguma zə a pəlga ba kur għer bi. **43** Da sawala sadiķ kā. Ude kwal məlaku də dzakha dzakha atsuk bəzan ən vəgh kā ud, ka għwayav ən vakakhe ən kwazakdu kwaz. **31** Wirva yan, ən kwara kwal nəg kā yu kā mbəladu vak fətava tsin. Ai kura kwara kā, da 6isatra 6isud kā udakh ad da ka mbəladu bin bi, **44** ka ni, da għwiya daks itsera kā khaip zə lav nenakh ai manga itar. da kwazaghare tsa sawalaka. Da għiyyorha tħalli. Ai tsugun, ude kwarga lava də nen ak Sədikw a tlərghēr ba kā itsawar bi tsuguna tledan,

a dikavana mægh. **45** Ka da gwiya dagal da ən nəgha ba itar bi. Itsa bəga itar tlima ən khutsado tlərna sədikw bəzanakh udif, liye tsəna ba itar bi. Tsuguna ən katlanəf ba itar malgan kə mbərsh. Kə daks tsitar kə gidəmb. bi.” **14** Wirva yan lave tsa kwarga Ishay tlayang Khalakyana, ka da malamala gida sare kə khal, a righəf ən vak tar. Nəv Ishay tlayang “Da ade tsa chak kə bəz. Da dzaughər ndək yan kə tsənakha tsəna kur lav, ai da katlga ba kur tsa ngudi udakhli kwargən. **46** Madəvin ən kwar khədikən bi. Ük da demə di tsəkur ən təf, ai ghay zə udakha, ka səsəg kə bab sar zə zar tsuguna da tsa ba kur dəge əmbin bi. **15** Wirva babakh sar. Ka għitsəga itar ən məl, ən nagħi gufərva udakhana a bengħengəf. Ən tsəna ba kwar lava itar zin. **47** Ka nəv tlərna ud tsin, tlimakh tar ad lava bi. A khadakhardu itar ad “Babaghə zə zarbabakhħagħ ən għitsən mel, ən diyakh tar. Khek nəgha nəgha tsitar də diyakh na kwar lava itar zə kha.” **48** Ka ndidfarwal kə tar. Khek tsəna tsəna tsitar də tlim tar tsəgun. dadake tsa kwarkhe kwar, “War babara, zə zar Wirva nagħi ba itar katlgakatlən rəvakhud tar babakharenra?” **49** Ka mədlarnan ad furakh sar bi. Ka guyogħar itar da vakara mbakħatru kə də dəvə ni, “Auna babara zə zar babakħarən 16 Nəg bark kə diyakhur wirvən nəgha nəgha tə van. **50** Wirva deghwa ude ən man dəge ən kur din. Ndək yan tlimakhur tsugun wirvən nagħha Dadare ən għarazħigəl kə manaman tsin, tsəna tsəna kur din. **17** Ən təkha kura təkha in zər babara, zə dugħi babara, zə babar.”

13 Fitsa vayanena, ka sawala Yasu ən mæghen, dala ka nndzəġan ən tə ghay dəlv kə tsagħardu kə udakh. **2** Dzakhava udakh zikən char tsargħer itar dingrik. Ka dagh da per yuwa nndzəġan. Dzakhava udakh tsuguna għitsaq itar ən tə ghay dəlv. **3** Ka kware tər khai ad lava da jakva lavakh zikən. Ni, “Nəg dadak gukken a dala da kwazdu khulf ən gukh sar. **4** Madvin ən kwazdu khulfa, ka balala yakħay kə khuf ən tə ful, ka sa dikakha vadu itar. **5** Ka balala yakħay kə khulfa kħəfha ən tə fərad vake kwal nəg khay char. Ka fətsawala kujad kujad, wirva khayen ən təvina naba zikən bi. **6** Təvga kə fatsiya ka ғayif itar, ka ghulala itar, wirva a dagh ba tləl sar char bi. **7** Yakhaya kə khulfiens tsuguna a balardagh da vake də tak, fətsala tsina, ka däkalar zə tak, ka bidżatərəf taken. **8** Yakhaya kə khulfa kħəfha tsuguna a balal da vake duħan itar. Ndəkchi b iġa itar zər dərmek dərmek. Yakhaya kulənkwakh kulənkwakh. Yakhaya tsuguna kulkħakerd kulkħakerd.” **9** Ka nəv Yasu kə dəg mbas, Dejhwa ude də tlim tsən lava, baru bəgin tlim. **10** Ka sa furakh Yasu ka nəv itar tsin, “Uda lava tsakhən kwaratiera lava tə dəvə də jakva lavakhi?” **11** Ka ngawa tərkħai kwarne, “A bakura tsəkurud ndzədha tsa dəge bəghan ən təgħher kə tləksa għarazħigəl. Ai itara a batiera bud bi. **12** Wirva deghwa ude də digit da banargħar bəgħid char, ka da ndabiai ən vak sar zikən. Ai ude kwal də digit char, ka da chawarval chawud ngwadha khidike dinin. **13** Dəge kə mangan ən kware tərā ka lava də jakvakh in kwarne, “Wirva itsa vazavaza itara

kə, zikən tlayangakh Yazħigəl, zə li kalaliyakh, tsən na itar nəgha dəge ən nəgha kur. Ai a nəgha ba itar bi. Zə na tsəna dəge ən tsəna kur. Ai a tsəna ba itar bi.” **18** Auna dəge tuku jakva lav dadak kwazdu khulfiens. **19** Da tsəna kə udan ad lava təgħħar kə tləksa għarazħigəl, ən tə kħalak yana a katlaġa bi, a nala ghila va khulfe a balal ən tə ful. Tsanga kə udanen ad lav Yazħigəl, ka sa Shatan, khutsala də khulfe a tukħġud ən gufərva sar. **20** Khulfiex balal da tə khayen tə fərad, in jakva ude benən tsəna lav Yazħigəl, ka chauga da khwadg. **21** Fatsiye a dagh ba tləl sar da khay char bi, baga tsin ad rəv da tə sart khədikən. Tsiyif kə dlada, zə mbakħel ən təgħħar kə lav Yazħigəle tsənin, kujad kujad ka mbədġan. **22** Khulfe baldagh da vake da takakh tsugun, itar jakva udakhe tsəngħa lav Yazħigəl. Ai wirva mbakħal nagh dəg lard zə valaval way tluwandal ən lard, a gadlarkhe ad daka kə khulfiens. Khulfiens tsuguna a bədu bad zər bi. (**aiōn għiex**) **23** Khulfe balal da tə vak duħan tsugun, in jakva ude tsəngħa lav Yazħigəl katlgan tsugun. A mangan ad tlər din, tləm għemmu ad nuba khulfiens. Yakhaya dərmek dərmek. Yakhaya kulənkwakh kulənkwakh. Yakhaya tsuguna kulkħakerd kulkħakerd. **24** Ka gwidien Yasu ad kware tərā tlərna jakv lav, ni, “Tləksa għarazħigəla ghila ude tukħġa khulfi kħwaran ən gukh sar. **25** Ən tə sarte ən khən khar udakh, ka dala dadak tləgħum sar ka tukħġan ad khulfi dləgħ ən gukh ləkamen. Ka təkaval sar. **26** Dakala kə ləkamen yigan ad zər. Dləgħen tsuguna, sawal ən khud. **27** “Ka sagħi li man tlər dadak gukhen da vak sar. Ka nəv itar tsin, ‘Dadmaġħha, atsuk khulfi charan bakh

tsa tukhga khən gukhaghen? A sawal ndar də tlim tsən lava, baru bəgin tlim. **44** Tləksa dləgh tsugun ən gukheni?" **28** "Ka niya tsitar, gharazhigəla ghila lemane a bəghanud ən gukh, 'Dadak tlughumara kə mangain.' Ka nəv zar ai mbəladu udan, ka gwidən bəghanan. Wirva man tlərsar tsin. 'Əna nagh kha dəgal tsəkənda khwadga, ka dala sakwd ad dəgakh sare dinin da ndəddu ndadə də dləghena?" **29** "Ka niya daghan, ka sukwgan ad yanen kə gukh. **45** tsitar, 'Au, wirva nalabin də kur ən ndəddu Dakhkana, tləksa gharazhigəla ghila zər kasuke dləgha, ndədamado ba zəva ləkam tsugun bi. **30** ən gat kurakhe ndanga char. **46** Mbeladu tsin A duwam, daka itar dagh zə ləkam, da tə sarte da khwaran na kə chachad fang, ka dala sakwd tsəgħid ləkam. ən tə sarten da kwaratra ka kə ad dəgakh sare dinin daghan, ka sukwgan ad li da tsəgħatsaq, farsafəg itar ndəddu dləgh chak, ndangan ak chachad kuren. **47** Tsəguna, Tləksa dżanəf itar, ngwadana itar, ndaghana itar. Ka gharazhigəla ghila sika vai kilfe bəlavdagh da dżanəf itar ləkam, diyakdagh ud da kuvurur." **48** Righif **31** Ka gwidən Yasu ad kwaratra tlərna jakv lav, tsin, ka ndədado udakh da tə kalam gərdz, ni, "Tləksa gharazhigəl ngwadə khulf mastad, ndzakhgud, zaħabalud khwarkħwaran na kə ai bəf udanen ka tukhgan ən gukh sar. **32** kilf, dīdaghud da tughub, ka fiduwud dəgal ade Tsakhənmina in khədfikan ən khulfakh daghan. kwal khwar. **49** Da nəga ndək yan fitsa mbasa Ai da fətsawalina, dəkalina, ka in da nəga kə zikan ən tatak dəgakhe ən ngaħ. Da nəga kə ufa zikan, ka da man məghakh dikkah ən tə għwalakh sar." **33** Ka gwidən batra tlərna jakva lava kə Yasu kwarne, "Tləksa gharazhigəla ndəkvā yisti, ai dzəgħef nus khədfikən, kə khwadum ən khəpi ləkam daram khəkord, tləm tsiyif kə khəpiyen." **34** A kwara tərkhai Yasu ad dəgakhana daghan **50** Ka da tləvtərdagh tləva itar sar." **35** Dəge a manga Yasu a righanəf ad dəge tsa dadak məgħe a dzəgħad wuliani zə mughurian kwarga Ishay tlayang. Avin, "Da ngura ghay ka kə ləman ən vake bəgħdin dəgakh sar." **53** kə kwar lava də jakva lavakh. Dəge tsa bəghanud Udzala kə Yasu ən kwarakh inakhan na kə jakva gul farsafəg sar kə lard, da kwardu kwar ka kə." **36** lavaken, ka duwars ad yanen kə vak. **54** A ən tə khal kə, duwars dzakhava udakh kə Yasu, do Yasu da kəs sar. Sa tsin da vaken, ka da ka da da məgh. Ka saks kə furakh sar da vak sar. **55** gud dzakhava Yakhudakh, ka farsan ad tsaga Nəv itar tsin, "Kwara kənkhe kwarad dəge tuku tħodu tsagħiġi kə udakh. Ka ndawatərəf kə liye a jakva lav dləgħe a fətsal ən gukh Lekam." **37** tsəngan. Avitar ma, "A mbəladu ən vara udan Ka ngawa tərkhai, niya tsitar, "Dadake tukhga na dina kə kwalemlim ra? Tsəguna a mbəladu khulf khwaran, ka Zər Ud. **38** Gukh tsuguna in Lard. Khulf khwarana itar udakhe da daks da tləksa Yaghigħol. Dləgh tsuguna itar udakh ya Shatan. **39** Dadak tlughume tukhga dləghena in wurdū. Sarta tsəgħiġena, in fitsa mbasa lard. Li tsəgħiġena itar zarbəlakh Yaghigħol." **(aiōn g165)** **40** Ndəkve dzakhud mas kə ndəghha ndəgh, da ndək yan fitsa mbasa lard. **(aiōn g165)** **41** Ka Zər Ud da bəlondagh bəla ka zarbəlakh Yaghigħol, kə dzakha dzakha tsitar dagħan dəge tsən bakh udakh da man khaip, zə dagħan li tsən man ngudi ngudi digitakh. Khutstral itar dəgal ən tləksar. **42** Ka tləvtərdagh itar da kara tsakai tsakai, vake da tudai tar də kərd tħid, **43** ən tə yanen kə sart, da wuda liye kanadi ngwadha fatsi ən tləksa Dad tar. Degħwa ude

14 ən tə yanen kə sart, ka tsəna tsəna kə Kħirudus Antifas dadake man tləksən Galili ad lave ən kwara udakh ən təgħiż kə Yasu. **2** Ka niya kə li manara tlər, "Afka ina Yukhan dadak

para uda. A tsiyavanəf ən ngitl. Yan kə mangan itar. Ka dzakhanəf furakh sar ad daghan dege nəg də ndzəda manakh dəg ndawakakh.” **3** Wirva təmgan. Ka raghənəf ad tughwbakh kəlatəm tsa kwarga Khrudus ad viga Yukhan kə kədə da mits. **21** Ghwalvakhe zuwa a 6a itar dəb dlič. sal, wirva Khrudi nus zər bab ghərsar Filibus. A tugwana bud nughwasa zə zar bi. **22** Mbasu **4** Wirva tsən təkhara təkha Yukhan gwil yan tsitar ma, ka kwara tərkhe Yasu kə furakh sar kə Khrudus kwarne, “Kalkal ba pərd Khrudi kə daks da peryu, kə dəgal tsitar ən təvuk da tsin kə nəga kə nus sar bi.” **5** Tsa khənmina tə tlərma ghədzəva gadzak. In tsuguna dləbən tsən nagha Khrudus ad kədga Yukhan, ai ka ghits ən tə vin, kə da kwarara kwaza kə udakh gədəzgan ad di udakh, wirva a banəf itar kwarne daks ndan, kə dəgal tsin. **23** Təkhal kə kwazana Yukhana tlayang. **6** Gwiyoghər kə khəna vəge dzakhava udakh tsin, ka dugo tsin da tə għub kə tsa yigdud Khrudusa, ka dzanda dugh Khrudi dəgaw tukuda tukud. Bəlgə kə khagwa, ən vin ad tsuwg ən təvuk kə ghulabakhe sawal da vak təkuđa sar. **24** Ən tə yanen kə sarta, bita pər yu khwadəg. Tsugwa sarna kə zədaru kə Khrudus zə ghay gərdz. Uk kadakada kə ghədkuta yu ad char. **7** Wirva yan, ka manarkhai ad lanji zə wada pər yuwen. Wirvən tləg tləga fud ad pər yuwen kwarne, da barabəg ad itsauda dəge takadgin. **8** da təlg. **25** Kalkal karfi khəkərf də ghər kədl, ka Təkən bab sara, ka shakhanəf ad dugh sar ad sagħi Yasu da vak furakh sar, ən dəgen təghħer kə dəge da kwarin. Ka ni, “Ba ka bəġud ad ghər yu. **26** Nəgħa kə furakh sarna ad dəga tsin ən Yukhan dadak para ud ən mbanmban ən təvana təghħer kə yuwa, ka gadzəf itar char. “Ude sawal kəven.” **9** Turug ghər kə shik, ai wirva wade ən tə fik,” nəv itar. Ka khula tsitar wirva għoż. **27** a mangin da nəga kə dəg zhiru tsin ən təvuk Təvin təvina, ka kwaratiera lava kə Yasu kwarne, kə ghulabakhe sar. Ka kwargan ad barabəg ad “Tukhwamfekħe tukha, i ka fəka, gədżmbya.” dəge ən nagħin. **10** Ka talal ad ghay da gud Niya tsitar. **28** Ka nəv Bitrus tsin, “Dadzikan, ai sala, əntladaghər əntlud ghər Yukhan. **11** Ka da khin, khaya kanəf khaya dəgen tə ghər kə bardaġħrəud ghər saks ən mbanmban, barud kə yu, kə saks da vakagh.” **29** “Ausəga,” nəv Yasu zər dugħen, khalakyana ka bara kə bab sar. **12** Ka tsin. Burkhwit ka tsiyawal Bitrus səgawal ən saks kə furakh Yukhan da zəb gədżumba vəgha peryuwen, ka farsa dəga tsin ən tə yu, dəgal da sar, ka khədane itar. Ka dəgal tsitar kwararkhe vak Yasu. **30** Ai vazga tsina a tsiyif fud də ndzəda itar kə Yasu. **13** Tsəna kə Yasu ad dəge dzaugħər char, ka gədżaf, ka farsa yu ad ndəga ndəg. Ka də Yukhan, ka tsiyawal ən tə vinen ka da da khula tsin, “Dadzikan katka katka” Niya tsin. **31** Peryu, ka dəgal tsin da gida tukuda sar ən vake Təvin təvina ka talal Yasu ad dəv sar, ka viyado kwal nəg kə ud. Ai tsəna kə dzakhava udakh səgo. Ka niya tsin, “Kha dadak khətsa fadəgħero kwarne a dħuda Yasu ad yanen kə vak, ka səgawal fəg, wuđa lava kwal khayakəf tsəkhi?” **32** Da kə tsitar ən kəsakh, ka dəgħala tsitar də sig da vake Yasu zə Bitrus da peryuwa, ka ləbukw nəv fud. də Yasu. **14** Sawala kə Yasu ən peryu, ka nəghan **33** Ka dabanəf furakh sare tsən Peryu ad Yasu, ad dzakhava udakh zikən. Ka kwid nəv rəv tsin, Ka nəv itar tsin, “Zər Yazħigħel kha kadikadi.” tsuguna ka mbakħa təru ak li kwal yang ən **34** Ghədżəvarġħera tsitar ad dəlva, ka sa itar tatak tar. **15** Bəlgə kə khagw, ka sa furakh sar da əntla khay ya Janisarat. **35** Ai katlga kə li da vak sar, nəv itar tsin, “Vakna digi na tsawar kəsen kwarne, atsuk Yasu, ka 6al ghay tsitar kə bi, tsuguna a falga khagw. Duwatars duwa kə kwarara kwara kə itsawar əntla khaya kəsen dzakhava udakhan dəgal kə saku dəg zuwa tsitar dagħan. Khalak yana ka zabardəgħer udakh ən gədżar kəsakħan.” **16** Ka nəv Yasu tsitar, kəsen ad dagħan liye kwal yang. **36** Ka tatlga “Uda lava tsitar dəgal da tlərma vaki? Bamatra itar, kə khaya tərnəf khaya kə liye kwal yang kə bəg ad dəge da zuwa itar.” **17** Ka ngawarkhe għem itar kwarne, “Uk dħumba brudi dliča zə kilf mits din kənd ən van.” **18** Ka ni “A nakam.” **19** Ka ndzakhamga ndzakħħen ta dzuñna niya kə udakhen. Ka 6ef ad brudina dlič zə kilfna mits, ka lando də ghər da għarazħigħel, ka kwarara us tsin kə Yazħigħel. Ka kwachanan ad brudien baran kə furakh sar, ka bara furakh sar tsugun kə udakhen. **20** A zuwaru dagħan tar, bagħala

15 Dud ən kwarina, ka sasəg kə yakhaya kə Farisakh zə yakhaya kə li tsagħdu ndzikha ndzkh Mus ən Wurshlim, da vak Yasu. Ka ndidfarwal itar kwarne, **2** “Uda lava kə zar 6elkħagħ ən kala ndzikhe a bəga dzidzakhəndi? Wirva na itar ən par dəv kəda zu kaf ndəkve

tsagdu dzidzakhənd bi.” 3 Ka ngawa tərkhai Yasu. Ka tuwa tsin kwarne, “Dadzikan, Zər Dod, Yasu kwarne, “Uđa lava tsəkur ən kala ndzikha ziwakdal ziw. Ən bara dlaf səfikw bəzan kə ndzikha Yazhigəl, uk ən gatars kə dəge tsagdu dughwar char.” 23 A kwararkhe ba Yasu ad dzidzakhura kuri? 4 Afka nəv Yazhigəla, tsauda kə nusen bi. Ka saks kə furakh Yasu da ‘Fargħərfəg kə dadagħa zə babagh.’ Tsuguna ni, takada takad ad Yasu. Nəv itar tsin, “Lakwars ‘Itsawar ən lakhga dad sar zə bab sar, kədgud lakw, wirvən gatakiyams gat, ən mbakiyama kəmts.’ 5 Ai ən tsagdutsaga kur kwarne, ‘Da nəg mbag da tu.’” 24 Ka ngawa tərkhe Yasu, ni, “Uk dəge nagħha udan ad məlaru məla kə dad sar zə a bəlokondagh wirva udakh ya Izraile a zadgan bab sar din, “Ai ka avin tsugun, dagħan dəge ud.” 25 Ai ka saks kə nusen da təvuk sar, kəlgan tsa da mbələdu kur ən vakar, a barkhe ka kə ad juguv. “Dadzikana, məlakū məla.” Niya tsin. Yazhigəl.” 6 Wirva yana, atsuk barari ba məlaru 26 Ka nəv Yasu kə nusen, “Ən manawa ba bəf ud məla kə dad bi nikur.” Wirva yan, a nandal kur kaf zara, ka barud ka ghadakh bi.” 27 Nəv nusen lav Yazhigəl kə bat, kə nəgħda gatars kə ndzikha tsin, “Lave kwarga kha na kalkal Dadzikan. ndzikħur. 7 Kuram ngudixxhan. Kalkal dəge tsa Ai tsuguna, ghədakha ən zuwa zuwa itar, ad kwarga Ishay tlayang ən təghħor tsukur. Kwarne, kwacha kafakhe balal ən tə vəlengakhe ən zuda 8 “Udakhanna digi, uk ən fakħħora də ghay itar. Ii məgħħak ad kaf.” 28 Ka ngawarkhe Yasu, Rəvakhud tara bita zə kə. 9 Ən daba ka buti itar. niya tsin, “Awara nusna, fadgħħero fəgħa nəgħi. Ən tsagħu ndzikha ndzikħi udakh itar. Ən dleva də ndzəd, da manakha manud dəge nakh.” Ən lav Yazhigəl.” 10 Khala kə yana, ka dafkħtərkhai tə yanen kə sarta, ka mbu dugħ sar ən təvin Yasu kə dzakhava udakh, niya tsitar, “Bambəg təvin. 29 Duda kə Yasu ad yanen kə vak, ka tlim, ka diyarsa kur. 11 Dəge ən da da ghay dəgal tsin diwa kalam dəlva Galili. Khalak yana bən naud kə kwadlamb ən təvuk kə Yazhigəl ka ngalo da tə gil nndzəgan. 30 Ka saks kə bi. Dəge ən səgawal ən ghay kə dadak sar ən udakh zikən da vak sar. Zabbar dəgħi itar də nandala kə kwadlamb ən təvuk kə Yazhigəl.” 12 ghurdifikha, zə ngulfakha, zə li āmtsa kalam Ka saks kə zar bəlakh sar da vak sar, nəv itar vəgħha, zə təngakha, zə chaləm li kwal yanga tsin, “Tsa tsəkha kwarne a bazala rəvakhud kə zikən. Ka bakhga itar ən təvuk sar. Ka mbakha Farisakh tsənġa tsitar lavana kwarga kha?” 13 Ka tru. 31 Ka ndawatraf kə udakh vazga tsitar ad ngawatərkhai Yasu tsitar, “Itsera kə ufe Dadar li kwal təkha kə kwarga lava ən kwargħai itar. ən għarazħigəl ba kə njivgħi bi, ka da ndaddu Li mətsa vəgħha ka a mbakħar, ghurdifikkha ndadfu kutskuts. 14 Duwamatərs du, ngulfakha ən dəga itar, ngulfakha ən nəgħha nəgħha itar. itar li mədlara dul kə ngulfakħ. Daka ngulf ən Ka fargħor itar kə Yazhigəl Izrail. 32 Dud ən mədlara dul kə ngulfa, afka bərdagħha tara da kwarina, ka dafkħtərkhai Yasu kə furakh sar saks mbəda itar dəggħaq da fika.” 15 Ka nəv Bitrus da vak sar. Ka niya tsitar, “Ən ziwardal ziwa ka tsin, “Kwara kənkhai kwara dəge tuku jakva kə dlama khan, wirva khakħed khana tsitar ən lavan.” 16 “Atsuk dafhkana ghərur tsuguna a vakar, tsuguna na dəg zuwun vak tar bi. Nagħi katlga ba kur biya?” Nəv Yasu tsitar. 17 “Ən tsa ba ka daks tsitar də way bi, wirvən təkha itar bakh kur kwarne, deghwa dəge da da ghay kə kə dīgħi khar ən tə dul daks da məgħi.” 33 udan, ən dəggħaq da khud sar, kə dəg mbasa ka Nəv furakh sar tsin, “Ən təghħal ndekina, da da səgawal ən vagħi sara? 18 Ai dəge səgawal mbələdu ən makiyam ad dəg zuwe da takħud kə ən ghaya ən səgawal ən rəvakhud. In dəgħakhe batran kə udakh pakina ra?” 34 Ka ndidatərwal ən naud kə kwadlamb ən təvuk Yazhigəl. 19 Yasu kwarne, “Ngərwa brudiye din kur ra?” Afke ən səgawal ən rəvakhud ngudi ngudi dħajja Ka nəv itar tsin, “Dumba uđif zə mbisan na ghara. Ndak za kəd safā uda, gwaragħwara, ārda, kə kifakkha.” 35 Ka bətra kə dzakhava udakh kə għela, dlagħawa fila zə bazarlu dafha kə ud. 20 ndzakħha ndzakħ ən tə khay. 36 Ka bəf ad dumba Ina dəgħakhe ən naud kə kwadlamb ən təvuk brudiye uđif zə kifakkha, kwararkħi ad us kə kə Yazhigəl. Ai zu kaf dəd kwal paran ən tə Yazhigəl, ka kwachanəf, baran kə furakh sar. dəva də ndzikħi ba da naud kə kwadlamb ən Ka bara furakh sar ad brudiye zə kifakkha təvuk kə Yazhigəl bi.” 21 Duwars kə Yasu ad kə udakh. 37 Itsawara a zuwa, a bagħħala itar. yanen kə vak, ka dal da əntla khaya kəsakħe Ka dzakħħanəf furakħen ad dəg zuwe a təmġan, khefa də Taya zə Sidom. 22 Dzagħwilm, ka sa tugħwəb uđif reghan. 38 Udakħe zuwa ruwa, nusen dugħ ya Kanan ən gifn khayen da vak a ba itar ghwalvakh dəb ufad. A kædliga bud

nughwasa zə zara bi. **39** Ən tə khal kə dūwatərs duwa kə Yasu ad dzakhava udakh, ka da da peryu, ka dəgal da əntla khaya ya Magadan.

16 A sa Farisakha zə Sadukiyakh da vak Yasu kə nəghda kurakura tsitar. Ka ndidatwal itar kə mana tra zikan na kə dəg ndawake da mədla din kwarne a saudagh ən gharazhigəl. **2** Ka ngawa tərkhai ni, “Da dəm fatsi da bəl, da ka nəgha tsəkur khas khas ən tə gharazhigəl, ka nikur, ‘Yauwa, na yu da təda bi.’ **3** Da ka səgo gwisəl zə ghabag, da nəgha tsəkur khas khas ən tə gharazhigəl, lusəf kes, ka nikur ‘Da təda yu khan.’ Təkha kur kə tsan ad dəgakhe da dzaugħer ən tə dəva də gida kə fef gharazhigəl, wur ka təkh ba kur kə katlga dəge ən tuku jakəvakh manasar kə kwargəna bi. **4** Udakh kwargəna li kwal khayanəf də Yazhigəl itar, kəladakh tsugun. Na kur nəgha dəg ndawak, ya na bud da mədla kura tlərnat dəg ndawak bi, akwa dəg Yunan.” Khalak yana ka dūwatərs Yasu, dakoval sar. **5** Dargħera tsitar da tə tlərnat ghədżva gadzak dəlv, ka dzamana furakh sar kwarne a mbitsa tərghər səgawal də brudi. **6** Ka nəv Yasu tsitar, “Dem nikur, ya tsukwamana ghər də yista Farisakha zə Sadukiyakh.” **7** Ka farsa dayakavu lav tsitar ən tatak tar kwarne, “Wirve a əbadal ba kiyam ad brudi bi nagħ ən kwarin adina?” **8** A katlga Yasu ad dəg tsən kwarne itar, wirva yana, ka ndidatərwal kwarne, “Uda lava tsəkur ən dayakavu lav ən təbur kwarne, wirva na kur də brudi biyi? Kuram li khətsa fadghərofəg. **9** Dakhkana a katlga ba kur biya? A mbitsa kur ghərkħ sarte tsa bagħandala ka udakh dəb dlif də cħumba brudi dlif? Tughwb ngərwa a dzanəf kuram ake təmgani? **10** Awana ən sarte tsa bagħandala ka udakh dəb ufad də cħumba brudi uđif. Tughwb ngərwa a dzanəf kuram ake təmgani? **11** Uda ka mangan tsəkur kwal katlgan kwarne ən kwarne kura lav ən təghħer kə brudi ba ka biyi? Ən kwarne kura kwarne tsukwamana ghər də yista Farisakha zə Sadukiyakh kə.” **12** Ka katlga furakh sar kə Yasu kwarne, ən kwarən təghħer kə yiste ən diyud ən brudi bi. Tsukwamana ghər də yisti na tsən kwarina, atsuk ən kwarən təghħer kə tsagħidtsaga Farisakha zə Sadukiyakh. **13** Sogħer kə Yasu da kəs ya Kesariya Filibija, ka ndidatərwal kə furakh sar kwarne, “Warek kə Zər Ud vek udakh ra?” **14** Ka nəv itar tsin, “Av yakhaya Yukhan dadak para ud, av yakhaya

Ili tlayang, av yakhaya tsuguna Irmi tlayang, awana fang ən tatak tlayangakh.” **15** Niya tsitar, “Ai kur ma, warek kavek kuri?” **16** Ka ngawarkhe Siman Bitrus kwarne, “Kha Masiku, Zər Yazhigəl dadak saf.” **17** Ka nəv Yasu tsin, “Dadak bark kha Siman zər Yukhan, wirva a sakha diwa ud dəg sig ba ina kə jir bi. Dadare ən għarazigəl kə kwara khai. **18** Ni ən kwarakha kwara kə, kha Bitrus, fərad' kħə, da bələn tə kha ka də kur khəgar, dəge ən tuku kur khəgena, itar udakhe da fadghərofəg ən tə kə. Ai kwal da təkha kə ndzaða mətsa kə manar khai tsaud. (**Hadēs g86**) **19** Da bakha bəg ka dəg tusa nga gud tləksa għarazhigəl. Tsugun, deghwa dəge kwal khayanəf tsəkha manaman ən lard, nabud da manaman ən għarazhigəl bi. Degħwa dəge ən nakha manaman ən lard, da mana ndakyan ud ən għarazhigəl.” **20** Ka ndədətərnəf Yasu ad tlim kə furakh sar char kwarne, kwarara ba itar kə itsawar kwarne ka Masiku bi. **21** Tsiyif ən tə yanen kə sart, ka farsa Yasu ad kwara tra kwara tsin kə furakh sar kwarne, “Barari dəgal tsin da Wurshalim, kə khəb dlaċakh sikh sikh sikh ən dəv kə maludakh zə zikzikanakh kə zil kəsakh zə li tsagħu nzdikha nzdikh Mus. Ka da kədke kəfud, fitsa khəkरda da tsiyaka tsiyud.” **22** Ka ndədala Bitrus ad Yasu da te kalam, ka farsan ad tavargħer di kwarne, “Tsandu tsəg Yazhigəl ad yan, Dadzikan. Da dzogħar ba yan də kha tsa khədikən bi.” **23** Ka għwiyafkhe Yasu ka niya kə Bitrus, “Tsiyakval tsiya kha Shatan. Kur khetingəd khən təvukar, wirva daya daya na, daya ghər ud dəg sig, dəg Yazhigəl bi.” **24** Ka nəv Yasu kə zar bəlakh sar, “Degħwa ude nagħ gataks għat, barari duda way ġħarsar tsin. Tsuguna ka bəfin ad ufa khərtar sar, kə gataks għat. **25** Wirva deghwa ude na kat safar sar, da bəgħi. Ai deghwa ude khayanəf bəgħi safar sar wirva kə, da mbələdu mbəl. **26** Uda dəg sige da għemadu udan, da għemaduwin dəgħakhe ən lard dagħan, tsuguna bəgħalən safar sari? Uda dəg təkha udan kə bədu kə varda safar sari? **27** Da səgħadagh ka Zər Ud ən ndanga Dadar zə zarrbəlakhe ən għarazhigəl. Khalak yana, ka da bara dəg siga sar ka kə itsawar, kalkala dəge a mangin. **28** Ən təkha kura təkha kə, nəgħi udakhe ən għitsən van, liye kwal da əmts, khekwa nəgħha ka itar ka Zər Ud, ən səgħdagħ ka ndək shik.”

17 Təkhal kə khəna unkwakh kə kwarga kwara zəren, təvin təvina ka mbu. **19** Ka saks kə furakh kə Bitrus kwarne Yasu in Masikhu, ka zəbəf Yasu da vak sar ən sarte təkuda sar tsin, ka Yasu ad Bitrus, zə Yakub, zə Yukhan zərbab ndidərwal itar, “A piyakəndəwala ndar lakwdū Yakub. Zəbtro da tə tsəbən na kə khub. Uk wurdwelen?” **20** Ka ngawa tərkhai Yasu kwarne, itar kalti ən vin. **2 A** mbədəfkhe vəgh Yasu “Wirva a khətsa fadəghərofəgur. Ən təkha kura ən di tsitar. Ka wudə vakdi sar ndək fatsı, təkha ka, da tsa nag fadəghərofəgur khədikən tsuguna nala kadlangakh sare a taləmin kə ndək khulf mustad, təkha kur kə kwararkhe madafk wəl. **3** Ən təvin təvin, ka nəgħha kə kə għubna kwarne, ‘Tsiyin dəgal van, da tə zar bəlakhana də Mus tlayang zə Ili tlayang tlərva vak’, tsuguna ka da tsi. Na dəge təkha kə ən kwar lav itar zə Yasu. **4** Ka nəv Bitrus kə piyakurwala bi.” **21** “Afka khulf ina kə sədikw Yasu, “Dadzikan, khwaren nəg kənda van. Da bəzana təkh ba kə sawala bi, khekwa da dəgawa khayanəfk, da manga mana ka tsikw khəkərd zə zəb ndəl da səgawalin.” **22** Dzafkhai kə Yasu ən van. Fang tsəkha, fang kə Mus tlayanga, fang zə furakh sar ən əntla khaya Galili, ka nav Yasu kə Ili tlayang.” **5** Madəv Bitrus ən kwar lava, ka tsitar, “A khərżəgud da bəkdu bəg ka Zər Ud, sodagh għwieka ən wud tərđləm da təgħer tsitar. da dəva udakh. **23** Da kəd ka kədə itar. Fitsa Khalak yana, ka tsəna tsəna tsud ad kwind khəkərdə ka da tsiya ka tsiyud.” Ka kədətərkhe sagawal ən għwiex kwarne, “Zəraren ən waya ad vagħ kə furakhna char. **24** Sa kə Yasu zə kə, ən tsən zəda sar ka char. Tsəna maru tsən.” furakh sar da kəs Kafarnakhum, ka saks kə li **6** Tsəna kə furakh sar ad yanen kə kwinda, ka chau khadama Fəta Yazħigħal da vak Bitrus, ka gədżatraf char, ka khəmbga itar da khay. **7** Ka sa ndidərwal itar, “Nabakh dadak tsagħdu ləvur ən Yasu, tapa tərkhai avin, “Tsiyamaf tsi, gədżam pəl khadama Fəta Yazħigħela?” **25** Ka ngawar bi.” **8** Kapanəf tsitar għera, aghba itsawar ən vin khai Bitrus kwarne, “Ən pəla pəlin għena.” Da kə bi təma Yasu kitakul. **9** Madəv itar ən səgadagh Bitrus da məgħen, ka farsa Yasu ad kwarara lav, ən għußen, ka ndədaternəf Yasu ad tlim kwarne, “Uda dayaghħəragħ ən təgħir kə ndideni? Ən “Kwarama tra ba kə itsawar ad dəge nəgħha chawun vakeng shikakh lard na ad khadama kur bi, khekwa tsiyanəfud ka Zər Ud ən ngitl.” ləman awana khadama għidadi? Ən vak zar tar **10** Ka ndidərwal furakhan na kə Yasu kwarne, nagħha, ən vak kəstəlakh kħi?” **26** Nəv Bitrus “Ai ufa lava kə li tsagħu ndzikha ndzikha Mus tsin, “Ən vak kostalakh.” Ka nəv Yasu tsin, “Ai ən kwarne, barari khekwa Ili tlayang da farsa da ndəkkyanin, a mədlanan kwarne na zar tar səgadagh ndan, kəda səgadagh kə Masikhuwi?” ən pela pəla bi.” **27** “Ai khek bazatərdu tsəki **11** Ka ngawa tərkhai, “Kalkal da səgħdagh kə Ili ad rəva, dəg dəgal da tə ghay dəlv, taldagh tala tlayang, kəda dika itsauda kə nəgħa kalkal ndan. khilga vi kilf da dəlv. Ka ngurānəf kha ghay **12** Ən təkha kura təkha kə, audzala Ili ən sodagh kilfe a viga kha chak, da mboladu mbəla kha səg, a katlga ba itar kwarne in bi. A manarakhé lotus ai da tlala kə pəl khadamagħa zə dəgar. itar dəge ən nagħha reva tar. Da khəsə ndək ‘Bəffsa, pəla tərkhai pəl.’” yan ka Zər Ud tsugun ad dlaq’ ən dəva tar.” **13** Khalak yana ka katlga zar bəlakhana kwarne, atsuk ən kwara tra lav ən təgħir kə Yukhan dadak para ud. **14** Sodagh tsitar ən tə khubben da vake də dzakhava udakh, ka sasəg kə udanen da vak Yasu, kəlgan ad juguv ən təvuk sar. Ka ni, **15** “Dadzikan, manga kwidkwidvərva zəraran. Nəg fuḍ ən vəgh tsin, tsuguna ən bara dlaç char. Ngərwia siga tsin ən bala dəgħdagh da kar zə yu. **16** A fala ka da vak zar bəlakhha, a piyatərwal mbambəg.” **17** Ka ngawarkhai Yasu kwarne, “Kur udakh kwargħən, li kwal də fadəghərofəg, kur mbərshakhan. Ki da zulu pak ufa tsəka zə kuri? Ki da bəga pak ufa tsəka rəv də kuri? Bakdaghər fa da van, niya kə dad zəren.” **18** Ka tavargħər Yasu ad di kə wurdwelen, ka sawalən

18 Ən sartenan, ka sa furakh sar da vak Yasu ka ndidərwal itar kwarne, “Warek zikan dagħan ən tləksa għarazħigħali?” **2** Ka dəkħha Yasu ad zər khədikan, ka għitsan ən təb tar. **3** Ka ni, “Ən təkha kura təkha kə, da mbədəfkhe ba għidur nala kur ndək zar mbisan bi, na kur da daks da tləksa għarazħigħal lingling bi. **4** Itsawar ən gulandagh għərsar ndək zər khədikan, in zikan dagħan ən tləksa għarazħigħal. **5** “Daga ude chauga zər khədikan ndək inan wirva kə, ka chaukayin.” **6** “Ya digi, deghwa ude a ba ad fang ən tatak zar mbisan, liye fadəghħoro də kə, da man kħaip. Adara ngudarəmud vər pəkhħen kwind sar, ka tləvdagh khud da dəlv chalangw.” **7** “Dangwa kə udakhe ən lard. Wirva

8

"A khayanəf nagh ndzikh khənd ad təkaghəra ndzikh Yazhigəl." 18 Ka ndidarwal kə Yasu, kə ud ze nus sar, ən ta itsera kə dəge kwal "Irən ndzikha ndzikhen ra?" Ka ngawarkhe nagha tsina?" 4 Ka ngawa tərkhai Yasu kwarne, Yasu, "Kəd ba safə ud bi, a duwa gwaragwar, a "Atsuk a tugwa bakh kur ən kadkad ən vake duwa man gəl, a duwa dləgh fil, 19 fargħər fəg tsən kwarin kwarne, dadake tsa vərdtərkhe kə dadagħha za babagh. Tsəguna waya tləgħer vərda gul farsafəga larda, 'A vərdtərkhe kə zila witaghagh ndækve waya kha ghəraqħ.' 20 Ka zə nusa?" 5 A kwarga Yazhigəl tsugun kwarne, nəv dakhwal na tsin, "Afka ən tsufatsufa ka 'Wirva yan digi, da duwar duwa udan ad dad dəgakhana dagħan. Uđa kə təmġan tsəki?' 21 sar za bab sar kə khəmbarvan kə nus sar, kə Ka nəv Yasu tsin, "Dən nakha nəga tsəkha nəga tsitar bərdagh kə ud kitakul.' 6 Wirva kə njiva char, dəg da sakwdu dəge din kha yana, aghba dlitar də ud mits bi, a narala kə ud dagħan, təkatardukha kə talagħak ad kwaßen. kitakul. Wirva yan, dəge a matlanəf Yazhigəl, Da mbəladu mbəla kha ləman ən għarazħigəl. khayanəf ba ud ad taka taka bi." 7 Ka ndidarwal Khalak yana, ka saks kha, gataksħi." 22 Tsəna Farisakħen kwarne, "Ai uða lava kə Mus tlayang kə dakhwalen ndæk yana, kə dəgal tsin də baza a bədu ad ndzikha ndzikh kə ud kə bədu kadkad rəvakhud. Wirva nagħbakha tluwandal tsin bi. təkaghħera zə nus sar, kə dəgħala tsini?" 8 Ai ka 23 Ka nəv Yasu kə furakh sar, "Ən təkha kura ngawa tərkħai Yasu niya tsitar, "A khayakurnəf təkha kə, da dəmdəm kə dadak tluwandal daks Mus tlayang ak təkaghħera zə nughwasakhur, da għarazħigəl. 24 Ən gwidien kware kura kwara wirva bengħoġ revakhudur kə mangan, ai gul kə, da tsafṣaf kə dlugwam daks ən tə ċul lipər, ən tə farsafəga tsa ndæk yan bi. 9 Ai ən kware təgħer kə daks kə dadak tluwandal da tləksa kura kwara kə, daga ude takaghħeran zə nus sar, Yazhigəl." 25 Tsəna kə furakh sar ndæk yana, ka da wirva tħalqħer ən man gwaragwar bud bi, a ndawatraf char. Nəv itar, "Da ka ndæk yanina, da fuwin ad tħorha nus tsugun, gwaragwar an ai war da mbəladu kati?" 26 Ka vaza kə Yasu manin zə nusen." 10 Ka nəv furakh sar tsin, gyer ta titar, ni, "Ən vak uða, ina kə digita ən "Da ka ndæk yan giđən təb kə ud zə nus sara, manawa bi. Ai ən vak Yazhigəla, ən manawa atsuk gida kwal nus kaw." 11 Ai ka nəv Yasu man." 27 Ka nəv Bitrus tsin, "Nəgħha, kənda tsitar, "Dagħan ud bən təkha kə ғanaf lava kina a duwars kənda tsauda kə gatakhs gat. nən kwara kur bi, khekwa liye a khayaternəf Ai takina uða da mbəladu kəndi?" 28 Ka nəv Yazhigəl kə nəga ndæk yan. 12 Nəg dəgakħe Yasu tsitar, "Ən təkha kura təkha kə, sarte da da bəg chaləm għwalvakh kwal da zəb nus. mbədənəfud ad itsauda kə wiliw, ka Zər Ud da Wirva nəgħi liye a yakħtər khaiyud ndæk yan. nndzəgan kən tə vija tləksare ndagan. Kuram Nəg liye udakh kə natərala ndæk yan. Yakhaya liye gataks gat, da nndzəgan kur ən tə vijakh tsuguna itar kə nandala għartar kwal da nəg man tləks kəlatəm mits. Da taka tħora lava kur da zəb nus, wirva tħor tħalxa għarazħigəl. Daga kə mbərta ya Izrail na kəlatəm mits. 29 Tsuguna ude khayanəf də lava na, chiawin." 13 Khalak itsawar an duda fətakħa sar, itsa suktakħi sara, yana, zaġbardəgħer yakhaya kə udakh ad zar zə dəghħaw babagh sar, itsa dad, itsa bab, itsa mbisan kə Yasu, kə nəgħda batərghər dəv tsin, zila awana nus, itsa zar, awana gukhakk, wirva kə takad Yazhigəl wirva itar. Ai ka tav di kə furakh sar ən tə li zaħabdo zaren. 14 Ka nəv Yasu kə furakh sar, "Duwamatərs zar mbisan saks da (aiōnios għ166) 15 Ka bakhattergħer ad dəvə, ka takadgħan ad Yazhigəl kə batərghər bark, ka dakaval ən vin. 16 Dud ən manin, ka sa udanen da vak Yasu niya tsin, "Maləm, uða dəg khwarane barari da mana ka kə għemadu safà kə ngədi?" (aiōnios għ166) 17 Nəv Yasu tsin, "Uða lava tsəkħen ndidakwala ndid ən təgħer kə dəge khwarani? Afke uk Yazhigəl kitakul khwarana. Ai da ka da nakha għemadu safà kə ngədi, ka tsufanəf kha ndzikha

20 "Tləksa għarazħigəla ngwada dadak gukhe a dala pərtà għdl, da għat li da manara tħor ən gukh inabi sar. 2 Udzala tsitar ən khayanəf lav ən təgħer kə kwaib dinari kitakul, ai da pəlārud kə ud ən vak. Ka bəlataral dəgħal da man tħor ən gukh sar. 3 "Manga kə karfi vaslambada təkədl, ka gwidien dəgħal tsin. Ka nəghan ad yakhaya kə udakh, ən gida butbuti ən təgħay

kasuk. **4** Ka niya tsitar, ‘Dam dāgal ghērura da man tl̄er an gukh inabiyar. Da p̄ela kura p̄ela ka dāge vazga ka khwara kā bakura bēg.’ **5** Khalak tsa ndzēga itar zē khēn tl̄eksagh. Fang an tē yana, ka dāgal tsitar. “Ka gwidēn dāgala tsin dāva kafagha, fang an tē dāva dlebagh.” **22** Ai kā fatsi tēghēr, zēn karfi khakērd kā khagw, ka kā nēv Yasu kā nusen, “Өntsā ba kur dāge an kurgan ad gan zitar ndzēve tsa mangin chak. **6** takadaf kur bi. Da tēkha kur kā khēbu dlade da Dakhkana, ka gwidēn sāgawal tsin an tē karfi khēba ka?” “Da tēkha kēnd,” Nēv itar tsin. **23** dlīb, ka tl̄orghēr ad yakhaya kā udakh, an ghitsa Ka nēv Yasu, “Kadikadiya da khēba khēba kur na dāge an mana itar bi. Ka ndidatērwal, ‘Uda dlaf, ai gidiēn tē dāva kafara, zē gidiēn tē dāva lava tsēkur birnif an gida an van, kwal nēg kā dlebara, na ka dā ndzēda zēbēf ude da bara dāge an manakuri?’ **7** “Wirva na ude bakēnda ka yan bi. Ina kā vakakha, dāg liye dikatērna tl̄er mana bi,” nēv itar tsin. “Ka nēv dadak Dadare an gharazhigēl wirva itar.” **24** Tsēna gukhen tsitar, ‘DAMDĀGAL ghērur tsugun da kā chalom furakh khana kāldak ndēk yana, ka gukhar.’ **8** “Bēlga kā khagwa, ka nēv dadak gukh bazdu itar ad rēv dē zar babakhana mits. **25** Ka kā dadak nēgharu kā gukh saren, ‘Dakhtērkhe dākhtērkhe Yasu daghan tar, ni, “Tsa tsēkur dākha kā li mantlēren, pālatērkhekh kwāb kwarne shikakh udakhe kwal Yakhudakha, an tar, farsēf an tē li sa kā khala, da tē li tsa mādlara ndzēdān itar kā udakh tar. Zikzikanakh chak.” **9** “Ka saks kā li tsa dalēn karfi dlīb, tar tuguna, an mādla ndzēdān itar an tē ghēr itsawar tara a gēmadu ad dinari kitakul. Ai tsitar. **26** Ya kur tsuguna, nala bin ndēk yan an pēlarud kē ud an vak. **10** Liye tsa farsa man tēbur bi. An dleva yan, daga ude an nagh nēga tl̄er chak, da itar an kurana, da pēlatra mal kā zikan an tēbur, barari tsin nēga kā vēbur. kā chalēmakhud. Ai itsawar tara a gēmadu ad **27** Tsugun, daga ude na nēga kā mal an kur, dinari kitakul. **11** Chauga tsitar, ka farsa dungw barari tsin nēga kā vēbur. **28** Udan na tsuguna, tsitar ak dadak gukh. **12** An kwar kwarne, ‘Li da nēga ndēk va kā, ka Zēr Ud, a sodagh kā sawala kā khala, uk tl̄er aw kitakul a manga dāba udakh kē, a so kā dāba ka dāba bud bi. Da itar. Kēnde a vakal an man tl̄er, zē bēg rēv bēdu bēg ka tsugun ad safar, kē kat da udakh an tē dliya fatsi, ka pēla kēnda kalkal kha zē zikēn.” **29** Madēv Yasu zē furakh sar an duwars itar. **13** “Ka nēv dadak gukhen kā ud fang an kēs Jariko, zikan dzakhava udakh an gatatērs tatak tar, ‘Ar tsaghwa, a bidkirkhe ba ka bi. Tsa gat.’ **30** Ka nēg ngulfakh mits an nindzēgan khayanaf bakh kur kwarne, da ba kura kwāb an tē kalam dūl. Tsēna tsitar kwarne Yasu an dinari kitakule an pēlarud kē ud an vaka biya? **14** dāgala, ka tl̄ekha tsitar kwarne, “Dadzikan, Zēr Chaukafkhai chawa dāge dāgagh, dēg daksagh. Dod, manga kwidkwidērvanda.” **31** Ka tavdi kē Ka kā khayanaf barabēg kā li sa kā khal, kalkal chalom an tēb kā dzakhava udakh an tēghēr de bakha kā. **15** Nakh ka dā ndzēda mankafkhē tsitar kwarne, “Tērid nikur.” Ka gwidēn tl̄ekha dāge nāghga ghērara dā dāge dāgara? An shilga tsitar char kwarne, “Dadzikan, Zēr Dod, manga ndar kha man kēlakhudari?” **16** “Wirva yan, kwidkwidērvanda.” **32** Ka ghitsēga Yasu, ka udakh zikēn liye an tēvuk, da nēga itar kā dāg dākhtērkhai saks, ka sa itar. Niya tsitar, “Udēn khal. Liye kā khal tsuguna, da nēga itar kā dāg na kur mana kura mana tsēki?” **33** Ka nēv itar chak.” **17** Madēv Yasu an dēgo da Wurshalim. Ka tsin, “Dadzikan, na kēnda ngwarēf diyakhēnd.” dākhtērkhai ak furakh sar na kēlatēm mits da **34** Wirva kwidkwidērva, ka gēma Yasu ad diyakh tē kalam. Ka niya tsitar, **18** “Nāgha kina ni dāgal tar. Tēvin tēvina ka nāgha nāgha itar. Ka gatars da Wurshalim kiyam. Vake da bēkduwud ka Zēr itar.

Ud da dāva zikzikana kā zil kāsakh zē malēmakh li tsagdu ndzikha ndzikha Mus. Ka da əntlaka lav māts itar. **19** An tē khalak yana, ka da bēkdu bēg itar kā liye kwal Yakhudakha. Da nena ka nene tar, ka da wadzaku kīf itar, ka da khērtēka khērtēka itar tsugun. An tē fitsa khakērd tsuguna, da tsiya ka tsiyud.” **20** Khalak yana, ka saks kē nus Zabadi dē zar sar mits da vak Yasu. Kēlgan ad juguv an tēvuk Yasu, ka takadaf digit tsin an

21 Sa tsitar khefa da Wurshalim, sara da kēs ya Betafaji, an Ghuba Olive. Ka bēlandal Yasu ad furakh sar mits. **2** Niya tsitar, “DAMAKS da gēdzar kēs nēn tēvukur. Ba kurēn daksā, da nāgha nāgha kur bab dlingw zē gēlašā sar ngwadān. Vadamatērs vēd, ka bākdāghēr kur. **3** Da kwarā kurkhe udan ad tl̄erma lav, kwararkhe kur kwarne, ‘Dadzikan an nāghtēran.’ Dlāb

da wura təra wura zula khədikən.” 4 Ina kə kə, da nəg kur də fadəghərofəg, tsuguna a bəga dəge dzoghəra, a righif dəge tsa kwarga Ishay ba kur tsugu tsa khədikən bi, da təkha kur kə tlayang. Ni, 5 “Kwaramatəra kwara kə udakh mangan mal kə dəge a manarkhe ka kə ufa ya Wurshalim,” “Niya shikur ən saks da vakur. ghədivən. Tsugun, da təkha kur kə kwarkhai kə Nagh bakħ kalali tsin bi, ən dəg ən tə dlingw, ən gil zikan kwarne, ‘Tsiyin təvan, bəlvədagħ bəla dəgən tə gəlaba dlingw.’” 6 Ka dəgal kə furakh da dalv. Ka da dzoghər dəzəg ndək yan. 22 Da saren, manga itar ndəkve tsa kwaratərkhe Yasu. fadəghəro kur, daga dəge takadga kur ən vak 7 Ka fadəghər itar dlingwen zə zer sar. Ka Yazħigəl ən dəgħau, da mbələdu mbəla kur.” 23 Sa əlakho itar gabagħha tar ən titar, in tsuguna kə Yasu da Feta Yazħigəl, madvin ən tsagħutsaq, dowa nndzegan ən təf. 8 Zikən udakhe balakhha ka sasəg kə zik zikan na kə zil kəsakh, zə malakh gabagħha tar ən tə ful. Ka kalakhha yakhaya tar kə dlamakh da vak sar. Ka nəv itar, “Ən tsugun ad tlim uf, ka əlakho itar ən tə ful. mana dira kə ndzəda kha dəgakhani? Tsuguna 9 Udarkhe ən təvuk sar zə liye ən gatars gatən war kə bakhena kə ndzədi?” 24 Ka ngawa təlġa, ka tləkha tsitar kwarne, “Bark kə Zər tərkħai Yasu kwarne, ‘Għarrara tsugun khine da Dod.’” “A ndzawa bark kə dadake ən səgdagh ən ndidakurwala ndida kə. Da ngawake kur ndidafar, dafha Dadzikan.” “Fargħərfəgħud kə Yazħigəle għerar tsuguna, da kwara kura kwara ka ad ən khud kə għarazħigħe chakw.” 10 Da kə Yasu ndzədakhe ən manakh da ka dəgakhani. 25 A so da Wurshalima, ka tsiyif məkən kə li kəsen dəvara ndzəde ən parada Yukhan dadak para dagħan. Ka ndidakave tar kwarne, “Warinena ud ad udi? A so ən vak Yazħigəle, awana a so kudra?” 11 Ka nəv dzakhava udakhen, “Ina Yasu ən vak ud kħi?” Ka farsa tsugu tsitar ən tatakk tlayange ən Nazarat ən kəs Galili.” 12 Da kə tar, kwarne, “Da ka ən vak Yazħigəla nikiyam, Yasu da Feta Yazħigəl, lakwtērdu kə li dzawa za ka da ndida kiyamwal ndida kwarne, ‘Ai uđa li sakw digit əmb. Ka khambanaf ad vəlenga li lava tsukur kwal fadəghəro dini?’” 26 “Ai daka mbadu kwaſ. Ka khambanan ad vak ndzakħgħan ən vakuda nikiyam, ən għaż-za kiyam kə dəge li sakwdu takalamasar. 13 Ka nəv Yasu tsitar, da mana kiyama udakh. Wirva a fadəghħero “A vindzavan ən kadkaf Yazħigəl kwarne, ‘Da udakh dagħan kwarne tlayang Yukħan.’” 27 Ka dakh məgħarud, məgħe da dəgħawud əmb. Ai ngawarkħai itar kə Yasu kwarne, “Ən tsa ba a nandala kur kə vak bəgħava sənkarakħ.” 14 kənda bi. Ka nəv Yasu tsitar, “Ai na għerara Ka saks kə ngulfakk zə għwirdi kakh da vak sar da kwara kura khulf ndzəde ən manakha ka ən Feta Yazħigəl, ka mbakħatru. 15 Zik zikan dəgħakħana bi.” 28 “Uđen daya kur ən təgħħer kə na kə zil kəsakh, zə li tsagħu ndzikha ndzikh ina kə lavi?” Ai ən kwarin kwarne, nəgħi u danen Mus, nəgħha tsitar ad dəg ndawakakhe a mangin. mits zar ġħalvakh tsin. Ka dəgal tsin da vak Tsuguna, tsəna tsitar ad tləkħ kə zar ən Feta malan, niya tsin, “Zərara, dəg dəgal da mantlər Yazħigəl kwarne, “Bark kə Zər Dod.” Ka bazala ən gukh inabi kħan.” 29 Ka niya tsin, “Na kən rəv tsitar. 16 Ka ndisfarwal itar kə Yasu, “Ən dəgal bi,” Ai kə khala ka dayanan ad għera, ka tsəna tsəna kha dəge ən kwara zara na kina?” Ka dəgal tsin.” 30 “Dəgal kə daden da vak yan kə nəv Yasu tsitar, “Ən tsəna tsəna ka għen. Atsuk zər sar, kwararkħai ndəkve tsa kwarar khaiyin a taħba bakh kur tugħwado tugħiġi na kə dəgħ chak. Ka ngawarkħai zər sareen kwarne kə lav Yazħigəl kwarne, “A batram ən ghaj ka ‘Aya dada, da dəgal kə,’ Ka dal ba tsugun bi.” zara zə venjakkha ka de mbadkhambad.” 17 Ka 31 “Ən təb tar na mitsa, war kə manga dəge duwatars ən vin. Sawala, ka dal da kəs ya Betani. na dad tarni?” “Dadake tsa chak na,” Nəv itar. A khənal ən vin. 18 Ngurgħa kə kəs, madvin ən saks da Wurshalim, ka ndzikənəf way. 19 Nəgħha tsin ufa ghədiven ən tə kalam ful, ka dal da vak ufen, na dəge mbələduwin ən təf bi, uk tlim garnakħi, garnakħi, a fadəghħero itar din. Tsakhēn minn (aiōn għiex) 20 Nəgħha kə furakh sar ndək yana, ka nəgħha tsəkcur ndək yan, a mbədjanəf ba kur ndawatraf char. “Uđa lava kə ufa ghədivena rəvura ka fadəghħero kur din bi. 33 “Bambəgħ tlim ghulkavalu gujad ndək ini?” Nəv itar. 21 Ka kə tsən tlorna jakva lava tsugun. Nəgħi u danen, ngawa tərkħai Yasu, ni, “Ən təkha kura təkha a njavġan ad gukh inabi. Tsargħeran dəg għerġi,

təfgan ad fike da pərtsin ad yu inabi əmb. təraf kə zar man tlər sar, kə dəgal da kwara təra Dikanan ad tsəsana kə vak, ki dəgo kə dadak uf kə udakhe tsa balgin. Ka kalwal itar kə sausəg, chau kə nəgharu kə gukh. Ka batrəm ad gukh 4 “Ka gwidən bəlatərəf kə tlərna zar man tlər inabi ən dəv kə yakhay, kə nəgharu nəgha tsitar. sar kwarne, ‘Kwarama tərkhai kwara kə liye Khala kə yana, ka dal da tlərna khaye bit. 34 tsa balgud kwarne, Niya audzala kən takhga Manga kə sarta tsəg zar inabi, ka bəlanəf ad zar dəg zu, a kharga ka kawakh, zə kawakh gude man tlər sar, da vak li batrəmin ad gukh inabi tsa ngalgud wuləklik. Itsauda audzandalud. ən dəv tar. Kə chawardəghər dleva dəg sar, ak Ausəgam da vak səb.” 5 “Li tsa balgud da vak zar inabiyen. 35 “Təkən liye nəgharu kə gukhen, khwadgen, na dangwa tsitar də balen bi. Yana ka vaitərkhai itar kə zar man tlər saren. Mbakən dakaval da gukh, yan tsuguna dakaval da man itar də kədə kə yan. Kədga itar ad yan kə məts. kasukw sar. 6 Yakhaya tsuguna, ka vaige tar Laiga itar ad yan də kurakh, ka amtsəgan. 36 Ka liye tsa bəla tərəfuden, ka mbatəre tar də dlad gwidən dadak gukhen ad bəla tlərna zar man char, ka khadztər khai itar. 7 Ka kədga rəvakhud tlər sar mal ke tsa chak. Ka gwidən manarkhai ad shik char. Ka bəlanəf ad tlujiyakh sar, dəgal li nəgharu kə gukhen, ndəkve tsa manarkhai da khədz liye tsa khədzga zar man tlər sar. Ka itar kə li tsa chak. 37 Kə dəg mbasa, ka bəlanəf ndəghərs itar kəs tar. 8 “Təkhal kə yana, ka dadak gukhen ad zər sar dəgal da vak tar. Avin, niya kə zar man tlər sar, ‘Audzandalud dıkana ‘Na tsugu bi, da fargħərfəg itar kə zərər.’ 38 dəg zuwa khwadga səb. Ai liye tsa balguda, “Nəgha kə li nəgharu kə gukhen ad zəren, ka a dlai ga ba itar tsugun kə saks bi. 9 Wirva nəv itar ən təb tar, ‘Auna dadake da wur gukhen yan, gatamars kə ghay baramakh, balamga bal ən saks. Kədyamga kəd. Dəgakhe da wurina, itsəra kə ude a gamga kur zin, kə saks da vak nəgin kə dəg mar.’ 39 Ka viga itar, tləvars itar kwadgen.’ 10 Zar man tləren tsuguna, ka dəgala da tilg lingwa gukh Inabi, kədga itar. 40 “Ka tsitar kə baram kə baram. Ka dzakhadəghər itar nəv Yasu, da soğħər dadak gukh na ma, ka ad dagħan udakhe a gamge tar zitar, zə liye udfa da manarin kə li nəgharu kə gukheni?” njivva, zə liye kwal njiv. A righəf vak kwadgen 41 Ka nəv itar tsin, “Da khədztər khədza kə də ghulabakh char. 11 “Ka sa shik da vaz liye ngudiyakhen ən tə dule kwal khwara kə vaz. Ka tsa balgin, ka nəgh nəgha tsin ad udanen, ai da bara kə yakhay ad nəgharu kə gukhen. Liye kwal taləm gabag khwadga səben. 12 Ka niya da bakhara dləva dəg sar, ak zar inabi ən sarta kə udanen, ‘Tsaghaw, a sa ndar kha da vana tsəga tsəg.’ 42 Nev Yasu Tsitar “Atsuk a taħba kwal taləm gabag khwadga səbi?” Ka piyarwala bakh kur tugwado tugw ən vindzan na kə lav dəg kwar. 13 “Ka nəv shik kə zar man tlər Yazħigħela? Ai kwarin, “Kure a duda li khęga kə sar, ‘Ndżadamarna dəva zə sig, tləvamars tləva man tlər din. In kə nala kə kure, a khutanan ad dəgal da mel, vake də gurtl. Vake da tudin də khęg. Ina kə digita tlər Yazħigħel, tsuguna dəg kərd tlid.’ 14 “Zikən liye dəkhtərkhai ud, ai ndaw ndawan ən diyakh mar.” 43 “Wirva yan, khadikan liye dżaravan.” 15 Dud ən kwarina, ən təkha kura təkha kə, da chawa chawud tləksa ka dala Farisakh kə dəya kavu lav ngara dləgd Yazħigħel ən vakur. Da bara kə udakhe da man kə Yasu, kə viyaviya tsitar, ən tə dəva də dəge dəg khwaranakh ai da yara zəre da dlayaru kə da kwarin. 16 Ka bəlanəf itar furakh tar, dagħa tləksa Yazħigħel. 44 Daga ude da bəlo da tə kuren, zə udakhe khayanəf da man tlksa Khiridus, da kala khwetl khwetl. Ude da bəlo kurna da taf da vak sar. Ka nəv itar, “Maləm, tsa tsəkənda tsugun, da pəkha pəkha kurđik ndək khəpi.” 45 kwarne ud jir khə, ən tsagħu lav Yazħigħel kha Tsəna kə zik zikan na kə zil kəsakh, zə Farisakh kalkal. Wirva yakinakw ud ən vakagh. Na khən ad yan kə jakva lavakhe kwargin, ka katlga itar gədż kwarara lava kə ud, itsa ndar zika sar bi. 17 kwarne ən kwarən təgħer kə tsitar ad lavan. Kwara kənda kwar, da khən vazana, kalkal nagħ 46 A gatga itar dul kə viyavi. Ai ən gədza itar pəlara khadam tsəkənda kə Kaisar, zikan kə Shik kə dlamakh. Wirva a fadaghħero udakh dagħan ən Roma, kalkal ba kħi?” 18 Ai Yasu tsuguna, tsa tsin kəlade ən rəvakhud tar. Ka ndidatərwal, “Kur ngudiyakħ, uða lava tsəkcur ən na ngaka dləgdi? 19 Mədla maka kwaben ən pəl da kur khadamen.” Ka bardəgħər itar ad kwab dinari. 20 Ka ndidatərwal, “Vakdiying zə dəkhəng ən

22 A gwidən Yasu ən kwara təra lav də jakva, ni, 2 “Tləksa għarazighħala ngwada shike, a dikarnan ad khwadga səba kə zər sar. 3 Ka bəla

təfi?" 21 Ka ngawar khai itar kwarne, "Dəg ndidatərwal Yasu, 42 "Uda dayaghərur ən tə Kaisar." Ka nəv Yasu tsitar, "Bamara bəg kə dəva də Kristuwi? Zər warek kini? "Zər Dod," Kaisar ad dəg Kaisar. Bara kur kə Yazhigəl ad nəv itar. 43 Ka ndidatərwal Yasu, "Uda lava dəg Yazhigəl." 22 Tsəna tsitar ndək yana, ka kə Dod tsugun ən tə dəva də Sədikw Yazhigəl ndawatərəf char. Ka duwars itar, dakaval itar. 23 ən dəkhin də Dadzikani? Wirva nəv Dod, 44 Fitsa va yanen, takən Sadukiyakh li kwarne na "Dadzikian Yazhigəl. Niya kə Dadzikian nar. tsiyin ngitl bi, səgh itar da vak Yasu də ndid. 24 Ndzəga ndzəg ən tə dəva kafar. Akwa bars ka ad Ka nəv itar, "Maləm, a kwargə Mus kwarne, da tləghumakħagh. ən kuskə dəgadəgagh." 45 "Da əmtsəgə ude kwal yiga zər də nus sar, barari ka ən dəkhin də 'Dadzikian,' Dod ad Kristu, ai da wura wura kə zər bab sar ad nus saren, ki nala ndar, Kristu kə zər sari?" 46 Na ude ngawar yakħar khai zara tsin. 25 Neg suktakh udif ən khai bi. Ve tsən tə yanen kə khəna, na dla ude təbənd. Bu kə zər chak ad nus, ka amtsəgən sigwif kə ndidarwal ndida bi.

kwal zar, duwardan ad nus sar kə sagħar sar ai ən gatars gat. 26 A dzogher ndək yan kə dəg mits, a yiga ba də zər din bi. Ndək yan zəva kə dəg khəkərd, tangw da tə dəg udif, a yiga ba itar zara din bi. 27 Kə dəg mbasa, ka əmtsəgə nusen. 28 Fitsa tsiyin ngitla, da nəga kə nus warin ən təb kə udakhana udifi? Fatsi dagħan tara a zəbaruwi?" 29 Ka ngawa tərkħai Yasu, "A zaqfa kur char. Wirvən tsa ba kur vindzan na kə lav Yazhigəl bi. Tsuguna, ən tsa ba kur ndzəda Yazhigəl bi. 30 Fitsa tsiyin ngitla, na dəfünġw da zəb nus bi. Tsuguna na bud da bədu dugh kə səba bi. Da ngwadha zarbəlakh Yazhigəl ən għarazħigəl itar. 31 Ən təgħer kə fitse da tsida tlamtsakh ən ngitla, a tugwa bakh kur dəge a kwara kur khai Yazhigala? A vindzavan kwarne, 32 'Ka Yazhigəl Ibram. Ka Yazhigəl Ishaku. Ka Yazhigəl Yakub?' A mədlanan kwarne Yazhigəl tlamtsakh ba ka bi, Yazhigəl liye da safā kə." 33 Tsəna kə dzakhava udakh ndək yan, ka ndawatərəf, wirva tsagħdutsaga saren. 34 Tsəna kə Farisakh kwarne a bəlatergħor Yasu ak Sadukiyakh, ka dzafkhai itar ən vak kitakul. 35 Fang a təb kə li wagayal ən tsa ndzikha ndzikha Mus, ka kurakura tsin də ndid. 36 "Maləm, ira kə ndzikha ən ndzikha ndzikha Yazhigəle a maltər khai kə yakhaya dagħhani?" 37 Ka ngawar khai Yasu kwarne, "Waya də Dadzikian Yazhigəl għa, də rəvakhudfagħa dagħan, də safagħa dagħan, zə dayaghħeragħa dagħan." 38 Ina dəg chak, in tsugun kə maltər khai kə yakhaya dagħan. 39 Dəg mits ka ndzikhe a malġan ad yakhaya kə ndzikha ndzikħakken tsuguna, ngwadha dəg chak ghərsar. 'Waya də udakh dagħan ndikve ən wayakha għeragh.' 40 Dagħan dəge a vindzavan ən ndzikha ndzikha Mus, zai in kadkadakh tlayangakh Yazhigəl, a għitso ən tə ndzikha ndzikħakhana mits itar." 41 Dzafkhai kə Farisakh ən tə dəva kitakw, ka

23 Ka nəv Yasu kə dzakhava udakh zə furakh sar. 2 "Liye tsagħdu ndzikha ndzikha ən Farisakh, ən man tlər tsagħu ndzikha ndzikha tsan mana Mus itar." 3 "Wirva yan, tsanamaru tsəna kə daga dəge kwara kurkhai itar. Ai gatamars ba kə dage ən mana itar bi. Wirva na itar ən man dəge ən tsagħu itar bi. 4 Bakħatru itar kadlang dimdiman kə udakh, ai kwal tekħha kə ud kə kapanaq. Ai itar də għer tar, nugw ba itar itsa kə barva zər dəv kə məlaru kə kapa kapa kə udakh bi." 5 "Dagħan tløre ən mana itara, ən mana kə nəgħda nəgħha nəgħha kə udakh itar. Ən ngwadha zikkikan na kə vindzan na kə lav Yazhigəl ai mbəgħha itar, kə ngudən ta' vakdi tar zən tə dəva tar. Tlużże ən tukw ghaj gabagħek tara, tsəbħanyan mal kə dəg udakh." 6 "Zik gat vij ndzakħgħan khwarkħwaran tsitar ən vak man khwadfəg. Zə vak ndzakħgħan khwaran ən gud dzakhava Yakhudakh. 7 Zə gat nəgħatard i nəgħħi də fat ħarrfieg tsud ən kasuk. Zə dəkħtar dəkhha də 'Maləm.' 8 "Ya kur dəgi, dakh kur bud də 'Maləm' bi. Wirva Maləmura kitakul, tsuguna dagħan nura suktakh kur. 9 Dakħam ba də itsawar də 'dad' ən larda nabi. Wirva uk kitakul Dadure ən għarazħigəl. 10 Dakh kur bud də mal bi. Wirva kitakul Malur in Kristu. 11 Dadake in zikan dagħan ən tatakur, barari nəga tsin kə dadak mana kura tlər. 12 Daga ude a fərgher kə ghərsar, da gulandagh gulud. Ude a gulandagh ghərsar tsuguna, da fərgharfag ud. 13 "Dangwa tsakur, li tsagħdu ndzikha ndzikha ən Farisakh, kur li valdu għerur. Khədardu kur ful daks da tləksa għarazħigəl kə udakh. Kura a da ba kur bi, tsuguna a khayarnaq ba kur kə liye ən na daks kə daks bi. 14 "Dangwa tsakur, li tsagħdu ndzikha ndzikha ən Farisakh, kur li valdu għerur. Ən zawakh dəgħak widgħakk kur. Ən tə khala kə yana, ən zulu zula kur ən

dəgau, wirva ki nəgakura nəga tsud. Wirva ləgsar. 27 “Dangwa tsəkur, li tsagdu ndzikha yan, taka lave da mana kuruda da malamala də ndzikha zə Farisakh, kur li valdu ghərur. Ngwada dəg udakh char. 25 “Dangwa tsəkur, li tsagdu ngitlakhe a masar vud bəgan na kə wal, ai da ndzikha ndzikha zə Farisakh, kur li valdu ghərur. khwara kə vaza də ləgan, ai ən khuf khuda, uk Wirvən ditsaghargħer kə dəlvakh kur, zə khay tlatlakh zə ruta digitakh. 28 Ndək yan ghərur kəsakh wirva ki gəmədu dadak pəlghər kitakul tsugun ən tə bal. Dan vaz kur vaza udakh, li kə gatars kə Yazhigəlur. Khala ka khayanəf kanadi kur ən təvuk Yazhigəl. Ai du khudan khaya tsin, ka da nanadala nəg kur, kə dadake tsuguna, reghan kur də man dəgakh valdu tlayga daks tsin da kara fay, mal tsukur sig mits. ghərur zə kəladakh. 29 “Ka zu vuk kə Yasu də (Geenna g1067) 16 “Dangwa tsəkur, ngulfakh li ndaf kwar kwarne, Dangwa tsəkur, li tsagdu ndzikha ngulfakh. Ən kwara kwara kur kwarne, ‘Daga ndzikha zə Farisakh, kur li valdu ghərur. Wirva ude a wadgan də Fəta Yazhigəl, barari ba tsin khakhga kur ngitlakh tlayangakhe tsa dur. Ka man dəge wadgin da manamana bi. Ai tsugun, dikakhga kur ad dəg chadakhe da dzamatər dud dəga ude a wadgan də vərshakanəv ai ən Fəta kə li tsa manga kanadiyakh. 30 Afkur tsugun, Yazhigəlen, barari tsin man dəge a wadgin da da tsa tləm kənda ən sarta dzidzakhənd, tsa na manaman.’ 17 Kur dlagakhan ngulfakh. Irek kənda da bəg dəv zitar ən khədz tlayangakħ ndanganra, vərkashanəve, awana Fəta Yazhigəle Yazhigəl bi. 31 Ən tə dəva da lavur a mədlanan a nandala ad vərkashanəv kə chuwasadəf khi? 18 kwarne, zar ya udakhe tsa kadakhga tlayangakħ Nikur tsugun, ‘Daga ude a wadgan də vak sadak, Yazhigəl kur. 32 Dam da mbasana ngudi ngudi barari ba tsin man dəge wadgin da manamana dəgakhe tsa farsa ndzidzakhur. 33 “Kur bubakh, bi. Ai tsugun, da ka wadgin də dəg tsuf, barari tsin man dəge a wadgin da manaman.’ 19 Kur ngulfakhan. Irek ndanganra, dəg tsufa nagha, (Geenna g1067) 34 Wirva yana, ən bala kura bala awana vak sadake a nandala ad dəg tsuf kə ka ad tlayangakħ Yazhigal, za li kwalemlem, chuwasadəf khi? 20 Wirva yana, itsaware wadgan zə liye ən tsagdu ndzikha ndzikha Mus. Ka da də vak sadak, a wadgan də vak sadak zə dəge kadakada kur yakhaya. Khərtga kur yakhay. ən təf dagħan. 21 Tsugun, daga ude wadgan də Dlagħa tərkħai kur kədā tsugun kə yakhay ən Fəta Yazhigəl, a wadgan də Fata Yazhigəlen, gud dzakhavur. Ən gatatars gata kur kə kasa zə Yazhigəl ai nzəgan ən əmb. 22 Daga ude a kəs, ən batra dlad. 35 Da bəlondagh bəla ka ad wadgan də għarazħigəl, a wadgan də vij man udakhan, wirva viz li kalali, liye khədzavan ən tləksa Yazhigəl, a wadgan tsugun də dadake ən lardən, kə wurakurəm da kwindur. Farsən tə nndzəgan ən tə vij man tləksen. 23 “Dangwa viz Habil dadak kalali, kakh da tə viz Zakari zər tsəkur, li tsagdu ndzikha ndzikha zə Farisakh, Bereki. Ai kədga kur ən Fata Yazhigəl ən təvəgh kur li valdu ghərur. Ən bədu bəg kur ad zak kə vak ndəgha dəg tsuf. 36 Ən təkha kura təkha chachakuram, zə tlim dəg dalakhur. Ai ka duwar kə, dagħan ina kə digitakh, da dzogħer dzəg kur man zik zikan kə dəgakhe ən nagħha ndzikha də udakh kwargən.” 37 “Udakh ya Wurshalim, ndzikha Yazhigəl kə manaman. Zik zikan na kə udakh ya Wurshalim, kur li khədz tlayangakħ dəge ən nagħha ndzikha ndzikha ad manaman Yazhigəl. Liye ən lay liye a bəlondagħud da tsukur in kwarne, man jir ən itsaud, mədla vakur. Ngərwa siga tsaka nagħha dzakha kura kwidkwidərv, khayanəf khay ən digitakh. Itar dzakh, ngwadai dzakha għwachik ad zar sar ən dəge tsa khwara manamana tsəkur, zə kwal duda kus kə kudləbsari? Da mbiyanena kalwal kur. manakh yakhin bi. 24 Kur ngulfakh li mədlara 38 Auna təkhina, a duwakurdud fətūr, nala kə dul kə ngulfakh. Ən dizdu diza kur kusingakh, kwazagh. 39 Ni ən kwara kura kwara kə, farsən ai tsuguna, ka ndəg dläggwam kur. 25 “Dangwa təkhina, da aghba kur da nəghakan bi, akwa tsəkur, li tsagdu ndzikha ndzikha zə Farisakh, sarte da kwara kur kwarne, ‘Bark kə dadake ən kur li valdu ghərur. Li pardu lig kwat həb yu, zə səgħdagh ən khud kə dakhha Dadzikan.’”

kwat zu kaf, ai ən rəvakhudura, reghan kur də dəgakhe a khwatsga kur ən vak udakh də ndzəd, zə nagħi ghər tsugun. 26 Kur ngulf ya Farisakh. Famarsa paradu khud kwat həb yu, zə kwat zu kaf, ən tə khal kə yana, ka da chuwasadəf zəva

24 Sawal kə Yasu ən Fəta Yazhigəl madvin ən dəg, ka sa furakh sar da vak sar. Ka ndəsga itar ghər sar, ka mədlara itar Fəta Yazhigəle a khəgud. 2 Ka ndisdatərwal kwarne, “Nəgħha

tsəkur ina kə khəgakha? Ai ən təkha kura təkha yanen bi. **22** “Da tsa khətsana bud ad khənakhen kə, na itsa kitakul kə kure da dudud ən tə tlərna bi, tsa na ud dəg sige da təma də safə bi. Ai bi. Daghana da khatdu khatud.” **3** Madəv Yasu wirva li dzəran na kə udakh Yazhigəl, da khətsa ən nndzəgan ən tə khuba Olive, ka sa furakh sar khətsa Yazhigəl ad khənakhen. **23** Ən tə yanen da vak sar tukuda tar. Ka ndidarwal itar. “Kwara kə sart, da ka nəv itar tsəkur, ‘Vaza, auna Kristu kənda kwar, da dzogħar yawa yakhana daghani? ən van’ awana, ‘A niya ən vin’ ya khayamanəf Tsuguna da zək ndək uſa, da katlda kənda sarta bi. **24** Wirva Kristu filfilakh zə tlayang filfilakh guyo guyagħha, zə mbasa lardi?” (**a10n g165**) **4** Ka da sakħgawal itar. Da manakh zik zikan na kə ngawa tərkħai Yasu kwarne “Ya tsəkwamana jakvakh, zə zik zikan na kə dəg ndawakakh itar ghər, valkurdu ba itsawar bi. **5** Wirva zikən li kə valdu udakh. Da tsa təkhin kə manawan, da da sosəg ən dəkħar da kwara kwara itsawar tar valdu vala itar zəva liye a dżərtəkhai Yazhigəl. kwarne, itar Kristu. Da valduvala itar udakh **25** Tsənam tsəna, a kwara kur khai ka, kəda saks zikən. **6** Da tsəna tsəna kur lav ən təghħer kə kə sart. **26** “Wirva yan, da ka kwara kur khe pəgakh, zə lavakh wuleng wuleng ən təghħer kə itar kwarne, ‘Ani ən təghħal,’ a duwam dəgal da pəgakh. Ya gədzam bi, wirva barari dzogħar vinen. Awana, ‘Aunin ən khudan kə gud bəgħan,’ dzəg tsin ndəkyan. Ai mbasa sara a sa ba ndan ya famadəgħero bi. **27** Ndəkve ən tsuwafa wuđ bi. **7** Tlərna khaya da dargħer dag kə tlərna khay. ad għarazħigəl, səgo ən mbərt kə kəs da tə Tlərna shik tsugun da dargħer dag kə tlərna shik vakħgar, da dzogħer ndək yan səgħdaghara ka də pəg. Da nəg way, zə mbəda pəgħdmakh ən Zər Ud. **28** Daga vake də əmmtsä digitakh, ən tlərna vakakh. **8** Dagħan ina kə digita, farsafəg vin ən dzakhava gumbakh. **29** “Ən dəvən dəv, sar kə dlad, ngwadfa farsa 6is tatərs yiga kə ən tə khal kə khəna dladakħen, “Ka da nəga nus. **9** “Da vi kur viya itar, bəkurdit kə li fatsi kə gurtl. Təl tsuguna naba da khedaf bi. da bakura mbakħel, kəd kurkhai itar. Dagħan Kwadladlakh tsuguna ka da baloħalən Səgħadagh udakh ən larda, da dukurd khai duwa itar wirva ən għarazħigəl. Da gədiya gədyud ad ndzədakhe dəkħar. **10** Ən tə yan kə sart, zikən li da guyardu ən fəf għarazħigəl.” **30** “Da mədlo ən tə yanen ləg kə fadəgħħerofx. Da sakwdi sukwtakh tar kə sart jakva Zər Ud ən tə fef għarazħigəl. Daga itar kə tlərna udakh. Tsuguna da nagħva ba itar mbərt udakhe ən lard tsugun, da tuwa itar bi. **11** Da zikən tlayanga filfilakh da sakħgawal kə wirva ruwa udakh. Da nəgħha nəgħha itar Zər Ud valakhdu udakh zikən. **12** Wirva səgħva kaladakh, ən səgħadagh ən għwix, də ndzəda zə ndanga wayve ən manakava udakhha da zang. **13** Ai char. **31** Da bəlondagh fəla ad zarbəlakh sar, kə itsawar ən bəga rəv da tə mbas, da kata katud. fəg dəro dəkħi ən tuwa char. Da dzakha dzakha **14** Tsuguna da kwardu kwarud ina kə lav zəfha itar ad dzəran na kə udakh sar, ən tə kalam lard kə tsən, ən təghħer kə tləksa għarazħigəl, itsa dagħan. Tsiyif ən tə yan kə kalam lard, da tə dəvar ən lard. Ki da nəga kə shid kə itsera kə yan. **32** “Tsagam tsaga digit ən vak ufa ghadiv. mbərtakh ən lard dagħan. Təkħal kə yana, ka Da farsin fidu tlim kə dado wilwa tlim, ən da saks mbasa sar. **15** “Wirva yan, da ka nəgħha tsatsaq kur kwarne a khərzəġa vi. **33** Ndək yan tsəkur dəg dżadle a kwarga Daniyal tlayang, tsugun, da nəgħha tsəkur dəgħakħana dagħan. Da ən għitsən tə vakvak Chuwadadān ən Fəta tsa tsəg kur kwarne, a khərzəġan, ən tə ghay Yazħigəl, (dakake ən tugwado lavana katlga gud. **34** Ən təkha kura təkha kə, udakh kwargħen, katlin dəge tukuwin). **16** Għalak liye ən ḥontla da ruga ba itar bi, khekwa dzogħer dəgħakħana khay ya Yakhudi, khwaya itar dəgo da għuħbakh. dagħan. **35** Għarazħigəl zə khaya da nige tar. Ai **17** Ya ude nndzəgan ən tugwud tsuguna, ya so lave ən səgħawal ən ghayara na bai kwal da regħha bin da zəb dəge ən khud məgħ bi. **18** Ude ən bi.” **36** “Ai na ude tsa khəna zə sarte da dzogħar gukh tsuguna, ya guyo bin saks da zəb nura sar dəgħakħan na bi. Itsa zarbəlakh ən għarazħigəl, bi. **19** Ya dfangwa kə nəgħwase də khud, zə liye itsa Zəren, uk Dad kitakul ən tsan. **37** Ndəkve də zər ən tə tukw dəv, ən tə yanen kə sart. **20** tsa manavin ən sarta Nuhu, da dzogħer ndək Kwam dəgħau, dzogħer ba khwayana ən sarta yan, ən tə sarte da səgħdagh ka Zər Ud. **38** Ən fagh bi, awana fitsa ngija bi. **21** Yən tə yanen kə khəna khen kəda saks kə ērkhagw, ən zuwazu, sarta, da nəg dlad char, khulfie kwal taħba tsud zə khəbakhəb udakh. Ən sabado səbud nus, ən manaman. Gwil farsa vərd lard, tangw da tina səbdu səbudi dəgħaw dəgal, da tə sarte a dagħ kə sart. Aghbdud da gwidən man khulf sar kə Nuhu daks da għakħunda peryu. **39** Ən tsa ba itar

däge da dzoghər dzəg bi, ba sa kə ərkhagwa dlagakhen ən tə ful dəgal da sukw walen, ka ndətru daghan. Da nəga ndak yan səgdaghara sogħar zil għaul. Dugh mbəlakhe a dīkfekhaya, ka Zər Ud. 40 Ən tə yanen kə sart, ud mits da ka dara zə zil għaul da vak khwadga səb. Ka man tlər ən gukh, da bəbuġit kitakula, duwars khadarduwud gud. 41 “Kə khala ka sasəg kə ud kitakul. 41 Nughwasa mits da pəkha itar ən dlagakhen. ‘Dadzikan, Dadzikan, ngura kənda tə vər, da bəbuġit kitakula, duwars ud kitakul. ngura gud,’ nəv itar. 42 “Ka ngawa tərkħai 42 “Wirva yana, dīkamfakhe dīk, da tsa ba kur zil għaul kwarne, ‘Ən təkha kura təkha kə, ən sarte da səgdagh Dadzikan nura bi. 43 Ya dəgi, tsakura ba ka bi.’ 43 “Wirva yan, dem nikur, katlamga katla din. Da tsa tsatsəg dadak məgħi wirvən tsa ba kur ad khəna awana sarte da ad sarte da saks għel da fəta sar kəvid, tsa na səgdagh ka Zər Ud bi. 44 “Tsugun, da kura tləksa ba da khən khar bi. Tsuguna, tsa da khayanəf għarazhigħelud da ude da dəgal da tlərna vak. Ka ba daks kə gal da fata sar bi. 44 Wirva yan, dīkxha ad zar tlər sar, ka batrəm ad ləmanakh barari tsa għerur tsagħun, kə gida dem. Wirva sar ən dəv tar, kə nəgħaru nəgħha tsitar. 45 Ka da səgdagh ka Zər Ud ən tə sarte kwal kurga baran ak itsawar ad kalkal ndżedda sar. Ak yan tsikur. 45 “War zər man tløre njiv, zə khidanyan fanga, baran ad talenti dlīl. Ak tlərna baran tsəgun, ai bəga dad məgħi sar, kə nəgħaru kə ad talenti mits. Ak tlərna tsugħuna, baran ad yakħaya kə zar man tlər sar, kə batra dəg zuwa talenti kitakul. Ka dəgħala sar tsin. 46 Dadake tsa tar tsin ən tə kalkala sart, kwal mbitsana tsini? chauga talenti dlīl bəna, ən təvin təvin, ka dəgal 46 Da dadak bark yan kə zər məgħi da sa dad tsin da mbəda dəv də kwaib sar. Ka mbələdu məgħi sar, ka tlargħer ən man tløre tsa barud. ad tlərna talenti dlīl ən təgħher. 47 Ndæk yan 47 Ən təkha kura təkha kə, dad məgħi na, da ak dadake tsa chauga talenti mits. Ka mbələdu barəmbieg kə zər tlören ad dagħan dəgħiġi sar kə ad tlərna talenti mits ən təgħher. 48 Ai dadake nəgħaru nəgħha tsin. 48 Da ka dəg charan ba zər tsa chauga talenti kitakul, ka dəgħala tsin, tlören bi, ka niya ka gharsar, ‘Dad məħħara da təfġan ad fika, bəgħħan ad kwaib dadməgħ zulu zula kə saks.’ 49 Ka farsa mbatltar mbatla saren. 49 “Ən təkhal kə zulu zula tsin, ka sasəg tsin kə liye ən mane tar tlər dagħi. Ka zuwazu kə dadməgħ taren, kə kwarara dəge a manga zə khəbakhha tsin zə li kħaib digit. 50 Ka da itar də kwaibakken. 50 Ka zəgħvogħer zər tløre saks dad məgħi sar kə zər tlören, ən tə khəne tsa chauga talenti dlīl bna da təvəghħi tsin. Ka ni, kwal kurga tsin, zə sarte kwal tsa tsin. 51 Ka da ‘Dadməgħ, talenti dlīl a baka khə, auna kwabe ngadla ngadla dad məgħi sarnej də kiċċi. Dəge da tsa baka khə. A mbələdu ka ad yu talenti dlīl dzoghər də liye valdu għer tar da ndæk yan kə ən təgħher tsugħun.’ 51 “Ka nəv dadməgħ sar tsin, għer sar. Ən tə vake da tuda udakh də kərd tlid.

25 “Ən tə sarte da səgdagh ka Zər Ud, tləksa għarazhigħi da kura də dugħi mbəlakħi keldak. Li zafer karakazaz tar kə dəgal da gam zil għaul. 2 Dlīl ən təb tara dlagħi, dlīl tsugħuna li khidān. 3 Dlagħakħena a baraf ad karakazaz tar, a bəf ba itar wal bi. 4 Li khidfanakħena a baraf ad wal ən khatakawħi tar zə karakazaz tar. 5 Zil għaulena a sa ba dura bi, dagħan tara a mbatiera khar, ka kad tərkhe khar. 6 “Ən təb vid char, ka tsəna tsana tsud fakha kwarne, ‘Auna zil għaul, ausəgam səgħaw da gamagħam.’ 7 “Ka tsayif dugħi mbəlakħen dagħan. Ka dikanef itar ad karakazazzekk tar. 8 Ka nəv dlagħakħana kə li khidān, ‘Chida makandu chida walur, wirva karakazazzenda da ċomts.’ 9 “Ka nəv itar, ‘Au, da tlakiyamal ba tsəkħanda zə kur bi. Damdəgal da vak li sakwdu wal, kə sukwaru sukwa tsikur kə għerur.’ 10 “Madəv ‘Dakhwal khə, zər tlər charan zə dadak khuta lanjikh. A manga kha də jir ən təgħher kə digit khadik. Da bəgħi kħa bəga ka kə dadak nəgħaru kə digitakh zik. Ausəg da khwadga za kə.’ 22 “Ka zəgħvogħer zər tlören tsa chauga talenti mits da təvəghħi tsin. Ka ni, ‘Dadməgħ, talenti mits a baka khə. Auna kwabe tsa baka khə. A mbələdu ka ad yu talenti mits ən təgħher tsugħun.’ 23 “Ka nav dadməgħ sar tsin, ‘Dakhwal khə, zər tlər charan zə dadak khuta lanjikh. A manga kha də jir ən təgħher kə digit khadik. Da bəgħi kħa bəga ka kə dadak nəgħaru kə digitakh zik. Ausəg da khwadga za kə.’ 24 “Ka zəgħvogħer zər tlören tsa chauga talenti kitakul da təvēgħi tsin. Ka ni, ‘Dadməgħ, tsa tsəkħa kwarne bəza manva zə khə. Ən tsəg khixk ən vake kwal tukħġa tsəkħa, zə udz digit ən vake kwal kwazdu tsəkħa ad khulf. 25 Wirva yana, a gədżżaf kə, a dala ka bəgħħana ka ad kwaibagħi ən khay. Auna dəge dəgħiġi.’ 26 “Ka ngawar khai dadməgħ saren kwarne, ‘Kha

ngudi zør tlər, mandəlgh tsəgun. Tsa tsəkha nguda bi, a ba ka ba kur dəg nguda bi. Sarte kwarne ən tsəg khi kən vake kwal tukhga tsəka? kwal tsa yanga tsək, tsuguna tsən ən gud sal Zə udz digit ən vake kwal kwazdu tsəka khulfa? kə, a nəghakdi ba kur bi.” **44** “Ka da ngawara 27 Afke tsa bake kha də kwabər ən bank, vake ən ngawa itar kwarne, ‘Dadzikan, tsa nəgha kha dīdūd kwař. Da tsa sogħer ka, tsa ka chauga ka yawa kəndən ndzikha waya zə ndeli? Tsa nəgha də yu ən tagħer. **28** Wirva yan, ka gwiyyavəkhe da kha yawa kəndə man ghulaba ghulabi? Tsuguna vak udakhe ən vin, ka niya tsitar, chawamarval yawa nəgha kha kəndə kwal yanga, zən sarte chaw ad talenti kitakulen, ka bara kur kə dadake tsən gud sal kħa, kwal məlakhu tsəkandi?” **45** də talenti kəldək. **29** Itsawar ai nəg də digit, “Ka da ngawa təra ngawa shik kwarne, ‘Ən da banargħer bəġud, ka da ngərsh digit ən vak tsəkha kura təkha kə, itsaufa dəge kwal manar sar. Ude naba din tsugun bi, ngwada khædike khai tsəkur kə sukwtakharan liye a khətsala dinin, da pərdarval pərfud. **30** Ai ina kə ngudi ndanga tar char, ka kwal məlakku tsəkur.’” **46** “Ka zər tlərən, tləvam dagħi tləva da nikyen na kə da bag tər bəġud da dlafe kə ngəd, li kanadi gurtl. Vake ən tuwud də kərd tħid.” **31** “Sarte tsuguna da daks da safā kə ngəde tar.” (*aiōnios 9:166*)

Yazighlel ən għarazħigol. Ka da nndżəgan ən ta'veja man tlksa sar. **32** Dagħan mbart udakh ən lard da dzakhxen təvuk sar. Ka da taka taka ad udakh, ngwade ən taka dadak zighwa ad tuwaghħak zə waghħakh. **33** Ka da bəga bəga ad tuwaghħak ən tə dəva kaf sar, ka waghħakh tsuguna ən tə dəva tleb sar.” **34** “Ka dəge da kwaratəra shik ak li ən tə dəva kaf sar, ‘Ausəgam kur li ba kur ghər Dadar ad bark, wuramuur ad tlkse a dika kur nud gwil sarta vərd lard. **35** Ən sarte tsən ndzika waya, ka ba ka kur dəg zu. Ndzikəf kə ndel, ka ba ka kur yu khəb. Ən sarte tsa għwulab ka, chaw ke kur da fətur, **36** Na ka də dəg nguda bi, ba ka kur dəg ngud. Tsən yanga ba ka bi, ka nəghakdi kur. Tsən gud sal kə, sa kur da nəghakdi nəgh. **37** “Ka da ngawara ngawa li kanadi kwarne, ‘Dadzikan, tsa nəgha kha yawa kəndə ən bis way, ka bakha kəndə dəg zuwi? Yawa nəgha kha kəndə kədkhe ndel, ka bakha kəndə yu khəbi?’ **38** Yawa a nəgha kha kəndə għwulab, ka chaw khe kəndə da fətendi? Yawa nəgha kha kəndə kwal dəg ngud, tsuguna bakha kənd ad dəg ngudi? **39** A nəgha kha yawa kəndə kwal yanga, awana ən gud sal, ka dal kəndə da nəghakħ di nəghi? **40** “Ka da ngawa təra ngawa shik kwarne, ‘Ən təkha kura təkha kə, itsauda a manar khai kur kə sukwtakharan liye khətsala ndanga tar char, a manake tsəka kur.’” **41** “Ka da niya kə li ən tə dəva tleb sar, ‘Tsiyam tsiyin vakar, kur liye tlap kurkhaj Yazħigol. Damaks da kare kwal da amtsa ka ngəd. Ai dikarna ghud kə Shadan zə zarbəlakh sar. (*aiōnios 9:166*)

42 Sarte tsa ndzika way, a ba ka ba kur dəg zuwa bi. Ən sarte tsa ndzika ndel, a ba ka ba kur yu khəba bi. **43** Ən sarte tsa għwulab kə, a chaw kai ba kur da fətakhur bi. Na ka də dəg

26 Udzala kə Yasu ən kwaratəra lavakhan na dagħan, ka niya kə furakh sar. **2** “Tsa tsəkcur kwarne khwadga ditsadits təħġha khəna mits, da bədu bəġud ad Zər Ud kə khərtakhx. **3** Takən zikzikan na kə zil kasakh zə malanakh ən təgħer kə udakh, dzafkhai itar ən fəta zikan na kə zil kəs, ai dakhud də Kayaf. **4** Ka ngakhanef itar dule da vida itar Yasu bəgħanyan, kəda itar. **5** Ka nəv itar, “Yin tə sarta khwadga ditsaditsa bi, ki khai kə da tsiya kə məkən kə udakh, kə tsiya ngəji.” **6** Ən sarte tsən Betani Yasu, ən fəta Siman ai tsa ndzikən fəch. **7** Madəv Yasu ən zu kaf, ka sasəg kə nusen da vak sar, də wal bəbətan, ai də kwař char righan ən khatakw. Ka diyaro ən tə ghər. **8** Nəgha kə furakh sar ndakyan, a bazatēru ad rəv. Ka nəv itar, “A bəzdu kə uđud ad ina ni?” **9** “Azəgħa tsa sukwdu ud ad walən tə kwař zikən, ka batrud ad kwař sar kə talagħakh.” **10** Tsa kə Yasu ad dəge ən kwarra itar, ka ndidatērwal kwarne, “Uđa lava tsəkcur ən njəgħarlu kə nusni? Ai dəge a manakai yina dəg khwaran. **11** Itsera kə khəna dagħha kur zə talagħakh, ai ka, da dagh ba kiyam zə kur itsera kə khəna bi. **12** Wal na diyakdagħin, a manga kə dika ka vəgħi, kə khəda ka khəd. **13** Ən təkha kura təkha kə, itsa da kwardu ən varud lav zafha kə tsəna nən, ən lard dagħan, dagħen na manga nusna da kwardu kwarud ki da dzama da dzam.” **14** Fang ən təb kə kəlatəm mits, ai dakh sar Yakhud Iskariyoti, dal da vak zik zikan na kə zil kəsakh **15** ka niya tsitar, “Uđa da ba ka kur, da sukwakurdu ka də Yasuwi?” Ka kədlana itar ad kwař dawan kulkħækord, ka bara itar. **16** Tsiyif ən tə yanen kə sarta, ka farsa Yakhud ad tsakwad dule da batarduwin ad Yasu. **17**

Fitsa chak kə zu brudiye kwar yisti, ka sa furakh tə vaken ai dakhdu Getsemani. Ka niya tsitar, Yasu da vak Yasu, ndiditarwar itar kwarne, “Ən “Ndzamga ndzəg ən van, dəgal da dəgau ən tə varən nakha da dökakhana kənda vak zu kaf vin.” **37** Ka dala zə Bitrus zə zar ya Zabadi na ditsaditsi?” **18** Ka niya tsitar, “Dam dəgal da mits. Ka dzoghər bazala rəv zə dzamghər tsin. vak udanen ən dləmdla kəs, kwararkhai kur **38** Ka niya tsitar, “Rəvara righan da baza rəv, ai kwarne, ‘A khərzəga sartar, da zuwun fəta ka da təgh kə kədkai. Gidam gida ən van, ndzamga kaf khwadga ditsaditsa zə furakhar.’” **19** Ka ndzəg, ən gwitagwita zə kə.” **39** Dal tsin da təvuk manga furakhen ndəkve kwara tərkhai Yasu, khədikən, ka khəmbəgan də khud khud, ka ka dikanəf itar ad kaf ditsaditsen. **20** Bələga dəgau tsin, ni, “Dadara, da təkhin kə manawan, kə khakhugw, ka ndzəga Yasu zə furakh sar əbakghər əa ad ina kə dlad. Tsakhənmina, dəge kəlatəm mits kə zu kaf. **21** Madəv itar ən zu kaf, ən naka ba da manud bi, khekwa dəge ən nakha ka nəv Yasu tsitar, “Ən təkha kura takha kə, da manud.” **40** Guyoghər tsin da vak furakh sar, kitakul ən kur, da sukwdu sukw.” **22** Ka bazala ka təlatərghər ən khən khar. Ka niya kə Bitrus, rəv tsitar char. Ka farsa itar ad ndiditarwar ndida “Atsuk təgh bakh kur khəkard daghur kə manga də fang fang kwarne, “Ka nagh Dadzikana?” **23** dəm zə ka, kə dəg aw kitakul biya? **41** Dem Ka ngawga Yasu kwarne, “Ude ən zuwa kənda nikur zə dəgau, ki khek da əbələ tsəkur da dləgd. kaf ən kwat kitakul zin, in da sukwdu. **24** Da A khayanəf sədikw, ma vagha ləbfukw.” **42** Ka əmtsa ndəkve a kwarga kədkəf Zər Ud. Ai ya gwidən dəgal tsin da dəgau kə dəg mits, ni, dəngwa kə ude da sukwdu Zər Ud. Adara tsa kə “Dadara, da ka ən manawa ba əbakghəra inen kə yanen kuda, tsa yiga bud bi.” **25** Ka nəv Yakhud tələb bi, ba ka khəbə khəbə kə. Manud dəge ən dadake da sukwdu sukw, “Maləma, ka nagha?” nakh.” **43** Gwiyoghər tsin saks da vak furakh Ka ngawarkhai Yasu, “An, audzala khən kwarga sar, ka təlatərghər ən khən khar, wirva khar ən kwar.” **26** Madəv itar ən zu kaf, ka əbəf Yasu ad di tsitar char. **44** Ka gwidən duwatərs Yasu, dala brudi, udzala tsin an kwarara us kə Yazhigəl, ka kə dəg khəkard da dəgau, ən gwayars kə lav kwachanan. Batran kə furakh sar, niya tsitar, kitakul. **45** Ka gwidən guyoghər da vak furakh “Vəgharen, chawam chaw, zuwam zu.” **27** Ka sar, ka niya tsitar, “Dlakh kur ən khən khar əbəf ad kwate də yu inabi, udzala tsin kwarara zə fətava? Vazam vaz, a sagh sarte da bədu us kə Yazhigəl, ka batran, niya tsitar, “Khəbam wud Zər Ud, da dəv kə li khaipakh. **46** Tsiyam khəb daghan nura. **28** Ina vizhare a righanəf tsi, ndziyam dəgal. Auna kəhrzəga dadake da ad wilwa lanji Yazhigəl. Ai da diduwud wirva sukwdu sukwa saks da van.” **47** Madəv Yasu udakh zikən. Wirva ki əbisa da khaipakh. **29** Ən dlən kwar lav, təkən Yakhud ai kitakul ən təb kə kwara kura kwara kə, aghba ka da khəb yu kəlatəm mits, a sagh də dzakhava udakh zikən. inabi bi, akwa sarte da khəbə ka wilwa yu inabi Khwatan katsakarakh zə yaghwatakh ən dəvakh zə kur ən tləksa Dadar.” **30** Ka əbələga Yasu zə tar kə udakhen. Zikzikan na kə zil kəsəkə, zə furakh sar ad ndus. Khalak yana, ka sawal itar, malanakhe ən təghər kə udakh kə əbəlatərəf. ka dal itar da tə ghube də ufakh Oliv. **31** Ka nəv **48** Yakhud dadak sukwdu sukwena, audzala Yasu tsitar, “Ən khud vid khan, daghanura da kəbitstər khai kəbitsa kə dzakhava udakhen khwaya kur dəgal, da dükda duwa kur. Ngwade kwarne, “Dadake da bruwa ka, in udanen, viyam vindzan kwarne, “Da kədgə kədə kad dadak vi.” **49** Ka sagh Yakhud ger da vak Yasu, niya tsin, zıghw, Gida tuwagha da kwaza itar.” **32** Ai ən tə “Maləm, ndzəga ndzəg gabər ən təghər tsəkha.” khal kə tsiyakəf tsiya tsud ən ngitl, kən da dala Ka dütəs khəpəngwang sar tsin. **50** Ka nəv Yasu təghər tsəkur da khaya Galili.” **33** Ka ngawar tsin, “Tsaghwa mana dəge a əbəkhədəghər.” Ka khai Bitrus, “Itsa kwazga itar daghan, ən təghər zəghvoghər udakhen, ka viga itar Yasu. Ka kə dəge da dzoghər də kha, na ka da khwaya khutana itar char. **51** Ka fəng ən təb kə liye dəgələ, duwakhs ka lingling bi.” **34** Ka nəv Yasu zə Yasu, ndəfadəl ad katsakar sar. Ka tsəfəgan kə Bitrus, “Ən təkha kha təkha kə, ən khud vid ad vəb zikan na kə zil kəs, ka əntlardu ad tlim. khan, kədə wuga kə ghwachik, da bəg tsugu **52** Ka nəv Yasu tsin, “Bəmbəg ad katsakaragh da tsəkətsəg kha sig khəkərd.” **35** Ka nəv Bitrus tsin, kumbəgəh sar.” Daga liye udzəva də katsakar, “Itsa da əmtsa kə, na ka da bəg tsugu tsəkhətsəg da əmtəsən tukw katsakar itar. **53** “Da khən bi.” A kwarakhəndəkyan chaləm furakh sar kurana təgh bakh ka ka tatlagə Dadar kə mələku daghan. **36** Ka dal Yasu dagha zə furakh sar da məla? Ən dəvən dəvə ka əbəlokandagh ad zar

ħeħlakh sar mal kā dāb ənkwakh ənkwakh sig “Fang ghəragħha ən tēb kā liye zä Yasu ud Galili kəlatām mits (6,000 x 12) kā tlujiyakha? 54 nə” 70 Ka bęgan ad tsugu tsa Yasu ən təvuk Ai da ka takadga ka kā məlaku məl, da righa tar dagħan. Ka ni, “Ən tsa ba ka dəge ən kwara ndarud vindzan na kā lav Yazħigale tsa kwargin kha lavən təghħer bi.” 71 Ka dala Bitrus da tə kwarne, barari tsin dzogħer dzieg ndækyan?” 55 ghay rang, ka nəgħha nəgħi kā tlərna dugħ kudig, Ka nəv Yasu kā dzakħava udakhe a sa da viya vi, ka niya kā udakhe ən għitsen vin, “Ina ka uda, “A sawala də katsakar zə yaghwatakh kur kā da dagħi itar zə Yasu ud ya Nazarat.” 72 Ka gwidən vika viya ngwadha sənċċara? Itsera kā khəna kən bęg tsugu tsin, zəva wada tsin kwarne, “Ən ndzəgan ən tsagħidtsaq ən Fəta Yazħigel, a vikai tsa ba va ka də udan na bi.” 73 Zula khədikən, ba kur bi. 56 Ai dagħan dəgħkħana dzogħhera, ka sasəg kā li ien għitsen vinien da vak Bitrus, a manga kā righada dəge vindzga tlayangakh Ka nəv itar tsin, “Kadkadiya ghəragħha fang Yazħigal ən kadkafud.” Ka khwayala furakh sar khən tēb tar, wirva ghaye ən kwara kha, in kā dagħan, duwars itar. 57 Liye tsa viga Yasu, ka mætlakħai.” 74 Ka farsa Bitrus ad tlap għarsar, bål itar da fəta Kayaf, zikan na kā zil kəs. Li zəva wada tsin kwarne, “Ən tsa ba ka də udan tsagħu ndzikha ndzikha zə malanakh ən təghħer na bi.” Təvin təvin ka wuga kā għwachik. 75 Ka kā udakh audzala itar ən dzafkhai dzieg ən vin. dzamana Bitrus ad lav ai tsa kwararkhe Yasu 58 Bitrus tsuguna an għat-tarisk kā bit, tangw da kwarne, “Kəda wuga kā għwachik, da bęg tsugu ta galvakh zikan na kā zil kəs. Da tsina, ndzəgan tsatsəgarakh sig khəkċerd.” Ka dal da mel, ka zə lu uf udakh kā vaz fuie da mbasda dəge da tuwa tsin char. dzogħer dzieg. 59 Zik zikan na kā zil kəsakh za dagħan li taka lav, ən għat udakhe da əntlarva lav fila fila itar ən təghħer kā Yasu, kā nəgħda kədha kədha tsitar. 60 Itsa kitakula a mbələdu ba itar bi, tsakhēmina zikan udakhe a sarawal kā ngatlarva fil. Kā dəg mbasa ka sawala ud mits, 61 Ka nəv itar, “Nəv udanən, ‘Təkha ka kā khətana Fəta Yazħigel, ndərga kən khəna khəkċerd.’” 62 Ka tsiyif zikan na kā zil kəs, ka niya kā Yasu, “Na kha də dəge təkha kha kā kwargħan ən təghħer kā lave ən kwarud ən təghħer tsəkħha?” 63 A mbəda ba Yasu ad khay bi. Ka nəv zikan na kā zil kəs tsin tsəġun, “A takad khe ka, a dzakhaf ka də Yazħigel dadak saf, kwara kənda kwar, da kha Kristu, Zər Yazħigel.” 64 Ka nəv Yasu tsin, “An kalkal ndakve kwargħakh.” Ai ən kwara kura kwara kā, tsiyif təkħen, da nəgħha nəgħha kur Zər Ud ən ndzəgan ən tə dəva kaf Dadak Ndangan dagħan, tsuguna ən səgħdagh ən għwiċċi għar-gharaz. 65 Ka kwakhħdu zikan na kā zil kəs ad katlang sar, ka ni, “A nenenan ad Yazħigel, wirva yan, uđa dla lava tsəkiyam ən għat tlərna shidakhi? Təkħina a tsəna tsəkur ad nena Yazħigole a mangin. 66 Uda dayaghħeruri?” Ka ngawa tsitar kwarne, “Kħwaran sara kəd-gud.” 67 Ka tafarve tar ad shaghħwai ən tə vakdi, ka kəd-fa itar. Chaləmakh tsuguna dayarwar itar mekhwpeng. 68 Ən kwar kwarne, “Kwara kənda kwar, kha Kristu, dadake bargħer Yazħigel ad dəv, war kā kəd-kħeffi?” 69 Ən tə sarta yayena, ən ndzəgan Bitrus ən tə galvagh məgħen, ka sasəg kā dugħ kudig məgħen da vak sar, ka ni,

27 Pərta kədl, dagħan zikzikan na kā zil kəsakh zə malanakhe ən təghħer kā dlam, ka dayakavu itar dżanak kā kəd Yasu. 2 Ka ngwudana itar, bo itar ən təvuk, bala itar da vak Bilatus Gwum. 3 Vazga kā Yakhud dadake sukwu Yasu kwarne a takavarna lav əmtsia kā Yasu, ka bazala rəv tsin də dəge a mangin. Ka sa da vak zikzikan na kā zil kəsakh zə malanakh ən təghħer kā dlam, guyatørnaf ad kwaab dawan kulkħekkerfən. 4 Ni, “A manga ka kħaip, kā sukwu dadake kwal də ghaz.” Ka nəv itar, “Uđa dangwundi? Ya dangwa yan.” 5 Ka ciyars ad kwaab dawanen ən Fəta Yazħigel, sawala, dakavala, ka khertgħan ad għarsar. 6 Ka khutsanaf zikzikan na kā zil kəsakhken ad kwaab. Ka nəv itar, “Kalkal ba dīga kwaab na tsud, ən vake dīdud kwaab Fəta Yazħigel bi. Wirva kwaab vizħin.” 7 Ka dayakavu itar dżanak, ka sugwa itar vak dadake ndar dəg ndar də kwaab. Ki da nəgħa tsin kā gidengit kəstəlakh. 8 Wirva yan, sakħkana ən dakkha kā yanud ad vaken da Vak Vizh. 9 Wirva yan, a righif lave tsa kwarga Rimi tlayang. Kwarne, “Ka bəf itar kwaab dawan kulkħekkerden, gane tsa kurga udakh ja Izrafil kā pələpal ən təghħer tsin. 10 Sukgwa itar vak dadak ndar dəg ndar də kwaab, ndækve tsa kwarakħi Yazħigel Dadzikan.” 11 Madew Yasu ən għitsen təvuk kā Bilatus Gwum, ka ndisfarwar Gwum kwarne, “Kha nagħi shik ya Yakhudakha?” Ka nəv Yasu tsin, “An, kalkal a kwargħakh.” 12 Ai kwarakħha kā zikzikan na kā

zil kəsakh zə malanakh ən təghər kə dlam, ad sar, ka tsafatsafa tsitar, ka nəv itar, “Dəg safagh lav ghaze a əntlarva itar, a mbədə ba də ghay bi. da tə uragh, Shik ya Yakhudakh.” **30** Tafarava **13** Ka nəv Bilatus tsin, “A tsəna bakha daghan itar shaghvai da tə vəgh. Ka chawarvar itar lavakhan na ngatlakhvuda?” **14** A mbədə ba Yasu yaghwat man tləksen, dlaghar khai itar kədə ad itsauda bi. Itsən təghər kə kitakul kə lavakhe din ən ghər tsəgun. **31** Udzal tsitar ən tsafatsafa, a əntlarva itar bi. A ndawanəf ad Gwumın char. ka sakhardu itar gabag man tlakse tsa talarəm **15** Ən te itsera kə sarta khwadga fuḍkəs ditsa itar. Ka talarəm itar katlangakh sar. Ka bələndo dits, a kuyala Gwumın ən 6alars dadak khaip itar ən təvuk, ka 6ala itar kə wirva khərtə khərt. kitakul səgawal ən gud sal. Ai nagħha dlamakh **32** Madəv itar ən təghər kə dəga, ka gamga itar ad bəlars bəl. **16** Ən tə yanen kə sart, nəg udanen zə ud ya Sayirin, dəkha sara Siman. Ka bargħər ai tsaghud, a dəmal ən gud sal, dəkha sara itar də ndzəd ad zəb ufa khərtə da khərtdud Barabas. **17** Dzafkhai kə udakha, ka ndidatərwar Yasu. **33** Sara da vake ən dakhud də Golgot (dəge Bilatus kwarne, “War na kur bəlakurnars bəla ən tukuwina in, vak tlatl ghər). **34** Ən vin a tsəki? Yasu Barabase, nagħha Yasu ai ən dakhud bara itar yu inabi laban də dəg dekhfekhan. də Kristu khi?” **18** A ndidga Bilatus ad ndidfa Tapana tsina, ka kalwal kə khəbakhəb. **35** Ən na ndəkyan, wirva tsatsin kwarne, a bədu itar təkhal kə khərtəga khərtə tsitar ən tə ufa khərt, ad Yasu ən dəvə sar kə wirva shilga. **19** Uk yan ka man tsats tsitar ki da taka gabagakh sar. fang bi, madəv Bilatus ən ndzəgan ən tə vij **36** Ən təkhal kə yana, ka ndzakhga itar ən taka lav, ka bəlanəf nus sar ad ud də lava kə tə vin kə ufauf. **37** Ka tsakhga itar ad ghaza kwararkhai kwara kwarne, “Duwars duwa kwar sare ən kwara itar, ən tə vakħər sar kwarne, lav ən təghər kə dadake kwal khaipən. Wirva a “INA YASU, SHIK YA YAKHUDAKH.” **38** Khərtga mbaka dlad char, ən təghər kina ka ud khan ən itar tsugun ad sənkarakh mits ən təvəgh kə suwan.” **20** Təkən zikzikan na kə zil kəsakh zə Yasu. Fanga ən tə dəvə kaf tsin, yan tsuguna malanakh ən təghər kə dlam, shakhanəf itar ən tə dəvə dleb sar. **39** Udakhe ən dəgal, ka udakh kə kwar kwarne, duwars duwud Barabas, tsafatsafa itar ad Yasu, ka kadaghər itar. **40** Ka ka kədgud Yasu. **21** Ka gwidən ndidatərwal nəv itar, “Khai ən kwarne təkhakha kə khətana Bilatus kə dzakhava udakh. “Warek ən təb tar Fəta Yazħigol, ka gwidən ndərgakhən tə khəna ən nakur bəlakurnars bəla tsəki?” Nəv itara, khakərd. Ai kata də ghəragħ. Da Zər Yazħigol “Barabas.” **22** Ka ndidatərwal Bilatus kwarne, “Ai khə, sodagh səg ən tə ufa khərtan.” **41** Ndəkyan uđa da mana ka də Yasu ai dakhud də Kristuwi?” tsugun kə zikzikan na kə zil kəsakh, zə li tsagdu Nəv itar dagħħana, “Khərtəga khərtud.” **23** Ka ndzikha ndzikħ Mus, zə malanakh ən təghər ndidatərwar Bilatus kwarne, “Wirva uđi? Uđa kə dlam, ka tsafatsafa tsitar kwarne, **42** “A dəg bəzane a mangini?” Ka səga dīchaw kə katgan ad yakhai, in tsuguna a piyarwal kat udakh kwarne, “khərtəga khərtud.” **24** Vazga għar sar. Shik ya Izrail bakhini? Sodagh səgin kə Bilatus aghħba dəge təkhin kə mangan bi, ən tə ufa khərtana təkhin, ka fadaghħoro kanda tsugun a katlgan kwarne udakha ən tsikwva kə din. **43** A bo də ghər ən tə Yazħigol. Ai katga tsiya gadl. Ka ənkəf ad yu, pargan ad dəvakhxsar kata Yazħigolen təkhin, dən wayawayin. Wirva ən tə vuk dzakhava udakh. Ka ni, “Na vizh ina Zər Yazħigol ka ni.” **44** Ndəkyan sənkarakh ai kə ud ən kwindara bi. Ya dangu yan.” **25** Ka khərt tərkħai ud dagh, ghərtar tsuguna kwarar ngauga udakhen dagħan kwarne, “Nalnəg vizh khai itar lav bəzan. **45** Ən tə fatsi təghər, ka sar ən kwindənda zə kwinda zarakhənd.” **26** khəfardu ngurlt ad khaya kəsen dagħan, tangw Ka bələtərnars ad Barabas. Ən təkhal kə ba da tə karfi khəkərda khakhug. **46** Ən tə kalkala udakh tsin kə wadzaru kiň kə Yasu, ka bədu kə karfi khəkərda khahughen, ka tləkha tsin char khərtga khərt. **27** Ka balba kə tluijyakh Gwumna kwarne, “Elo, Elo, lama sabaktani?” Dəge ən Bilatus ad Yasu da tə għelvagh Gwumni, dagħan tukuwina in, “Yazħigala, Yazħigħola, a dukədai tluijyakhe ən dakwalen tsuguna a tsargħər ndar kha ndikini?” **47** Chaləm udakhe ən għitsan itar. **28** Sakħardo itar kadlang, ka talarəm itar təvin, tsəna tsitar ad inen, ka nəv itar, “Ina kə shalaraz, khulf katlang shikakh. **29** Mbusaga itar uda, ən dakh Ili Tlayang.” **48** Ən dəvən dəvə, ka dzakw man tləks də tak, barəm itar ən ghər. Ka khwayala fang ən təb tar, bədaghħor ad zər ndəma ba itar da khuta għulv man tləks ən dəvə kaf sar. ndəm, lubfanan ən yu Inabi kwarekrekan. Sibau Khala kə yana ka kalaga itar juguv ən tə vuk ən tə yaghwat, ka talaro kə Yasu kə dutsadufs.

49 Ka nəv chaləmakh, “A duwaman ndan, nəgha tlərne ai dakhdu də Maryam, dala itar da nəgha nəgha kiyam ndan patak da səgadagh Ili da ngitl. **2** Kəda dəgal tsitar, a mangud mbəda katakat.” **50** Ka gwidən Yasu ən tləkha char, ka pəgdəm, wirva zərbəla Dadzikan a sodagh ən dī safə tsin, bawala safə sar. **51** Ən tə yamen kə gharazhigəl, tləgarwar ad kur ən tukw ngitlen, sart, ləgwit ghay gud ai ən Fəta Yazhigəla tıdəm ka ndzo ən təf. **3** Da nəgha tsəkha ən wuda mits, tsif ən tə vak ghər kakh da tə khay. Khay tsuwadaf, katlangan vagha sar tsuguna til ndək tsuguna a gidişikəkhəi, tıdakhəm kurakh. **52** Ka chachad. **4** Nəgha kə li ufa ngitlen, a gədzəf chabəgə ngitlakha ngwarəf itar. Zikən udakh ya itar char, ka təga vəgh tsitar. Mbadakhga itar Yazhigəle tsa rugana, a tsayatərəfud də saf. **53** da khay ngwada əmtsə udakh. **5** Ai ka nəv Sakhawal itar ən ngitlakh tar. Ən khal kə tsif zərbəla Yazhigəlen kə nughwasakhen, “Gədzəm tsiya kə Yasu ən ngitl, ka dal itar da Wurshalim, bi, tsatsəka Yasu ən gata kur, ai tsa khərtavan. chuwaşadan kə dləmdə kəs. A mədlawa itar **6** Aghbən vana bi, a tsif ndək vai tsa kwargin. kə udakh zikən. **54** Nəgha kə zikan kə tlju Ausəgam nəghama nəgha vakai tsa khənganın. zə chaləm tlujiyakhe ən uf Yasu ad mbəda **7** Damdəgal kujad kujad, kwarema tərkhai kwar pəgdəm zə daghan dəgakhe dzogħər, a gadzəf kə furakh sar kwarne, ‘A tsiyif ən ngitl. Kəvena itar char. Ka nəv itar. “Zər Yazhigəl ina kadı ən təvukur in da dal tsukur da Galili. Da nəghən kadı.” **55** Nəg chaləm nughwaskh zikən tsugun vin kur.’ Tsənam tsən, niya audzal kən kwarakur ən vinen, ən vaza vaza kə bit. Liye tsa gafars khai kwar.” **8** Ka duwars itar ad vak ngitl kujad kə Yasu gwil səgawal ən Galili, ən nəgharu kujad, də gədza zə khwadga char. Khwayala itar nəgha itar. **56** Ən təb tara nəg Maryam ən kəs da kwarara kwara kə furakh sar. **9** Dzagwdlam ka ya Magdal, zə Maryam bab Yakub zə Yusuvu, tlətərghər Yasu kə nughwasakhen, ka niya tsitar, zə nus Zabadi. **57** Bəlgə kə khakhug, ka sa ud “Gabər ən təghər kə tsəkur.” Ka zəghvhogħer ya Armati, dadak tluwadal, dákha sara Yusuvu. itar da vak sar, khwtana itar ən tə sigakh sar, ka In tsuguna fura Yasu. **58** Ka da da vak Bilatus dabanəf itar. **10** Ka nəv Yasu tsitar, “Gədzəm shik da takad tluvəgha Yasu. Ka kwara tərkhai bi. Dam da kwarara kə zar babakhar dəg itar Bilatus ad bara tluvəgha Yasu tsud kə Yusuvu. da Galili, ən vin da nəghaka itar.” **11** Madv **59** Ka bəf Yusuvu ad tluvəgha Yasu, mbusanəm nughwasakhen ən təghər dəga tar, chaləm kə ən wilwa lapin. **60** Ka khənanan Yusuvu ən gitl li uf ngitlen dagh itar daks da dləmdla kəs, ka sare tsa khuradalin ən khurzəzə. Ka tləgaru tugwarkhai itar ak zikzikan na kə zil kəsakh ad ad kur zikan, ka təkaval. **61** Maryam ən kəs ya daga dəgakhe a dzogħər. **12** Dzafkhai zikzikan Magdal, zə tlərne ai dakhdu də Maryam ən na kə zil kəsakh zə malanakh ən təghər kə ndzəgan itar ən vin, ən vaza ger da tə ngitlen. udakh daya kavu itar lavakh ən təb tar kwarne, **62** Təkədla sar kə fitsa fətav, ka dala zikzikan batəra bəg itar kwab kə tlujiyakhna zikən. **13** na kə zil kəsakh zə Farisakh da vak Bilatus. **63** Nəv itar ka tlujiyakhen, “Dəge da kwara kur, Nəv itar, “Dəg safagh da tə uragh, a dzmanana ‘Furakh sar kə sa kəvid kə galalgəl, madv kənd kənda ad sarte tsa dla dadak valdu udakh na ən khar.’ **14** Da dagh lavana da tlim kə Gumn, da də saf, kwarne, ‘Fitsa khəkərdə da tsiya ka də kwarara lava kənd kwarne na ghazur bi, wirva saf.’ **64** Wirva yan, babəg ad udakh kə uf ngitlen yan na dəge da gəma kurən bi.” **15** Ka chauga char tangw da tə khənə khəkərd. Ki khek dagal tlujiyakh ad kwəben, manga itar ndəkve tsa kə furakh sar da gəl tluvəgh sar, kwarar khai kwara tərkhai yud. Ina kə lava sakħkana, dla itar kə udakh tsugun kwarne, ‘A tsiyif ən ngitl.’ Yuhudakh ən kwarakha kavu kwar ən təb tar. **16** Ya valdu udakhe kə dəg mbas, da malamala Ka dəgala kə furakhan na kəlatəm kitakw da də dəg chak kə bəz.” **65** Ka nəv Bilatus tsitar, Galili, do itar da għuże tsa kwara tərkhai Yasu. “Khutsamaf tlujiyakh, dam da ufaufa ad ngitlen, **17** Nəgha tsitara, ka dabanəf itar, ai yakhaye khalavuwa təkhur.” **66** Ka dəgala itar kə gadlara ən təb tar a khayanəf ba itar kwarne patak in gəma gəma kə itsawar ad ngitlen, ən tə dəva bi. **18** Ka sa Yasu khərzha ditar, ka ni, “Daga də tsakhga jakva ndzədə shik ən tə kur ghay ndzədə ən għarazhigəl zen lard, a baka tsəkud. ngitlen. Tsuguna ka ba itar tlujiyakh kə ufauf. **19** Wirva yan, dam da nandal udakh ən lard dagħan kə nəga kə furakhar. Paratəra para kur ən dəkha Dada, zə Zəra, zə Sədikw Yazhigəl. **20** Ka tsagħatru tsaga kur, kə tsənaru kə daga

28 Ən təkhəl kə fətav, təkətlapərt fitsa tugwa chak kə kasuk, Maryam ən kəs ya Magdal za

dəgakhai a kwarakur khai kə. Da dagha ka zə
kur tsika fatsi, tangw da tə mbasa lard.” (aiōn
g165)

Markus

1 Auna dule a farsud kwar lav zədan ən təghər kə Yasu Kristu, Zər Yazhigəl. **2** A farsud ndəkve a vindzgud ən kadkad' Ishay tlayang kwarne, “Da bəla bəla ka də zər bələr, sadaghın ən təvuk tsəkh, dadake da dika dul wirvakh.” **3** “Udanen ən kwar lav də ndzəd ən təghal kwarne, “Dikamarna dul kə Dad Zikan, nandal kur dul sar ger.” **4** Ka mədlawala Yukhan dadak para ud ən təghal, ən kwardu lav kwarne pəla udakh ad ghər, paratəralud, əsətərna Yazhigəl tsugun ad khaipakh tar. **5** Daghan udakhe ən əntla khaya ya Yakhudi zə udakh ya Wurshalim a dalar da vak sar, ən kwarakh khaipakh tar itar. In tsuguna ka paratəral ən zagh ya Urdu. **6** A taləm Yukhan ad gabage a manava də guj dləgwam, ngudan sambal ən tə khukw tsin, dəg zuwa sar tsuguna, tsəvəkwa zə yu mame ən təghal. **7** A kwara tərkhai ad lav Yazhigəl kwarne, “Nəg dadake da səgadagh ən tə təlg tsək, ai malke kə ndang. Ai kwal təkha tsəka kə əukgan kə vəda zaw kimbak sar bi. **8** A para kurar ka də yu, in tsuguna da para kura da Sədikw Yazhigəl.” **9** Ən tə yanen kə sarta ka tsiyif Yasu səgadagh ən kəs Nazarat ai ən khaya Galili, ka parandal Yukhan ən zagh Urdu. **10** Madəv Yasu ən səgawal da təghay gərdz, ka nəghan ad gharazhigəl a ngurəf, ka sodagh Sədikw da təghər tsin ndək takalamasər. **11** Ka tsənud kwind ən gharazhigəl kwarne, “Kha Zərar, ən way kha waya kə. Ən tsən zədə ka char.” **12** Ən təvin təvina, ka bala Sədikw da təghal. **13** Ən təghalena khəna kul ufad' ka Shatan uk ən kura kur. Ən giđa zə dəg təghalakh itar ən vin. Ka nəgharu Zar bələkh Yazhigəl ən vin. **14** Ən təkhal kə ngudsana Yukhan tsud ən gud sal, ka tsiyif Yasu, dal da Galili, ən kwardu lav Yazhigəl ai zədfanyan. **15** Ən kwar kwarne “A səgh sart, tləksa Yazhigəla a għərzgan. Pəlam pəla ghər, tsuguna fadəghero kuram ən tə lav zədan nən.” **16** Madəv Yasu ən dagal ən tə kalam zagh Galili, ka nəghan ad Siman zə səghər sar Ndros, ən di sik vay kilf itar da dəlv, wirva li vay kilf itar. **17** Ka nəv Yasu, “Ausəgam, gatamaks gat, da nakura kə li da dəfkhado udakh ka da vak Yazhigəl. **18** Ən dəvən dəva, ka duwars itar sika vay kilf tar, ka gatars itar. **19** Daga tsin da təvuk khədikən, ka nəghan ad yakhaya kə zarbabəkh mits tsugun, Yukub zə Yukhan zar Zabadi ən

peryu. Ən dika sik vay kilf itar. **20** Ən dəvən dəva ka dakh tərkhai, ka duwars itar ad dad tar Zabadi ən peryu, zə zar tlər sar, gatars itar. **21** Ka dagh Yasu zə furakh sar da Kafarnakhum. Sa kə fitsa ngiya ya Yakhudakh, dagh Yasu da gud dzakhava Yakhudakh. Ka farsa tsagatəru tsag. **22** A ndawatərəf tsagdu tsaga sar kə udakh, wirva a tsagatəru ad lava ndək ude də ndzəd, ndək liye ən tsagdu ndzikhəndzikh bi. **23** A zulava bi, ka səsəg kə udanen ai nguyanəf sədikw bəzan da vak dzakhava Yakhudakh. Ka tləkha tsin kwarne, **24** “Uda dangwa tsəkha də kənda, Yasu ud ya Nazarati? A sa da khədz kənd khədza nagh kha? Tsakha tsəka, kha Chuwadədən ai bəlandagh Yazhigəl. **25** Ka tavargħər Yasu ad di kə sədikw bəzan kwarne, “Tərid nəkh, sawal səg ən vəgh kə udan.” **26** Ka gađikanəf sədikw bəzan na də yanen kə ud. Ka khula, sawal ən vəgh tsin. **27** Daghan udakhe ən vin, a ndawatərəf char. Ən ndidakava tsitar kwarne, “Ude nen? Wilwa tsagdu tsaga nagha? Udan na ən tsagdu tsaga də ndzəd. Zə batərghər bəg tsin kə sədikw bəzanakh, kə tsənaru kə lav sar. **28** Ən dəvən dəva ka kwazga laven təghər tsin, ən khaya Galili dagħan. **29** Uk sawal səg tsitar ən gud dzakhava Yakhudakh, ka dagh Yasu zə Yakub zə Yukhan ger da fəta zai Siman zə Ndros. **30** Bab nus Simana, ən khəngan ən tuk magwəlaħ. Kujad kujada ka kwarar khai itar kə Yasu ad lav ən təghər tsin. **31** Ka dagh da vak sar, ka khutanan ən tə dəv kə mələru kə tsiya tsi. Təvin təvina, ka mbu ən tuk magwəlaħ, ka tatər khai ad dəgħway. **32** Kə khagw fitsa yanen, bəldagh kə fatxi. Ka zaġardəgħər udakh ad dagħan liye kwal yang, za liye ngwiyanəf sədikw bəzan. **33** Ka dzafkhai udakh ən khud kəs dagħan ən təghay rang. **34** Ka mbakħatəru Yasu kə udakh zikən, liye də kuzakh sikh sikh sikh. Ka dzətərdal kə wurdwakh zikən. Ai a felatərna ba də kwal lava kə wurdwakhken bi. Wirva tsa tsitar khulfira kə ud Yasu. **35** Pərtə kədla, ən sarta warkhamen, ka tsiyif Yasu, duwars ad məgh, ka dala da vake kwal nəg kə itsawar, ka dəgħau. **36** Simana, zə liye ən dəga itar dagh, a dalar da gat Yasu. **37** Tlārghər tsitara, “Udakh dagħħana ən gatkha gata” Nəv itar tsin. **38** Ka ngawa tərkhai Yasu, “Dziyamal da tlərna gəḍżar kəsakhe khef, ki da kwardu lav Yazhigəl tsəkən vin. A sodagh kə wirva yan kə. **39** Ka għwayafkhai ən khud kə Galili dagħan, ən kwardu lav Yazhigəl ən gud dzakhava Yakhudakh, zə dzatəru wurdwakh

ən vagh kə udakh. **40** Ka sasəg kə ude də kuza Yazhigəl itar, ən kwar kwarne, “A tapa bakənda fəch da vak Yasu, kalgan ad juguv kə takada nəgha dəgit ndak ina bi.” **13** Ka gwidən Yasu takad, “Da khayanəf kha, təkha kha kə għuċċay dəgal da tukw ghay dəlv. Ən sakha saks udakh tsərdlak.” **41** Ka kwid nəv rəv kə Yasu. Talala zikən da vak sar, in tsuguna ən tsagatardu tsag, də dəv sara ka gəman ad udanen. Ka ni, “A **14** Madəvin ən dəg, ka nəgha nəgha tsin ad Lawi khayanəf kə, għuċċakħay għuuba tsardlak” **42** Ən zər Half ən ndzəġan ən gud chaw khadam. Nəv dəvən dəva ka għuċċakħay tsordlak ən tukw Yasu tsin, “Tsiyif tsiya, gataks gat.” Ka tsiyif fəchen. **43** Ka təkharna Yasu ad lava char, daksa Lawiya, gatars. **15** Madəv Yasu zə furakh sar niya tsin. **44** “Kwarara ba ak itsawar ad dəge ən zu kaf ən fəta Lawi. Nəg chaləm udakhe dzoghər bi. Dəg dəgal, mədlara mədla għeragh għor tar tsuguna li man khaip ndek li chaw kə zil kəs. Ka bədu kha dəg tsufe kwarga ndzikha khadam, ən zu kaf itar dagħ. Wirvən gatars gata ndzikħ Mus, wirva għuże a għuċċakħayud. Ki khutsa khutsa udakh. **16** Nəgha kə yakhaya kə tsatsaq ka itsawar kwarne a għuċċakħayud. **45** Ai Farisakh li tsagħu ndzikha ndzikħ Mus, ad Yasu udanen tsuguna, uk dəgal ən kwardu kwara tsin ən zu kaf zə li khaipakh, zə li chaw khadam liye ad dəge a manar khai Yasu. A bəgħana ba də għartara li khaip. Ka ndidfarwal itar kə furakh itsauda bi. Wirva yana, ka aghba Yasu təkha kə sar kwarne, “Uda lava tsin ən zu kaf zə li chaw dagħ da khud kas ən di kə ud bi. Khalak yana ka khadam zə liye għortara li khaipi?” **17** Tsəna għidkavən vakakhe kwal nəg kə ud. Dakħkana ka tsin ad yan, ka nəv Yasu tsitar, “Liye yanga bən dla udakh ən sagħġawala da vak sar itsa dəvar.

2 Khal kə khənə khədikənə, ka gwidən dagħi

Yasu da Kafarnakhum. Ka tsəna udakh kwarne a sagh da məgh. **2** Ka dzafkhai udakh dingərik, kwal dla kə vake a təmġan, itsən tə ghay rang. Ka kwaratiera lav Yazhigəl tsin. **3** Ka bardaġħer chaləm udakh ufad, ad dadak mətsa tlepel vəgh. **4** Fatsiye piyatərwal daks din da vak Yasu, wirva dzakhava udakh. Ka pasdu itar għor gud kalkal də vake din Yasu. Pəsdu tsitara, ka tal-dagh itar ad dadak mətsa tlepel vəghen ən khəngan ən ta khindz, da təvuk Yasu. **5** Nəgha kə Yasu ad fadəgħerofaga tar, ka niya kə dadak mətsa tlepel vəghen, “Zərara, a bissakhanud khaipakhagh.” **6** Nəg li tsagħu ndzikha ndzikħ Mus ən ndzəġan ən təvin, ən dayakava għor itar ən revakhud tar. **7** “Uda lava kə udan nən kwar yan kə lava ndékkyani? Ən nena Yazhigəl. Warek təkha kə bissana khaipakh da na Yazhigəl kitakul biyi?” **8** Təvin təvina tsa kə Yasu ad dəge ən daya itar ən rəvakhud tar. Ka niya tsitar, “Uda lava tsukur ən dayakava ina kə dəgitakh ən rəvakhuduri? **9** Ira kujadjan kə manara? ‘Kə kwar kwarne, a bissakhanud khaipakhaghhe,’ Awana, ‘Tsiyif tsiya, ba də khindzagħha kwa dəga kħi?’ **10** Ai ən na ka tsatsaq tsukur kwarne, Zər Uda nəg də ndzəda bissara khaipakh kə udakh ən lardən.” Ka niya kə dadak mətsa tlepel vəghen, **11** “A kwarakhai kə, tsiyif tsi, ba də khindzagħ dəg daks da məgh.” **12** Ka tsiyif, bəf ad khindza sar ka dəgal, daga udakh tsuguna ən vazavaz. Ina kə dəgħita a ndawatərəf kə udakh dagħan, ka mba'

għor għadha, ka mədla għeragh għor tar tsuguna li man khaip ndek li chaw kə zil kəs. Ka bədu kha dəg tsufe kwarga ndzikha khadam, ən zu kaf itar dagħ. Wirvən gatars gata ndzikħ Mus, wirva għuże a għuċċakħayud. Ki khutsa khutsa udakh. **16** Nəgha kə yakhaya kə tsatsaq ka itsawar kwarne a għuċċakħayud. **45** Ai Farisakh li tsagħu ndzikha ndzikħ Mus, ad Yasu udanen tsuguna, uk dəgal ən kwardu kwara tsin ən zu kaf zə li khaipakh, zə li chaw khadam liye ad dəge a manar khai Yasu. A bəgħana ba də għartara li khaip. Ka ndidfarwal itar kə furakh itsauda bi. Wirva yana, ka aghba Yasu təkha kə sar kwarne, “Uda lava tsin ən zu kaf zə li chaw dagħ da khud kas ən di kə ud bi. Khalak yana ka khadam zə liye għortara li khaipi?” **17** Tsəna għidkavən vakakhe kwal nəg kə ud. Dakħkana ka tsin ad yan, ka nəv Yasu tsitar, “Liye yanga bən għad dadak ngura bi, akwa liye kwal yang. A so da dagħ li kanadi baka bi, ai li khaipakh.” **18** Furakh Yukhan zə dəg Farisakh ən zəb ndel itar. Ka sa chaləm udakha, ka ndidfarwal itar kə Yasu, “A sa ndar furakh Yukhan zə dəg Farisakh ən zəb ndel itara, ai furakhha naba itar biyi?” **19** Ka ngħaġġa Yasu kwarne, “Da mana ndar tsaghwakh zil għaul ad ndel, dla itar dagħa zə zil għauli? Ən manawa bi. Fatsiye dla zil għaul dagħa zitar, na itar da zəb ndel bi. **20** Da saks sarte da batərvalud zil għaul ən vak tar, ən tə yanen kə sart da zəba itar ndel. **21** “Na ude ən ndzəġħaru wilwa kachakach kə mughura gabag bi. Da mangud ndékkyan, ka da mədulkwa wilwan səgawal ən tə mughur, ka da kukhwa mal kə ai tsa chak. **22** Tsuguna na ude ən di wilwa yu inabi da mughur kə mbal vighakh bi. Da mangud ndékkyana, ka da chəb chəba yu inabi ad mughur mbəl vighakhken, yu inabi zə mbəl vighakhena, bərdagħha tara da bəghud əmb. Ən manawa bi, khekwa wilwa yu inabi ən diyud ən wilwa mbəl vighakh.” **23** Fitsa tlern kə kasukw nggi, madəv Yasu zə furakh sar ən dəgal diwa gukh ləkam. Madəv itar ən dəgal, ka farsa furakh sar ad kwakħu għor ləkam. **24** Nəgha kə Farisakh ndek yan, ka ndidfarwar itar kwarne, “Uda lava tsitar ən man dəge kwal kalkal fitsa ngħixi?” **25** Ka ngħawa tarkħi kwarne, “A tugwa bakh kur dəge a manga Doda? Ndzikənəf kə way zə liye ən dəga itar dagħ, tsuguna ən nagħha itar digita? **26** Ən kwarga Abiyat zikan na kə zil kəs. Dagh Dod da fata Yazhigəl, ka zu ad brudiye a bandalud, ai kalkal ba zuwa zuwa kə itsawar

bi. Uk zil kəsakh kalti ən zuwan. Ka baran kə tsaghwakh sar ka zuwa zuwa tsitar. **27** Ka niya tsitar, a barkhai kə udud ad fitsa nggi, a vərdəvə ba ud wirva kə fitsa nggiya bi. **28** Wirva yan, Zər Ud, in Dad Zikan, in Dad Zikan fitsa nggiya tsugun.

3 Fitsa tlərn tsuguna, a da Yasu da gud dzakhava Yakhudakh. Ka nəg udanen dadak mətsa dəv ən vinen. **2** Ən təb kə udakhe ən vin, nəg liye ən gat dule da vide tar Yasu də ghaz. Ka vaza vaza tsitar dem, tsaghe da mbambəgin ad udanen fitsa nggi. **3** Nəv Yasu kə dadak mətsa dəven, “Tsiyif tsi, ausəg, għitsga għits ən van.” **4** Ka ndidatərwal Yasu kwarne, “Ira dəge khwara kə mana mana fitsa nggiyi? Man dəg khwaran, awana dag bəzan kħi? Kat safra fitsa nggiye, awana kadga də kədā kħi? **5** Ka vazakh tərkħai də bazarəv, wirva fengħeng rəve din itar. Ka niya kə udanen, “Taladal dəvagh.” Ka taladal, təvin təvina ka mbu dəv sar ndid. **6** Nəgha kə Farisakh ndəkyan, ka dəgal tsitar da dembar lava zə liye tləkhara ləg kə Khiridus, ad dule da kəd da itar Yasu. **7** Ka sawal Yasu zə furakh sar ən təb kə udakh, dəgal da tə ghay dəlv, zikən udakhe ən khaya Galili a gatars. **8** Tsəna kə udakh ad lav ən təgħħar kə dəgħakhe ən manin dağħan. Zikən udakhe ən əntla khaya ya Yakhudi, Wursalim, zə əntla khaya ya Edom, zə li khədzəva gadzak zagh Urdu, zə udakh ya Taya zə Sidon, a sawal da vak sar. **9** Wirva zika udakha, ka kwarar khai Yasu ka furakh sar, kə dikkarna khədikan na kə peryu, ki khek tləgars kə udakh. **10** Wirva a mbakkhatəru kə udakh zikən. In kə mangan kə liye tukw kuzakh ən tlagħeva daks da għemagħem. **11** Itsən nəghən vara sədikw bəzan ad Yasu, ka mbada itar ən təvuk sar, zə tuwa tsitar kwarne, “Kha Zər Yazħigəl.” **12** Ka təkħatərnān chara, kwarara bai tar kə udakh ad lavən təgħħar tsin bi. **13** A do Yasu da tə kalam għuō, ka dakh tərkħai kə liye ən nagħin, ka sagħi itar da vak sar. **14** A dzərgan ad ud kəlatəm mits, ki nəga kə dżaran na ka furakh sar. Kə gida tsitar dagh, kə balatru gal dəgal da kwardu lav Yazħigəl. **15** Mbələdu itar ndzəda dzado wurdwakh. **16** Yakhana udakh kəlatəm mitse a dżergin. Siman (ai barvin dakh Bitrus). **17** Yakub zər Zabadi zə sagħer sar Yukhan (ai batervin dakh Buwarnajis, in kwarne “Zar ya fit”). **18** Chaləmakh tsuguna itar, Ndros, Filibus, Bartalamaus, Mat, Tom, Yakub zər Half,

Taddiyus, Siman ude nagħ ba għiwa kə khaya bədū Yasu. **20** Ən təkħal kə yana, ka dagħi Yasu da tlərna məgħi. Ka sa dzakhava udakh zikən da vak sar. Wirva yan, in zə furakh sar, a mbəlatəru ba dul zu kaf bi. **21** Tsəna kə yakħtar ad in, ka dəgal tsitar da ħadob. Da itar ən kurana, ba kədəf għar tsin. **22** Yakhaya kə li tsagħu ndzikha ndzikha Mus liye sodagh ən Wurshalim, ən kwarne, “Ba’alzabul shik ya wurdwakh ən man tləks din. In tsugun kə bara ndzəda lakwd wurdwakh ən vəgħi kə udakh.” **23** Ka dakh tərkħai Yasu da vak sar, ka farsa kwaratəra lava tsin də jakċeva lavakh. “Da lakwa ndar Shatan ad Shatani? **24** Da təkaghħera tləks mits. Təkħakh yan kə tləks kə għitsgħana? **25** Da təkaghħera udakh ən məgħi mits. Da təkħha yan kə məgħi kə għitsgħan? **26** Da ka ən man tlughuma Shatan də għar sar, a təkana ba də ghara sar kina biya? Da təkħha kə għitsgħan də ndzəda? A sagh ba mbasa sar kina biya? **27** Nəg ude təkħha kə dagħi da fata ude də ndzəda kə khuts kadlang sara? Khekkwa ndzađana bakhin ndan kada khuts katlang sar tsin ən fata sara? **28** Ən təkħha kura təkħha ka, təkħud kə 6isaterna dagħan kħaipakh tar kə udakh, zə daga tsafa tsafe a manarkħi itar kə Yazħigəl. **29** Ai daka tsafanəfin ad Sədikw Yazħigəl, na bud da bisara fis-sa kə ngħadha bi.” (aiōn g165, aiōnios g166) **30** Dəge kə ba da kwar yana, wirva a kwarga itar kwarne, “Nəg də sədikw bəzan ən vəgħi sar.” **31** Ka sagħi zarbabakh Yasu zə bab sar da vak Yasu. Ghitsge tar ən mel, ka ġoñnejn itar ad ud daks da dakhatra Yasu. **32** Nəg dzakhava udakh a tsargħoran, ka kwararkħi itar kwarne, “Babagħa zə zerbabakhħi ən mel itar, ən na nəgħha kha nəgħha itar.” **33** Ka ndidatərwal Yasu kwarne, “War babara zə zerbabakhari? **34** Ka vazatərvala kə liye ən ndzəgan, liye tsargħoran, ka ni, “Auna babara zə zerbabakhär. **35** Daga ude ən man dəge ən nagħha Yazħigəl, in zərbabara, dugħwbabara, zə babar.”

4 Fitsa tlərna, ka dala Yasu da təgħħay dəlv, ka gwidēn farsa tsagħatərdu tsaga tsin kə udakh. Dzakhava udakh a tsargħoran zikən itar char. Wirva yana, ba da tsin da peryuwa ndzəgan əmb. Dzakhava udakh dagħan tsuguna ən għitsen təgħħay għerdz. **2** A tsagħatərdu ad dəgitakh zikən də jakva lavakh. Ka niya tsitar, **3** “Bambəgħ tlim, tsənäm tsən, dadak wusa a dala da tukħġi gukh sar. **4** Madəvin ən kwazdu

khulfa, yakhaya balal da tə dful, ka sa dikakha zuvuk Yasu də kwarne, “Ən vədza kara kazaz vadu itar. 5 Yakhaya tsuguna balala da tə vake khud ka barsud ən kus kə gagaya? Awana ən kus də jajərkəh, vake kwal də khay char. Ka fətsawal kə pin khəngana? Nabakhud ən bəga bəg ən vak itar kujad kujad, wirva vakena na khay chara bi. bəgan sara? 22 Dəge bəghanud, da bədala fud da 6 Təvgə kə fətsiya, ka bayandal ad khiyakhen, ka tə bal. Dəge kwargud bəghanyan, da bədo fud ghulala itar. Wirva tləla tara, a dagh ba da khay da tə bal. 23 Ude də tlım tsən lava, tsənin.” 24 Ka chara bi. 7 Yakhaya kə khulf tsuguna, 6aldagh kwara tərkhai tsugun kwarne, “Bamaru tlım kə itar da tak. Ka dəkala takena, bədətərəf. Ka dəge ən tsəna kur. Darame ən kuradakha dəgit yiga ba itar zər bi. 8 Yakhaya kə khulf tsuguna, kə udakh din, din da kura kha dud. Da gwidən balala itar da tə dələb. Fətsawala tsitara, ka kurakha dinud mal kə yan. 25 Ude dina, da dəkala itar, yiga itar zər ndəkchiş. Yakhaya banargher bugud zikən. Ude kwal dina, ngwadə yige tar zər kulkəkərd kulkəkərd. Yakhaya khədike dinin, da chawarval chawud.” 26 Ka nəv tsuguna kulunkwakh kulunkwakh. Yakhaya Yasu tsugun, “Nggwade na tləksa gharazhigəl. tsuguna dərmək dərmək.” 9 A mbasana Yasu Nggwadə ude a kwazdu khulf ən gukh. 27 Khana ad kwar lav sar da kwarne, “Daga ude də tlım za təkhul, ən fətsa khulfena ka dək. In tsuguna tsən lava, tsənin.” 10 Madəv Yasu ən ndzəgan ən tsa ba də dule ən fətsda khulfən za daka bi. tukuda tukuda, furakh sar na kəlatəm mits, za 28 Khayen də ghər sar ən bəgan ad khulfən da liye a tsərgərən, ka ndidərwal itar ad dəge ən fətsa, za dəka, səkhədal ad ghər, ka yigan ad zər. tuku jakva lavakhen. 11 Ka niya tsitar, “Kura a 29 Ba dəgwayen ən təkhala təkh, ka da zəb gizd khayakurnəfud ad tsa bəghan na kə dəge təghər kə da tsəga tsəg, wirva a tlala sarta tsəg khi.” 30 ka tləksa Yazhigəl. Ak yakhaye kwal nəg ən Ka nəv Yasu tsugun, “Uda da kwara kiyam? Da kura, itsauda ən kwaratərən jakva lavud. 12 Ki kura də uda kiyam ad tləksa Yazhigəli? Awana, zəda, “Ən vaza vaza itara, ən nəgha ba itar bi, ira kə jakva lave da kurada kiyam mana sari? 31 ən tsəna tsəna itara, ən diyarsəf bai tar bi Ki Nggwadə khulf mastad, ai khədikan ən daghan khek katla tsitar, pələgə itar ghər, 6isatərənə khulfakhe ən tukhud ən lard. 32 Dəmbiyanen, Yazhigəl ad khaipakh tar.” 13 Tsuguna ka nəv da tukhud, ən dəka mal kə dəgəkhe ən wusud Yasu tsitar, “Ai da katla ba kur ad dəge ən ən nggəf. ən bakh gwal char, ai da təkha dəkakha tuku inana kə jakva lava bi, ai da katla ndar ən ndzəgan ən kus kə sədikw sar. 33 Də khulf kur ad dəge ən tuku tlərənə jakva lavakhi? 14 ina kə jakva lavakh zikən, a kwara tərkhai Yasu Auna dəge ən tuku jakva lavan. Khulfe a kwazdu ad lava Yazhigəl kə udakh. Kalkal dule da katla dadak tukha, in lav Yazhigəl. 15 Khulfakhe a itar. 34 Na dəge a kwara tərkhayin kwal də jakva balal da tə dful, ən mədla jakva udakhe a tsəna lava bi. Ən sartə da tukuda tukuda itar za furakh lav Yazhigəl. Ba itar ən tsəna lavana, ən dəvən sar, ən kwaratra kwara dəge ən tuku laven. 35 dəvə, ka sagħ Shatana khutsala də lave ən Bələgə kə khagw fitsa yanen, ka nəv Yasu kə rəvəkhud tar. 16 Khulfe a balala da tə jajərkəh, furakh sar, “Dziyamal da tə yan kə ghədəzəva ən mədla jakva udakhe a tsəna lav Yazhigəl, ka gadzak.” 36 Duwars itar ad dzakhava udakh, chauge tar kujad kujad, də khwadəg tsugun. 17 ka dagh furakh sar da peryuwe ən ndzəgan Fətsiya a tsəga ba itar ad tləl bi, uk da zulu da Yasu əmb. Nəg tlərənə peryuwakh tsugun zitar, tə sart khədikən itar. Da ka sagħ dləda awana 37 Ka sogħrər zikan kə fud char ən yuwen, ən mbakhəl, kə wirva fadəgħero də lav Yazhigəl, tləga tləga ghədkuta yuwa ad peryuwen. Ən ka gwiyal itar da təlg kujad kujad. 18 Khulfe a daks yu da peryu, təmġa khədikən kə righa bəldəgħ da tak, ən mədla jakva udakhe a tsəna righ. 38 Ən khənkhar Yasu ən təlg kə peryu, ka lav Yazhigəl. 19 Ai wirva puta għidən larda, za bo ad ghər sar ən tə dəg bəl ghəre kurbət. Ka valdu għar għat tluwandala, za nagħi dəgħakħ lard tsianaf furakh sar, ka ndidərwal itar kwarne, sikh sikh sikh, ka bیدzañ ad laven. Ka na dəge “Maləma, na dəngwa tsəkha itsa ndəkiyamu ən tukuwin bi. (aiōn għiex) 20 Khulfe balal ən tə yuwa, əmtsəga kiyam biya? 39 Ka tsiyif ən khar, vak duħan, ən mədla jakva udakhe a tsəna tavargħər ad di kə fuden. Ka niya kə ghədkuta Yazhigəl, chauge tar, mangga itar tlər din. Ka yu, “Għitsga għihs.” Ka għitsga fuden. Ka diw yige tar zər, kulkəkərd kulkəkərd. Yakhaya, nəv vaken. 40 Ka niya kə furakh sar, “Uda lava kulunkwakh kulunkwakh. Yakhaya tsuguna, tsukur a għożżaf ndəkyani? Sakhkana na kur dərermək dərermək, ak khulfe a kwazduwud. 21 Ka fadəgħarhofaq biya?” 41 Ka għożżaf itar char. Ka

ndidakava tsitar kwarne, “Khulf ira kə ud ineni? ba Yasu bi. Ən dleva yan, ka niya tsin, “Dəg Zəva, fuda zə ghədkutayuwa ən tsənaru tsən kə daks da məgh, da vak yakhur, kwara tərkhai kwara ad zik zikan na kə dəgakhe a mana khai Dad Zikan, zə kwidkwidərvə mana khayın.” 20

Wirva yan, ka təkaval sar, ka gwayava tsin ən Dikapolis, kasakh kəlfək, ən kwarakhudu dəge a manar khai Yasu. A ndawatərəf, kə daghan liye a tsənan. 21 Gwiyyohər kə Yasu saks da tə ghədzva gadzak dəlvə tsa dinin, ən peryu. Ka tsərgħera dzakhava udakh zikən. Madəvīn tlāb ən tə kalam ghədzva gadzaka, 22 ka nəg udanen kitakul ən təb kə zikan ən təghər kə gud dzakhava Yakhudakh, dakhəsara Yayirus ka sa. Nəgha tsin Yasu, ka sagħa kəlgan ad juguv ən təvuk sar. 23 A takafgan char, “Khədikan na kə dughwara ən yanga bi, da məts. Tatlı ausəg da bo dəvagh ən taf, kə mbandu mbəg tsəkh, khek əmtsəga tsin.” 24 Ka dala zə Yasu. Ka gataṭars dzakhava udakh zikən, ka bıdzañəf itar. ... 25 Ka nəg nusen ən vin, ai a zulavan ən kəl vizh vəg kəlatəm mits. 26 A khəbū a dlad char ən vak gat nggur, ən vak li bədu nggur. Kədgən ad khalavuwa dəge dinin. Dəmbiyanena, a mbu bi. Ən mbəra da mbəra kuzen. 27 Ka tsəna nusen ad lavən təghər kə Yasu, ka səsəg tsin shuwakh ən təb kə udakh diwa ləg Yasu. Ka gəman ad gabag Yasu. 28 Wirva a dayandagh ən rəvakhud sar kwarne, “Da gəma ka itsa gabag sara, da mbəga kə.” 29 Təvin təvina għitsga kəl vizh sar. A tsənan ən vəgh sar kwarne a mbu. 30 Təvin təvina ka tsəna Yasu ad səgawala kə ndzəd ən vəgh sar, a manggan ad tlər. Gwiyyafkhaya ka ndifatərwal kə dzakhava udakhen kwarne, “War kə gəma gabagari?” 31 Ka nəv furakh sar, “Ən nəgha nagħha kha dzakhava udakh ən tlagħa kə bıdza kha bıdza ndikina, ka ndid kwarne war kə gəmakan nikha?” 32 Ka balakh di kə Yasu, kə vaz ude kə gəman. 33 Fatsiye a audzal nus na tsa dəge a dzoghər dina, ka saks tsin da kəl juguv ən təvuk Yasu. Ən təga vəgh sar də gədz, ka kwar khai ad khalavuwa jir. 34 Ka nəv Yasu tsin, “Dughwara, fadğħərofəga kə mbakhu. Dəg daks də lapi, a mbu khən tukw kuzagh.” 35 Madəv Yasu dlən kwar lava, ka sagħ yakhaya kə udakh ən fəta Yayirus, mal ən təghər kə gud dzakhava Yakhudakh. Nəv itar tsin, “A mətsga dughwagh, uda dla dəg njəgħaru njəgħha tsəkha kə maləmi? 36 A baru ba Yasu ad tlim kə lave a kwarga itar bi. Ka niya kə Yayirus, “Gədz biya, fadğħərofəg bakh.” 37 A khayarnəf ba Yasu ad gatars gata kə itsawar bi, uk Bitrus, zə Yakub

zə zərbab sar Yukhan. **38** Tsugwa tsitar ən fata ka pangdu kur ad lagwat ən tə sigur. Ki nəga mal ən təghər kə gud dzakhava Yakhudakh, ka tsin ka shid ən təghər tsitar, kwarne da takatra nəgha nəgha kə Yasu ad yakhaya kə udakh ən lava Yazhigəl. **12** Ka dala itar, ka kwardu lava tuwa, yakhaya tsuguna ən khul. **39** Dagh da vak tsitar kwarne, pəla udakh ad ghər. **13** A lakwadal tar, ka ndidatərwal kwarne, “Uda lava tsukur ən itar ad wurduwakkh ən vəgh kə udakh zikən, a tuwa zə khula ndikini? A matsga ba dughw na masar khai itar wal kə liye kwal yanga zikən, ndan bi, ən khənkhar.” **40** Ka għubasa għubasa ka mbakħatru itar. **14** A tsəna Khiridus shik ad tsitar də nen. Ka lakwtəral kə udakh dagħan dəge a dzogħer, wirva a kważga dakha Yasu itsa dəgal da mel. Ka daks tsin zə dad dugħwen, zə dəvar. Nəv chaləm kə udakha, Yukhan dadak bab sar zə furakh sar na khakərd, da vake din para ud kə tsyiif ən nggitl. Yan kə manggan dugħwen. ... **41** Khutana tsin dəva dugħwen, nəg də ndzəda manakh dəg ndawakakh. **15** Av ka niya tsin, “Talita kumi.” In kwarne, “Zər yakhaya, udan na ‘Ili.’ Av chaləmakh tsuguna dugħwa, ən kwara kha kwara ka, tsyiif tsi.” **42** ‘Ina tlayang, ndək fang ən təb kə tlayangakhe Təvin təvin ka tsyiif zər dugħwen, ka farsa daga tsa ndur.’ **16** Tsəna kə Khiridus ad yan, ka ni, tsin ən təb tar. Dugħwena, kħi kəlatəm mits “Yukhane a əntlargər ka ghər a tsyanəfud ən tsin. Ina kə digita a nala kə dəg ndawak tsitar. nggitl.” **17** Wirva Khiridus də ghərsar tsa ba **43** A ndadatarna Yasu ad tlim chara, kwarne, da yakhaya kə udakh da vi Yukhan, kə nguða tsəna ba itsawar ad lavəna bi. Ka gwidən kwara nguða tsud, bəmud ən gud sal. A mangan ad tərkħai kwarne, bara bəg itar dəg zuwa kə ina kə wirva Khirudi nus zər dad sar Filibus, ai dugħwen.

6 A duda Yasu ad yanen kə vaka, a gwiya da kəs sar. Dala furakh sar zin. **2** Sa kə fitsa naggi, ka farsan ad tsagħdutsaq ən gud dzakhava Yakhudakh. Daga liye a tsənan ad tsagħdutsaga sar, a ndawatəraf. Ka ndida tsitar, “A mbəladu ən ma udan na ad dəgħakħani? Khulf ira kə kwelemlēm a barud ndikini? Vaza də khulf dəg dawakakhe ən manin. ... **3** Dadak tsakh məgħ na ba ina biya? Maryam bakh Bab sara? Saghħarakħ sar bakh Yakub, zə Yukhan, zə Yakhuda, zə Simana? Saghħarakħ sar bakh dəgħawakħan ən għidu vəkmara? Ka chauga ba itar bi. **4** Ka nəv Yasu tsitar, “Na tlayangge kwal də ndanga bi, uk ən kəs sar, zən təb kə jib sar, zə li fəta sar.” **5** Wirva yan, a mangga ba də dəg ndawak ən vin bi, uk dəv a bakhwin ən tə chaləm liye kwal yang, a mbakħatru. **6** Kuf fadgħəħrofəgħ tara, a nala kə dəg ndawak tsin. Ka dakhgal tsin da tsagħu lav Yazhigəl ən gəḍzar kəsakh sikh sikh sikh. ... **7** Ka dakhgħan ad furakh sar kəlatəm mits, kə bəlatra bəla də mits mits. Ka batran ad ndzəd ən təghħar kə sədiķi bəżżeñi. **8** Ka təkħaternan kwarne, a duwam zəb itsa uđa kə dəgal uk gulv. A duwam bə dəg zuwa, itsa jilad, zə kwaś ən mbelur. **9** Taləm kur kimbak. Talam tala gabag, bamba tlérna gabag bi. **10** Itsera kə məgħ ən dagħ kur, ndzamga ndzəg ən vin, da tə sarte da duwars kur kəsən. **11** Daga vake kwal chaukur khai tsud, awana kwal tsənakuru tsud. Da da duwars duwa kur ad yanen kə vak, ka pangdu kur ad lagwat ən tə sigur. Ki nəga mal ən təghħar kə gud dzakhava Yakhudakh, ka tsin ka shid ən təghħar tsitar, kwarne da takatra nəgha nəgha kə Yasu ad yakhaya kə udakh ən lava Yazhigəl. **12** Ka dala itar, ka kwardu lava tuwa, yakhaya tsuguna ən khul. **39** Dagh da vak tsitar kwarne, pəla udakh ad ghər. **13** A lakwadal tar, ka ndidatərwal kwarne, “Uda lava tsukur ən itar ad wurduwakkh ən vəgh kə udakh zikən, a tuwa zə khula ndikini? A matsga ba dugħw na masar khai itar wal kə liye kwal yanga zikən, ndan bi, ən khənkhar.” **40** Ka għubasa għubasa ka mbakħatru itar. **14** A tsəna Khiridus shik ad tsitar də nen. Ka lakwtəral kə udakh dagħan dəge a dzogħer, wirva a kważga dakha Yasu itsa dəgal da mel. Ka daks tsin zə dad dugħwen, zə dəvar. Nəv chaləm kə udakha, Yukhan dadak bab sar zə furakh sar na khakərd, da vake din para ud kə tsyiif ən nggitl. Yan kə manggan dugħwen. ... **41** Khutana tsin dəva dugħwen, nəg də ndzəda manakh dəg ndawakakh. **15** Av ka niya tsin, “Talita kumi.” In kwarne, “Zər yakhaya, udan na ‘Ili.’ Av chaləmakh tsuguna dugħwa, ən kwara kha kwara ka, tsyiif tsi.” **42** ‘Ina tlayang, ndək fang ən təb kə tlayangakhe Təvin təvin ka tsyiif zər dugħwen, ka farsa daga tsa ndur.’ **16** Tsəna kə Khiridus ad yan, ka ni, tsin ən təb tar. Dugħwena, kħi kəlatəm mits “Yukhane a əntlargər ka ghər a tsyanəfud ən tsin. Ina kə digita a nala kə dəg ndawak tsitar. nggitl.” **17** Wirva Khiridus də ghərsar tsa ba **43** A ndadatarna Yasu ad tlim chara, kwarne, da yakhaya kə udakh da vi Yukhan, kə nguða tsəna ba itsawar ad lavəna bi. Ka gwidən kwara nguða tsud, bəmud ən gud sal. A mangan ad tərkħai kwarne, bara bəg itar dəg zuwa kə ina kə wirva Khirudi nus zər dad sar Filibus, ai dugħwen.

18 Wirvən tsən kwarakhara kwara Yukhan kə Khiridus, kwarne, “Kalkal ba pər̥d nus zər dadagh tsəkha kə nəga kə nusagh bi.” **19** A bazarlu lavan ad rəv kə Khiridi tsuguna a mħitsa bi. Wirva yan, ka tsən nagħha də kədga Yukhan. A għemadu ba də dul bi. **20** Wirvən għedza għedza Khiridus ad Yukhan, a khayānəf ba għoma għoma kə itsauda bi. Wirva tsatsin kwarne, Yukħana dadak kanadi zə chuwa dada rəv. Itsəra kə sarte ən tsəna Khiridus ad kwar lava kə Yukhan, ka ndzikən ndziya char. Tsakhēnmina, zəda tsin tsən lav sar. **21** Kə dəg mbasa ka għemadu Khiridi ad dul. Fitsa dzama kħona yiga sar kə Khiridus. Ka balġa Khiridus ad zik zikan na kə udakh sar, zə zik zikan na kə tlujiyakh sar, zə malanakh kəs ya Galili. **22** Sagh kə dugħw Khiridi da vak khwadəgħ, tsugħwa tsin, ən təvuk kə Khiridus zə ġħulabakh sar, ka zədatru tsugħwen. Ka nəv shik kə dugħwen, “Takad də itsaudan nakhōn vakar, da bakhha bəg kə.” ... **23** A waċċar khai Khiridus kə dugħw na kwarne, “Itsaudan takađgakha da bakhha bəg kə, itsa təkanud əntla khaye ən mana ka tləksa sar mits.” **24** Ka dala dugħwena, ndidatərwal kə babsar, “Uda da dawaki?” Ka niya tsin, “Għer Yukhan dadak para ud.” **25** Ka għiwal kujad kujad da vak shik. Takadgħan kwarne, “Ən naka bakhha bəg tsəkha għor Yukhan dadak para ud ən tə play təkħin təkħin.” **26** Tsəna kə shik ad yan, ka bazala rəv tsin char. Wirva waċċe a zugin, zə zhiruwe da kħaġin ən təvuk kə ġħulabakh sar, nagħi ba də kəla lanji sar bi. **27** Ka bələnaf ad fang

ən təb kə tluiyakh sar, dəgin dəgal da bardaghər dəb dliš. **45** Ən dəvən dəv, ka kwarar khai Yasu
 ghər Yukhan. Ka dala tluiyena, əntlardaghər ad kə furakh sar, daks da peryu kə dəgal tsitar da
 ghər Yukhan ən gud sal. **28** Badaghər ad ghəren tə ghədzəva gadzak kalam Betsed. In tsuguna
 ən tə play. Baran kə dughwen, ka fara dughwen da bəlatərs kə udakh ndan. **46** Ən tə khal kə
 kə bab sar. **29** Tsəna kə furakh Yukhan ad yana, bəlatərs bəla tsin daksa, ka do da tə kalam ghuş
 ka sagh itara da zəb gədzumba vəgha sar, ka kə dəgau. **47** Bəlga kə khagwa, tsən tab kə dalv
 ba itar ən dungwe khurzəz. **30** Dzaran na kə peryu, in tsuguna tsa tukuda tukud ən tə bədar.
 furakh kəlatəm mits ai tsa bəlatər ndalin, a sara **48** Ka nəghan ad furakh sar ən khəb dlad wiya
 da vak sar. Kwarar khai itar daghan dəgakhe peryu, wirva zika fude ən gwiyatra da təlg.
 manga itar, zə dəgakhe tsagardu itar kə udakh. Dəm kə kəs da ngura, ka dala da vak tar, ən
31 Wirva zikən udakh ən səgawalina ən daksin, dəgen təghər kə yu, vadge da dəgala fət. **49**
 itsa sarta zu kafa a gəmadu bai tar bi. Ka niya Nəgha tsitar ən dəgen təghər kə yuwa, ba ude
 furakh sar, "Ausəgam, na dziyalma da tlerna a sawal ən tə fik nəv itar. Ka khula tsitar. **50**
 vake kwal nəg kə itsawar, fətavkhai kiyam." **32** Wirva daghan tara a nəgha tsitar, ka gədzəf itar
 Ka dagh itar da peryu, dala itar tukuda tukuda, char. Kujad kujadə ka kwaratər khai ad lava
 da vake kwal nəg kə itsawar. **33** Ən sarte tsən kwarne, "Khəna mana khəna rəvur, ka fəka. A
 dəgal itar, zikən udakhə a naghatoran, ka katliga duwam gədəz." ... **51** Ka dagh da peryu ən vak
 itar kwarne itar ən dəgal. Ka khwaya kə udakh tar, ka ləbə fuden. A ndawatərəf char. **52** Wirva
 zikən ən khud kəs dəgal də sig diwa kalam a katliga ba itar ad dəge ən tuku baghandala
 zagh, ka itar kə dala chak təghər kə Yasu zə ud dəb dliš na bi. Wirva dəkdək rəva tar. **53**
 furakh sar. **34** Sawala kə Yasu ən peryuwen, ka Darghəra tsitar kə dəlvə, ka tsugwa itar ən
 nəghan ad dzakhava udakh char. Kwid nəv rəv kalam khaya ya Janisarat. Ka ngudana itar ad
 tsin, wirva nəggwəda tuwaghakhe kwal nəg kə peryuwen ən tə ghay gərdəz. **54** Sawala tsitar ən
 dadak zighw itar. Ka farsa tsagatra dəgitakh peryu, təvin təvina, ka katliga udakh ad Yasu.
 sikh sikh sikh tsin. **35** Dəm kə fatsi da bəla, **55** Ka khwaya udakhen daks da khud kəsakh
 ka sagh furakh sar, ka nəv itar tsin, "Vak na, daghan. Ən zağado liye kwal yang itar ən tə
 na itsawar bi, tsuguna a dəm fatsi da bəl. **36** pinakh tar, da daga vake da tsəne tar din Yasu.
 Bəlatərs bəla kə udakhan na daks, da khud **56** Itsa dal dəvarin, ən gədzər kəsakh, zə dləmlə
 kəsakh zə gədzər kəsakh khef ən van, kə səku kəsakh, awana məghakhe ən khud təghal, ən
 dəg zuwa tsitar kə għartar." **37** Ka ngawa tərkhai khana liye kwal yanga udakhen ən tə bəla bal.
 Yasu kwarne, "Bamatra bəg kur dəge da zuwa Ən tatlı Yasu itar kə khayatərnəf kə liye kwal
 itar." Ka nəv itar tsin, "Ina da nagha da kwař yang, kə gəma itsa ghai gabag sar. Daghan liye a
 təl əntla vəg, kə dadak man baryam. Dəg kənda gəmama a mbakharu.
 dəgal da kəd kwař pakyan ən təghər kə brudi, kə
 batra kə zuwa zuwa nikha? **38** Ka ndidatərwal,
 "Ngərwa dūmba brudi din kuri? Dam da nəgha
 nəgh." Dala tsitar da nəgha nəgha, kwarar khai
 itar, kwarne, "Brudi dliš zə kilf mits." **39** Ka
 bətra Yasu kə furakh sar, babəq itar udakh da
 ndzakhga ndzakhha kə dəkwa, kə dəkwa, ən tə
 dzuš. **40** Ka ndzakhga itar kə dəkwa, kə dəkwa.
 Yakhaya kə dəkwa, dərmək, yakhaya tsuguna
 kuldəš. **41** Ka bəf Yasu ad dūmba brudiyen
 dliš zə kilfen mits. Kapanan ad ghəra, vazo da
 għarazhigəl, kwarar khai ad usus kə Yażħigəl.
 Ka kalanan ad dūmba brudiyahen, baran kə
 furakh sar, kə takara kə udakh. Taktər khai ad
 kilfakħen mits na kə udakh dagħan. **42** Itsawara
 a zu, a bagħaral dagħan. **43** Ka dzakħanəf furakh
 sar ad tughub kəlatəm mits, kə kala brudiya
 zə kilfe təmġan. **44** Zika ghwalvakhe zuzuwa

7 Farisakha zə yakhaya kə li tsagdu ndzikha
 ndzikha Mus, ai sarawal ən Wurshalim. Dzafkai
 itar ən vak Yasu. **2** Ka nəgha itar ad yakhaya kə
 furakh Yasu, ən zu kaf itar kwal parga tsitar
 ad dəv ndəke tsagdu dzidzakh tar. **3** Wirva
 Farisakha zə Yakhudakh dagħan, na itar zu
 kaf kwal parga tsitsar dəv ndəke tsagatərdu
 dzidzakh tar bi. Wirvən tsufada ndzikha ndzik
 dzidzakh tar itar. **4** Da sa itar ən kasuk, na
 itar ən zu kaf bi, akwa pardu itar dəv ndəke
 tsagatərdu dzidzakh tar. Ən tsufa tsufa itar ad
 yakhaya kə ndzikha ndzikha tar ai wuru itar
 zikən. Ndək zai pardu kwat khəb yu, shakakh,
 zə shugudakhe mangud də vərshakanvə, zə
 vak zu kafakh tar. **5** Wirva yan, ka ndidarwal
 Farisakħen zə li tsagdu ndzikha ndzikha
 kə Yasu, "Uda lava kə furakhagh kwal nəg ən

gatars kā ndzikha ndzikha dzidzakhānd, kā in ən nan kā kwadlamb ən təvuk kā Yazhigəl.” zu kaf tsitar kwal par dəv ndəkve tsagdu **24** Ka duda Yasu ad vaken, dagħ da əntla khaya dzidzakhāndi?” **6** Ka nggawa tərkħai Yasu, Taya zə Sidon. Ka dagħ da məghen, tsuguna ən ‘Kalkal lav tlayang tlayange tsa kwarga Ishay nagħ ba tsatsaq ak itsawar bi, dəmbiyanena, ən təghħer kē tsukur kur mbaðirakh. Ndəke a bəgħafkhai bi. **25** Uk tsəna tsəna kē nuse ən vindzanin kwarne, “Udakhan na uk ən fakgħar kəfda shatan ad dugħw sar ad lavən təghħar kē də ghay itar, rəvakhud tara bita zə kā. **7** Ən Yasu, ka sagħa kəlgħan ad juguv ən təvuk sar. **26** dəbaka buti itar, ən tsagdu ndzikha ndzikhe Nusen tsuguna liye kwal Yakhudakh. A yavən a bęga ud itar vadge ndzikha ndzikhe a bęga Finiki əntla khaya ya Suri. Ka tatlı Yasu tsin Yazhigəl.’ **8** Duwars kur gatars kē ndzikha kē bardal wurdu səgawal ən vəgh kē dugħw ndzikha Yazhigəl, ən gatars kē ndzikha ndzikha sar. **27** Ka nəv Yasu tsin, “Duwaks duwa bara dzidzakhur kur.” **9** Ka zu vuk tsin də kwar bęg ka dəg zuwa kā zaren (Yakhudakh) ndan, kwarne, “Nəg kur də khida duda ndzikha ndzikha wirva kalkal ba ka bataervalud dəg zuwa zara, ka Yazhigəl, kē wirva tsuf tsagħidtsagur. **10** Wirva liyār duwud kē ghədakħ bi.” **28** Ka nəv nusen, “Ai kwarga Mus kwarne, ‘Fargħrafag kē dadagħha zə ndak yan Dad Zikan, ai ghədakħha ən vađuvada babagh, daga ude kwarga lav bəzan ən tə dad itar ad kwacha kafakħe a balal ən tə vəlang zu sar awana bab sar, ka kədgud.’ **11** Ai ən kwarra kaf zar.” **29** Ka nəv Yasu tsin, “Wirva lavana a kwarra kur kwarne, da ka nəv udan kē bab sar kwargħak, gwiya daks da məgh, a təkaghħera awana dad sar, dəgħe tsa da məlakuru ka din, wurdu zə dugħwagh.” **30** Ka wura da məgh, audzala kən barkħi kā Yazhigəl. A manga ba də tlargħer kē dugħw sar ən khəngan ən tə pin, khaip bi. **12** Wirva yan, a khayarnaf ba kur kē ud audzala wurduwen ən dala dəg ən vəgh sar. ad məlaku kē dad sara za bab sar bi. **13** Tə dəva **31** Ka duwars Yasu ad kəs ya Taya, ka dal da də yan, a nandala kur lav Yazhigəl kē bat, wirva dəlva Galili, diwa Sidon zə Dikapolis (kəsakh ndzikha ndzikħakh dzidzakhure ən tsagħardu kalfak). **32** Ka bərdəgħer yakhħaya kā udakh ad kur kē zarur. Ən manakha mana kur digitakh tənġe dlakh kwar ghay tsin, ka tatlı Yasu tsitar zikən ndəkva dəgħakken. **14** Ka gwidən Yasu kē bargħer dəv tsin, ki mbəga tsin. **33** Təkhal kē ad dakhha dzakhava udakh, ka ni, “Tsənam ka dakhha tsin udanen ən təb kē dzakhava udakh tsana itsawar, diyarsaf kur ad inan. **15** Na dəgħe da ta kalam. Ka ba Yasu ad wirik dəv sar da ən ba udan da ghay sar, ai da nan kē kwadlamb tlim kē tənġen, ka təfaw ad shaghħvai ən tə ən təvuk kā Yazhigəl bi. Akwa dəgħe ən səgo zər dəv sar, ka għeman ad rikħa udanen din. ən khud sar da nan kē kwadlamb, ən təvuk kā **34** Ka lando Yasu ad ghər da għarazħigəl, ka Yazhigəl. **16** Daga ude də tlim tsən lav, tsənin għelf niya zikzik, ka niya tsin, “Iffata” Dəgħe ən ad lavan. **17** Ən təkhal kē təkaghħera tsin zə tukuwina in kwarne “Ngurəf ngur.” **35** Kwarga dzakhava udakh, ka dagħ da məgh. Ka ndidarwal tsin ndakyan, ka ngurəf tlim udanen. Ka tasla furakh sar ad dəgħe ən tuku jakva lavan. **18** Ka nəv rikh sar a vədgħan, ka farsa kwar lava tsin niya tsitar, “Atsuk a katlga bakh għerura? Ən tsa khwaraniyan. **36** Ka ndədaternəf Yasu ad tlim bakh kur kwarne dəgħe ən ba udan da ghay sar kwarne, kwarara ba itar kē itsawar ad dəgħe a bən na ud kē kwadlamb ən təvuk kā Yazhigəl dzogħħer bi. Itsera kē sart ən kwargin kwarne biya? **19** Wirvən nabən daks da rəvakhud bi kwar ba itar bi, ka zu vuk də kwardu laven itar. ən dəggħi da khud, kħalakyan ka səgawal ən **37** Dəgħen na mangina a ndawatərəf kē udakh vəgh. (Lav Yasu ən tə vana, a mədlanan kwarne, char. Ka nəv itar, “A mangan ad itsauda kalkal. itsera kē dəg zuwa chuwadaf kē zuwazu.) **20** A ba də təngakh, da tsəna lav. Liye kwal təkħha Ka zu vuk tsin də kwar lav kwarne, ‘Dəgħe səgo ən khud kē ud, tsuguna

8 Ən khənakħħena, ka gwidən dzafkhai udakh zikən da vak Yasu. Fatsie a mbasu dəg zuwa tar, a dakhha Yasu ad furakh sar da vak sar. Ka ni, **2** “Ən man kwidkwidərv udakhħana kē, khakħerd khana tsitar zə kā, kəvena na dəgħe da zuwa itar bi. **3** Da duwatərs ka daks da məgh də way, da mbada itar ən tə dul, wirva chaləm

tara a sara kə bit.” 4 Ka nəv furakh sar tsin, mbambəg tsin. 23 Ka khutanan ad ngulfen ən tə “Ai da mbəladu ən varud ad dəg zuwa zikən ən dəv, ndadaf da təlg kəs. Təfara tsin shaghhvay khuf təkhal na ndəkin, ai da bagha təra bagha da di kə udanən, baw ad dəv sar ən təf. Ka kə udakhan na daghani?” 5 Ka ndidatərwal ndifarwal, “Ən nəgha nəgha kha digita?” 24 Ka Yasu, “Ngərwa brudiye din kuri?” Ka nggawar lando ngulfen ad ghər, ni, “Ən nəgha nəgha ka khai itar kwarne, “Udif.” 6 Ka kwara tərkhai udakh, ai ən vastra ngwada ufakhe ən gwayava kə udakh kə ndzakhga ndzakh ən tə khay. Bəf kə.” 25 Ka gwidən bo Yasu ad dəv sar ən tə tsin brudina udif, ka kwar sus tsin kə Yazhigəl, di udanen. Ngwarəf di sar charang. Ka farsan kalanan, baran kə furakh sar kə takatəra taka kə ad nəgha vak tsugun. Ka nəghan ad itsauda udakhen. Ka manga furakhen ndəkyan. 7 Nəg chadaf. 26 Ka bəlars Yasu daks da məgh, ka itar də mbisan na kə kilfakh khəfikən tsugun. kwar khai tsugun, “A duwa daks diwa khuf kəs.” Ka kwarar khai də sus kə Yazhigəl, kə wirva 27 A duwars Yasu zə furakh sar ad kəs Betsaid, kilfakhen tsugun. Kwara tərkhai kə furakh sar da itar da gədzar kəsakh ən khaya ya Kaisari kə takardu taka tsitar kə udakh, ad kilfakhen Filibi. Madəv itar ən dəga, ka ndidatərwal kə tsugun. 8 Azu udakh baghala itar. Təkhal kə furakh sar, “Warek ka vek udakhi?” 28 Ka nəv zuzuwa tsitara, dzakhanəf furakh sar ad tughub itar tsin, “Av yakhaya Yukhan dadak para ud udif ake təmatəru kə udakh. 9 Tsa għwalvakh kha. Av yakhay Ili kha. Av yakhaya tsuguna kha dəb ufad ən vineñ. Təkhal kə bəlatərs bəla tsin fang ən təb kə tlayanggakhe tsa dur.” 29 Ka daks, 10 təvin təvina ka dagħ da peryu zə furakh niya tsitar, “Ai kur ma? Warek ka vek kuri?” Ka sar, da ḥontla khay Dalmanut. 11 Ka sagħ yakhaya nggawar khai Bitrus kwarne, “Kha Kristu.” 30 kə Farisakh da vak Yasu, farsa itar man tsugu zə Ka ndədatərnəf Yasu ad tlim, kwarara ba itar kə zin. Ən gat mədlatra dəg ndawak itar. Kə mədla itsawar ad lavən təghər tsin bi. 31 Ən təkhal kwarne, a khayanəf Yazhigəl din. 12 Ka safā tsin kə yan, ka farsa Yasu ad tsagatərdu tsaga kə gəlf də ndzəd, ni. “Uda lava kə udakh kwargən furakh sar kwarne, “Ka Zər Ud, da khəsə khəsə ən ndid dəg ndawaki? Ən təkha kura təkha kə, ka dlad' char sikh sikh. Malanakh ən təghər na dəg ndawake da mədlatrud bi.” 13 Khalak kə udakh, zə zik zikan na kə zil kəsakh, zə li yana, ka duwatərs, ka gwiya da peryu. Dal da ta tsagħu ndzikha ndzikħ, da dukda duwa itar. Da tlərna għadzəva gadzak. 14 A mbitxa tarġħer kəd kai kəsfud, ən ta fitsa khekərda da tsiya zəb brudi kə furakh Yasu, uk brudi kitakul ən kən nggit. 32 A kwara tərkhai ad ina kə lav peryuwen. 15 Ka nəv Yasu tsitar, “Tsukwamana ən ғal a bəğħana bi, ka ndadala Bitrus ad Yasu għer dəgi, dem nikur kə yista Farisakh zə dəg da tə kalam, ka farsa tavargħer di tsin. 33 Ai Khirudus.” 16 Ka farsa itar ad kwarakava lav guyafkhai kə Yasu, ka vazgan ad chaləm furakh ən tatak tar kwarne, “Wirva na brudi ən vak sar. Ka tavargħer ad di kə Bitrus, “Tsiya dəgal mar bi, in kə mangan kə kwar ina tsin.” 17 Tsa ən təvaghżi tsaka kha Shatan, rəvagħa a khayanəf kə Yasu ad lave ən kwara itar. Ka ndidatərwal, ba də dəge ən nagħa Yazhigəl bi, ən khaya dəge “Ən kwara kə uđa kur kwarne nakur də brudi ən nagħa ud dəg sig.” 34 Ka dəfkhga Yasu ad biyi? Sakkhana a katlga ba kur biya? Tsuguna, a dzakhava udakh zə furakh sar da vak sar. Ka diyarsəf ba kur biya? Uda lava kə rəvura dlaib ni, “Degħwa ude ən na nəga kə furara, akwa dəkkdəki? 18 Nəg kur də diyakh, ufa lava tsukur fudin għar sar, bəfin ufa khərta sar, ka gataks kwal ən nagħha nagħi? Nəg kur də tlimakh, ufa in. 35 Wirva degħwa ude ən na kat safā sar, da lava tsukur kwal ən tsəna tsəni? A dzamana bəğħemb. Ai deghħwa ude ən bədu safā sar wirva bakh kura. 19 Ən sarte tsa kalanaka brudi ka, zə kə lav Yazhigəl, da għemadu għoma də safā dlaib, kə udakh dəb dlaib, ngərwa tughubakħ, kə ngəd. 36 Khwara ndək uđa da għemadu udan ake təmgan a dzakhanəf kuri?” Ka nəv itar, ad digit dagħan ən lard, ai ka bəgħalən safà “Kəlatəm mits.” 20 “Ən sarte tsa kalanaka brudi sari? 37 Uđen da bədu udan kə dleva safā sari? udif, kə udakh dəb ufad, ngərwa tughubakħ, 38 Itsawar ən man zhiriwar, zə zhiri kwardu ake təmgan a dzakhanəf kuri?” Ka nəv itar, lavar, ən ngudi ngudi kwargħen, ka Zər Uda, “Udif.” 21 Ka niya tsitar, “Dambijanena, dla da man zhiri sar kən sarte da səgadagh kən kur kwal katlgħana?” 22 Sa tsitar da Betsaid, ndanga Dadar, dagħa zə zar bəla Yazhigəl.” Sadaghħer yakhaya kə udakh ad ngulf da vak Yasu. Ka takad Yasu tsitar kə għoma għoma tsin, kə

9 Ka zu vuk tsin də kwar kwarne, “Ən təkha ai də sədikw bəzan ən vəgh tsin, ai gadlarkhai ad kura təkha ka, nəg yakhayin għitsən van, kwar ghay. **18** Itsəra kə sart ən tsukwargħərin, na itar da mətsa bi, akwa nəgħha itar ad tləksa ta tləvargħər da khay. Ka səgawala kubən ghay Yazħigħel, ai da mədlo də ndzæd.” **2** Ən təkhal tsin, ka kərd tlid tsin, ghulala jigh. A takadsga ka kə khəna ənkwakha, ka dal Yasu za Bitrus, zə furakhagh kə lakwadal sədikw bəzan ən vəgh Yakub, zə Yukhan, ka bətəro dugo da tə ghube sar, ai a piyatitarwal.” **19** Ka nəv Yasu tsitar, “Kur tsəbanyan, vake uk itar tukuda tar. Ən tə vina udakh kwargən, li khətsa fadəghħerofaq. Da zulu ka mbədkħai vagħha sar ən təvuk tar. **3** Gabag pak uđa kən għida zə kuri? Da zulu pak uđa kən sara a nala kə madakw til ən wud char ən bəg rəv də kuri? A nəgħam zəren da vakar.” **20** zəbara di kə ud. Na dadak għuħ kadlang ən Ka bərdəgħer itar zəren. Nəgħha kə sədikwen ad lard ai da təkha kə ghufgan da tə madakw sar Yasu, kujad kujadha, ka tatəg tsin ad zəren, ka bi. **4** Dzawwdlam, ka madlawala Ili tlayang zə bəlal zəren da khay. Ka kudmbal kudmbal dəva Mus tlayang, ən kwar lava itar za Yasu. **5** Ka tsin ən tə khay, də kubən ghay. **21** Ka ndidarwar nəv Bitrus kə Yasu, “Maləm, khwarenən vana Yasu kə dad zəren, “Yawa farsin manara mani?” kənd. Manga mana kənd ad tsikw khəkərd, Ka nggawar khai dad zəren kwarne, “Gwil ən fang tsəkha, fang kə Musa tlayang, fang kə Ili zara tsin.” ... **22** Ka zu vuk tsin də kwar lav, tlayang.” **6** Ən tsa ba da dəge da kwarin bi, ngarwa sig tsin ən tlavargħar tlava da kar zə wirva khəkərd dagħa tara a għedżaf itar char. **7** Yu kə kədga kəd. Da nəg dəge da təkha kha Ka sadagh għwikwa, khəmbatħerġħar. A tsəna kə mangan, ziwa kəndalakh, məlakəndu khə.” tsud lavən għwik kwarne, “Zəraren, ən waya **23** Ka nəv Yasu tsin. “Uda lava tsəkhən kwar waya kə. Tsənamaru tsən.” **8** Balakhha tsitar kwarne, da da təkha khi? Itsauda ən manawa ad diya, a gwidən ba itar nəgħha itsawar bi, uk mana kə dadake a fadəghħero.” **24** Təvin təvina Yasu. **9** Madəv Yasu za furakh sar ən səgdagh ka nəv dad zəren, “A fadəghħero kə. Malaku məla ən għuħ, ka ndaċċatnəf Yasu ad tlim kwarne, ka səgakargħ fadəghħero fəgar.” **25** Nəgħha kə kwarara ba itar kə itsawar ad dəge a nəgħha Yasu ən saks dzakhava udakh da vak sar də itar bi. Akwa tsiyakfud ka Zər Ud ən nggitl. khway, ka tavargħer ad di kə sədikw bəzənen. **10** Wirva yana, ka du itar ad laven ən khud Ka ni, “Kha sədikw bəzan, khe ngədlarkħai kwar tar. Ən daya kava daya itar an təb tar kwarne, ghay kə zərən. Ən kwara kha kwara kə, sawal “Uda dəge ən tuku tsiyin nggitte a kwarga səg āmb, aghba khən da damb bi.” **26** Ka khula Yasuwi?” **11** Khalak yana, ka ndidarwal itar kə kə sədikw bəzənen, gwidżanəfa, ka sawal ən Yasu kwarne, “Uda lava kə li tsagħdu ndzikha vəgh sar. Ka khəngā zəren ən khay ndek mətsa ndzikħ ən kwarne, khekwa Ili tlayang da sodagh ud. Wirva yan, nəv udakh zikən, “Amtsəgan.” chak kə Kristuwi?” **12** Ka nggawa tərkħai Yasu **27** Ka khutana Yasu ad dəv zəren, tsianəf, kwarne, “Barari Ili tlayang da sodagh chak, kə għitsgan ən tə siga sar. **28** Da kə Yasu da məgħ, dika itsaud, kalkal ndake ən nagħud. Wirva yan, ka ndidarwal furakh sar fəgħaniyan, “Uda lav ai uda lava tsin vindzən kwarne, da khəb khəba a piyakandwal bədal sədikw bəzəneni?” **29** Zər Ud ad dlađ char zə duda duwa tsudi? **13** Ai Ka nggawa tərkħai Yasu kwarne, “Khulfina kə ən təkha kura təkha kə, audzal Ili tlayang ən sədikw bəzan na, uk dəgħawa kalti ən bado.” **30** sodagh sag. A manarkħai udakh ad daga dəge Ka duwars Yasu zə furakh sar ad vaken, dala ən nagħha rəva tar. Ndékve vindzən ən kadkad itar, dəgħal diwa khaya Galili. Nagħ ba Yasu lav Yazħigħol ən təgħħir tsin.” **14** Gwiyyogħar kə ad tsatsęg kə itsawar ad vake din itar bi, **31** Yasu zə furakhna khəkərd da vak furakhe tsa wirvən tsagħatardu tsaga kə furakh sar. Ka niya təmġan, ka nəgħha itar ad dzakhava udakh a tsitar, “Da bəkku bugud, ka Zər Ud da dəv kə tsatərghəran kə furakhen. Li tsagħdu ndzikha udakh. Ka da kədka kəda itar kə āmts, ən tə fitsa ndzikħ Mus tsuguna, ən manakava tsugu zitar. khakkerfa, da tsiya kən nggitl.” **32** Ai a katlga **15** Ba uk nəgħha nəgħha kə dzakhava udakh ad ba itar ad tsagħdu tsaga sar na bi. A ndidarwal Yasu, ka a ndawatərəf char, ka khwaya tsitar da ba itar tsugun bi. Wirvən għażza għażżej itar. **33** għama gam. **16** Ka ndidatərwal Yasu kə furakh A sa Yasu zə furakh sar da Kafarnakhum. Da sar kwarne, “Tsugu uđen mana kur zə itar ra?” kə Yasu da məgħ, ka ndidatərwal kə furakh **17** Ka nggawar khai udanen ən təb kə dzakhava sar, “Uda tsən kwara kava kur ən tə duli?” udakh kwarne, “Maləma, a fakhdəgħer ka zərar **34** Ai ka ndzēga itar tərif, wirva tsən kwara

kava kwara itar ən təb tar, ən təghər kə, warek zikan daghan ən təb tar. **35** Ka ndzəga Yasu, dakħgan ad furakh sar klatəm mits, niya tsitar, Urdun. Ka gwidən sawala dzakhava udakh da “Degħwa ude ən na nəga kə dəg chak, barari vak sar. A tsagatərdū ndəkve a kwiyalin. **2** Ka tsin nəga kə dəg ngidangic, nalin kə dadak saks kə yakhaya kə Farisakh da kura kura də manara tlar kə itsawar.” **36** Ka bādaghər ad zər ndid. Ka ndidfarwal itar, “Kalkal nagħi takaghħara khadikian għitsanan ən təb tar, ka bəlorghər ad kə udan zə nus sara?” **3** Ka niya tsitar, “Uda dəv sar, ka niya tsitar, **37** “Itsawar ən chauga zər təkha kurna Musi?” **4** Ka nəv itar tsin, “A khadikian ndek inan ən dakhhar, ka chaukayin. khayarnaf Mus ad vindzara kadkad pəcha səba Dadake chaukaya, ka kitakul ba chaukayin bi, kə ud, kə lakwars lakwa dəgal.” **5** Ka nəv Yasu zəva dadake a bəlokondagh a chaugin. **38** Ka tsitar, “Tsa wirva bengħeng rəvakhudur, tsa nəv Yukhan, “Maləm, nəgħha tsəkända udanen vindza kurkhai Mus adina kə ndzikh.” **6** “Ai ən ғado sədikw bəzan ən vəgħi kə udakh ən gwil farsa vərd lard, ‘A vərðtərkħai Yazħigħal kə dakhagh. Ka gadlar khai kand, wirva na ba zə zila zə nus.’” **7** Wirva yan, ka da duwars udan kiyam bi.” **39** Ka nəv Yasu tsitar, “Gadlamara bi. ad dadsar zə babsar kə khəmbarva kə nus sar. Wirva na ude ən man dəg ndawak ən dakhara, **8** Ka mits dagħha tara da nəga kə vəgħi kitakul. tħavix tħażżeen tsuguna ka kwar lav bəzan ən tagħġer Aghba itar mits bi, anala kə vəgħi kitakul itar. **9** tsəka bi. **40** Wirva ude kwal man tlughuma də Wirva yan, dəge audzala Yazħigħal ən matlanef kiyama dəg mar. **41** Ən təkha kura təkha kə, matla, təka ba udan bi.” **10** Gwiyoghər tsitar daga ude ən kakuru yu itsən kwat khadikian, saks da məgħi, ka ndidfarwar furakh sar kə Yasu wirva a fadəgħero kur ən tə ka, ka Kristu. Naba ən tagħġer kə təkaghħeren. **11** Ka niggawa tərkħai da bəgħiñ dəg siga sar tsa khadikien bi. **42** Yasu, “Degħwa ude təkaghħera za nus sar, ka Degħwa ude a ba fang ən təb kə zar mbisan zəbu ad tlərna nus, gwaragwar ən manin zin. **12** nan, liye fadəgħero ən tə ka da man khaip, a Ai da ka təkaghħera nus zə zil sar, ka zəbuwin dara ngudarəmud zikan na kə vər ən kwind, tlərna zil, gwaragwar ən manin zin. **13** Tsən kəf dagħid da dəlv. **43** Da dəva ən bəgħkan əntlars əntla dəgal. Adara da da man khaip, əntlars əntla dəgal. Adara da mits da kara tsakaitsakai. (Geenna g1067) **44** [Vake, “Kwade ən zutər zuwa naba itar əmtsa bi. Karen tsuguna da təkh bud kə kədġan bi.”] **45** Da ka sigagh ən bəgħkan da man khaip, əntlars əntla. Azəgħa da ghurxfik kha da vake da mbəladi kha safra kə ngad, təghħer kə daks tsəkha də dəv mits da kara tsakaitsakai. (Geenna g1067) **46** [Vake, “Kwade ən zutər zuwa naba itar əmtsa bi. Karen tsuguna da təkh bud kə kədġan bi.”] **47** Da ka diyagh ən bəgħkan da man khaip, ndəddu kh. Azəgħa da də di kitakul kha da tləksa Yazħigħel, təghħer kə tləvvhadaghħud da diya mits da kara tsakaitsakai. (Geenna g1067) **48** Vake, “Kwade ən zutər zuwa naba itar əmtsa bi. Karen tsuguna da təkh bud kə kədġan bi.”] **49** Da chuwada chuwadud ad itsawar də kar, ba safra bi. Man ba gwaragwar bi. A duwa man ndəkve ən chuwadud dəg tsufa də tlugul. **50** għel. Man ba shida dəge kwal nəgħha tsəkha bi. Tluguha khwar, da təkaghħerin də nashnasha sara, Bid' ba də ud bi. Fargħera fəg kə dadagħha zə da gwiyondəgħer ndarud ad nashnasha sari? babagh.” **20** Ka nəv dagħwalen tsin, “Maləm, Nalnəg gifura zə tlørur ndek tlugul. Tsuguna, gwil ən zara tsəka ən tsufa tsufa ka dəgħakħan ka għida gabər kur ən təbur.”

10 Ka duwars Yasu ad yanen kə vak, ka dal da əntla khaya Yakhudi, zə ghədżava zaghha “Degħwa ude ən na nəga kə dəg chak, barari vak sar. A tsagatərdū ndəkve a kwiyalin. **2** Ka tsin nəga kə dəg ngidangic, nalin kə dadak saks kə yakhaya kə Farisakh da kura kura də manara tlar kə itsawar.” **36** Ka bādaghər ad zər ndid. Ka ndidfarwal itar, “Kalkal nagħi takaghħara khadikian għitsanan ən təb tar, ka bəlorghər ad kə udan zə nus sara?” **3** Ka niya tsitar, “Uda dəv sar, ka niya tsitar, **37** “Itsawar ən chauga zər təkha kurna Musi?” **4** Ka nəv itar tsin, “A khadikian ndek inan ən dakhhar, ka chaukayin. khayarnaf Mus ad vindzara kadkad pəcha səba Dadake chaukaya, ka kitakul ba chaukayin bi, kə ud, kə lakwars lakwa dəgal.” **5** Ka nəv Yasu zəva dadake a bəlokondagh a chaugin. **38** Ka tsitar, “Tsa wirva bengħeng rəvakhudur, tsa nəv Yukhan, “Maləm, nəgħha tsəkända udanen vindza kurkhai Mus adina kə ndzikh.” **6** “Ai ən ғado sədikw bəzan ən vəgħi kə udakh ən gwil farsa vərd lard, ‘A vərðtərkħai Yazħigħal kə dakhagh. Ka gadlar khai kand, wirva na ba zə zila zə nus.’” **7** Wirva yan, ka da duwars udan kiyam bi.” **39** Ka nəv Yasu tsitar, “Gadlamara bi. ad dadsar zə babsar kə khəmbarva kə nus sar. Wirva na ude ən man dəg ndawak ən dakhara, **8** Ka mits dagħha tara da nəga kə vəgħi kitakul. tħavix tħażżeen tsuguna ka kwar lav bəzan ən tagħġer Aghba itar mits bi, anala kə vəgħi kitakul itar. **9** tsəka bi. **40** Wirva ude kwal man tlughuma də Wirva yan, dəge audzala Yazħigħal ən matlanef kiyama dəg mar. **41** Ən təkha kura təkha kə, matla, təka ba udan bi.” **10** Gwiyoghər tsitar daga ude ən kakuru yu itsən kwat khadikian, saks da məgħi, ka ndidfarwar furakh sar kə Yasu wirva a fadəgħero kur ən tə ka, ka Kristu. Naba ən tagħġer kə təkaghħeren. **11** Ka niggawa tərkħai da bəgħiñ dəg siga sar tsa khadikien bi. **42** Yasu, “Degħwa ude təkaghħera za nus sar, ka Degħwa ude a ba fang ən təb kə zar mbisan zəbu ad tlərna nus, gwaragwar ən manin zin. **12** nan, liye fadəgħero ən tə ka da man khaip, a Ai da ka təkaghħera nus zə zil sar, ka zəbuwin dara ngudarəmud zikan na kə vər ən kwind, tlərna zil, gwaragwar ən manin zin. **13** Tsən kəf dagħid da dəlv. **43** Da dəva ən bəgħkan əntlars əntla dəgal. Adara da da man khaip, əntlars əntla dəgal. Adara da mits da kara tsakaitsakai. (Geenna g1067) **44** [Vake, “Kwade ən zutər zuwa naba itar əmtsa bi. Karen tsuguna da təkh bud kə kədġan bi.”] **45** Da ka sigagh ən bəgħkan da man khaip, əntlars əntla. Azəgħa da ghurxfik kha da vake da mbəladi kha safra kə ngad, təghħer kə daks tsəkha də dəv mits da kara tsakaitsakai. (Geenna g1067) **46** [Vake, “Kwade ən zutər zuwa naba itar əmtsa bi. Karen tsuguna da təkh bud kə kədġan bi.”] **47** Da ka diyagh ən bəgħkan da man khaip, ndəddu kh. Azəgħa da də di kitakul kha da tləksa Yazħigħel, təghħer kə tləvvhadaghħud da diya mits da kara tsakaitsakai. (Geenna g1067) **48** Vake, “Kwade ən zutər zuwa naba itar əmtsa bi. Karen tsuguna da təkh bud kə kədġan bi.”] **49** Da chuwada chuwadud ad itsawar də kar, ba safra bi. Man ba gwaragwar bi. A duwa man ndəkve ən chuwadud dəg tsufa də tlugul. **50** għel. Man ba shida dəge kwal nəgħha tsəkha bi. Tluguha khwar, da təkaghħerin də nashnasha sara, Bid' ba də ud bi. Fargħera fəg kə dadagħha zə da gwiyondəgħer ndarud ad nashnasha sari? babagh.” **20** Ka nəv dagħwalen tsin, “Maləm, Nalnəg gifura zə tlørur ndek tlugul. Tsuguna, gwil ən zara tsəka ən tsufa tsufa ka dəgħakħan ka għida gabər kur ən təbur.”

10 Ka duwars Yasu ad yanen kə vak, ka dal da əntla khaya Yakhudi, zə ghədżava zaghha “Degħwa ude ən na nəga kə dəg chak, barari vak sar. A tsagatərdū ndəkve a kwiyalin. **2** Ka tsin nəga kə dəg ngidangic, nalin kə dadak saks kə yakhaya kə Farisakh da kura kura də manara tlar kə itsawar.” **36** Ka bādaghər ad zər ndid. Ka ndidfarwal itar, “Kalkal nagħi takaghħara khadikian għitsanan ən təb tar, ka bəlorghər ad kə udan zə nus sara?” **3** Ka niya tsitar, “Uda dəv sar, ka niya tsitar, **37** “Itsawar ən chauga zər təkha kurna Musi?” **4** Ka nəv itar tsin, “A khadikian ndek inan ən dakhhar, ka chaukayin. khayarnaf Mus ad vindzara kadkad pəcha səba Dadake chaukaya, ka kitakul ba chaukayin bi, kə ud, kə lakwars lakwa dəgal.” **5** Ka nəv Yasu zəva dadake a bəlokondagh a chaugin. **38** Ka tsitar, “Tsa wirva bengħeng rəvakhudur, tsa nəv Yukhan, “Maləm, nəgħha tsəkända udanen vindza kurkhai Mus adina kə ndzikh.” **6** “Ai ən ғado sədikw bəzan ən vəgħi kə udakh ən gwil farsa vərd lard, ‘A vərðtərkħai Yazħigħal kə dakhagh. Ka gadlar khai kand, wirva na ba zə zila zə nus.’” **7** Wirva yan, ka da duwars udan kiyam bi.” **39** Ka nəv Yasu tsitar, “Gadlamara bi. ad dadsar zə babsar kə khəmbarva kə nus sar. Wirva na ude ən man dəg ndawak ən dakhara, **8** Ka mits dagħha tara da nəga kə vəgħi kitakul. tħavix tħażżeen tsuguna ka kwar lav bəzan ən tagħġer Aghba itar mits bi, anala kə vəgħi kitakul itar. **9** tsəka bi. **40** Wirva ude kwal man tlughuma də Wirva yan, dəge audzala Yazħigħal ən matlanef kiyama dəg mar. **41** Ən təkha kura təkha kə, matla, təka ba udan bi.” **10** Gwiyoghər tsitar daga ude ən kakuru yu itsən kwat khadikian, saks da məgħi, ka ndidfarwar furakh sar kə Yasu wirva a fadəgħero kur ən tə ka, ka Kristu. Naba ən tagħġer kə təkaghħeren. **11** Ka niggawa tərkħai da bəgħiñ dəg siga sar tsa khadikien bi. **42** Yasu, “Degħwa ude təkaghħera za nus sar, ka Degħwa ude a ba fang ən təb kə zar mbisan zəbu ad tlərna nus, gwaragwar ən manin zin. **12** nan, liye fadəgħero ən tə ka da man khaip, a Ai da ka təkaghħera nus zə zil sar, ka zəbuwin dara ngudarəmud zikan na kə vər ən kwind, tlərna zil, gwaragwar ən manin zin. **13** Tsən kəf dagħid da dəlv. **43** Da dəva ən bəgħkan əntlars əntla dəgal. Adara da da man khaip, əntlars əntla dəgal. Adara da mits da kara tsakaitsakai. (Geenna g1067) **44** [Vake, “Kwade ən zutər zuwa naba itar əmtsa bi. Karen tsuguna da təkh bud kə kədġan bi.”] **45** Da ka sigagh ən bəgħkan da man khaip, əntlars əntla. Azəgħa da ghurxfik kha da vake da mbəladi kha safra kə ngad, təghħer kə daks tsəkha də dəv mits da kara tsakaitsakai. (Geenna g1067) **46** [Vake, “Kwade ən zutər zuwa naba itar əmtsa bi. Karen tsuguna da təkh bud kə kədġan bi.”] **47** Da ka diyagh ən bəgħkan da man khaip, ndəddu kh. Azəgħa da də di kitakul kha da tləksa Yazħigħel, təghħer kə tləvvhadaghħud da diya mits da kara tsakaitsakai. (Geenna g1067) **48** Vake, “Kwade ən zutər zuwa naba itar əmtsa bi. Karen tsuguna da təkh bud kə kədġan bi.”] **49** Da chuwada chuwadud ad itsawar də kar, ba safra bi. Man ba gwaragwar bi. A duwa man ndəkve ən chuwadud dəg tsufa də tlugul. **50** għel. Man ba shida dəge kwal nəgħha tsəkha bi. Tluguha khwar, da təkaghħerin də nashnasha sara, Bid' ba də ud bi. Fargħera fəg kə dadagħha zə da gwiyondəgħer ndarud ad nashnasha sari? babagh.” **20** Ka nəv dagħwalen tsin, “Maləm, Nalnəg gifura zə tlørur ndek tlugul. Tsuguna, gwil ən zara tsəka ən tsufa tsufa ka dəgħakħan ka għida gabər kur ən təbur.”

sakwdu sakwa daghan däge din khə, batra kha kurkhai mana tsəki?" 37 Ka nggawar khai itar, kwaſ sar kə talagakh. Ka da gəmadu gəma kha "Khaya kəndanaf khaya ndzəga tlərna tluwandal ən gharazhigəl. Təkhal kə yana ka udənd ən tə dəva kafagh, tlərna udənda tsuguna gataks khə." 22 Tsəna kə dakhwalen ad lave ən tə dəva dlebagħ, ən sarte da səgdagh khən kwarga Yasu, ka bazala rəv tsin. Təkavala də ndangagh." 38 Ai ka nəv Yasu tsitar, "Ən tsa baza rəv, wirva nəg ləman tsin char. 23 Ka bakur däge ən takadə kur bi, da takha kur kə vazakhga Yasu ad furakh sar, ka niya tsitar, khəbga dlade da khəba ka? Awana da khayanaf "Da bəza daks kə dadak tluwandal da tləksa khaya khə kur ad mana kura para tsud də khulf Yazhigəl." 24 A ndawatərəf kə furakh sar, tsəna pare da manakuda?" 39 Ka nggauga itar, "Da tsitar ad lave kwargin. Ai ka nəv Yasu tsugun, təkha kənd," Ka nəv Yasu tsitar, "Da təkha kur "Zar mbisan nakhar, bəza daks kə ud da tləksa kə khəbga dlade da khəba kə, parakuralud də Yazhigəl. 25 Da lakkhakh kə dləgwam daks ən tə khulf pare a parakadud. ... 40 Ndżəgan ən tə dul lipər, təghar kə daks kə dadak tluwandal dəva kafara zə dəva dlebara, na ka də ndzəda da tləksa Yazhigəl." 26 Tsəna kə furakh sar ad bədu bəg bi. Yan kə vakakha dəg liye audzalud laven, ka gwidən ndawatərəf char. Ka nəv itar ən dikatərna dik. 41 Tsəna kə chaləm furakh ən təb tar, "Ai da ka ndəkyanina, war da gəmadu kəldək ad yan kə lav, ka bazala rəv tsitar ən safə nən vak Yazhigəli?" 27 Ka važtərkhai Yasu, təghar kə Yakub zə Yukhan. 42 Ka dakh tarkhai ka ni, "Ən vak ud dəg siga ən manawa bi, ai ən Yasu da tə dəva kitakw, ka ni, "Tsa tsukur liye vak Yazhigəla itsauda ən manawa man." 28 Ka a bəgud kə man tləks ən təghər kə liye kwal nəv Bitrus tsin, "Ai kənda ma, a duwars kənda Yakhudakh, ən mədlatra tləks itar kə udakh tar. itsauda a gatakhs kənd." 29 Ka nggawa tərkhai Zik zikanakh tar tsuguna ən mədlatra ndzəde Yasu, "Ən təkha kura təkha kə, na ude a duwars tar. 43 Da ndəkyan bən təbura bi. Ai daga ude ən fəta sara, itsa zarbabakh sara, zə dəghaubabakh nagh nəga kə zikan ən tabur, barari tsin nəga sar, zə bab sar, itsa dad sar, itsa zar sar, awana kə dadak mana kura tlər. 44 Tsugun daga ude gukhakh sar, wirva ka, zə lav zədən tsugun, 30 ən nagh nəga kə mal ən təghər tsukur, barari ka piyarwala gəmadu dəg siga sar sig dərmək tsin nəga kə dadak mana tlər kə itsawarur. 45 dərmək ən kwargəna bi. Da gəmadu gəma də Wirva itsa ka Zər Uda də ghərar, a sodagh ba məghakha, zə zarbabakh, zə daghaubabakh, zə babakh, zə zar, zə gukhakh. Gəmadu yaken kə wirva dəba ka dəba tsud bi. Ai a sodagh kə dəba udakh kə, zə bədu safara tsəka kə kat da tsuguna khekwa də dləd. Ən kwarge da saks, da udakh daghan. 46 Khalak yana, ka sagħ Yasu zə gəmadu gəma ad safə kə ngəd. (aiōn g165, aiōnios furakh sar da Yariko. Madəv Yasu zə furakh sar g166) 31 Wirva zikən liye tsa dəg chaka, da nəga zə dzakhava udakh zikən, ən duwars khud kəs, itar kə dəg khal. Liye dəg khal tsuguna, itar da ka nəg ngulfen dakha sara Batamawus (dəge nəga kə dəg chak)." 32 Ən təghər kə dul dəgo da ən tuku Batamawus na, "Zər Timawus.") Ən Wurshalim Yasu zə furakh sar, Yasu ən mələtra ndżəgan ən tə kalam dul ən takad. 47 Tsəna vuk. Lave tsa kwarga Yasu, ən ndawatra ndawa tsin kwarne, Yasu ud Nazarat ən dəgal, ka farsa kə furakh sar, ka liye ən gatatərs gata tsuguna tləkha tsin kwarne, "Yasu Zər Dod, ziwakdal ən gədza itar. Ka gwidən ndədərəga Yasu kə ziw." 48 Zikən liye tavargħər di kwarne, "Tərid furakh sar na kəlatam mits da tə kalam, ka nikħ." Ai ka gwidən tləkha tsin char, ən kwar kwara tərkhai ad dəge da dzogħər din. 33 Ka kwarne "Zər Dod, ziwakdal ziw." 49 Ghitsga Yasu, ni, "Təkhina ən dəgo da Wurshalim kiyam, da ka ni, "Dakhamakdəgħər dakh." Ka dakhgħa itar bədu bəgud Zər Ud da dəv kə zik zikan na kə zil ad ngulfen. Ka nəv itar tsin, khənana rəvagh, kəsakh, zə li tsagħu ndzikha ndzikha. Da antlara "Tsiyiftsi, ən dakha dakh." ... 50 Ka tləvars ad lav əmtsud. Ka da barəm bəg itar ən dəv kə ləgwit sar da tə kalam. Dəkut niya ghədżəvəf, liye kwal Yakhudakh. 34 Da nenenena itar, zə khwayal da vak Yasu. 51 Ka ndidfarwal Yasu, tafarva shaghħvai. Wadzaru itar kiba, za kədga "Uđən nakha manakha mana tsəki? Ka nggawar kəda tsitar. Ən təkhal kə khəna khəkərda da khai ngulfen, "Maləm, ən na ka nəgħha nəgħi." 52 tsi. 35 Ka sagħ Yakuba zə Yukhan zar ya Zabadi Ka nəv Yasu tsin, "Dəg dəgal, fadəgħərofəgħagħ da vak Yasu. Ka nəv itar, "Maləm, ən na kənda kə mbakħu." Təvin təvina ka ən nəgħha nəgħi. Ka mana kəndkhe kha daga dəge a takadga kənd." gatars kə Yasu dəgal.

36 Ka ndidfarwal Yasu, "Uđən nagħi kur mana

11 Sa kə Yasu zə furakh sar khef də gədza gədza itar, wirva deghwa dzakhava udakh Wurshalima, da da dləmdla kəs Betfaji zə a batra tsagdutsaga sar ad ndawak. **19** Bəlgə Betani, ən tə għuuba Olive. Ka balanəf ad furakh kə khagwa, ka sawala Yasu zə furakh sar ən sar mits. **2** Niya tsitar, “Damdəgal də gədərə dləmdla kəsen. **20** Təkədla pərt, madv Yasu kəsin ən təvukur. Ba kur ən daksa, da nəgħha zə furakh sar ən dəgal. Ka nəgħha nəgħha tsitar nəgħha kur għelabha dlingw nggudan ən vin, ai ufa ghadive tsa tlapga Yasu a ghulal tangw da kwal taħba tsud ngala ngal. Vədamadəgħer vəd tə tləl. **21** Ka dzamana Bitrus, niya kə Yasu, saks da van. **3** Itsawar ən ndidakurwal, kwarne, “Maləm, vaza də ufa ghadive tsa tlapgakh a ‘Uda lava tsukur ən zəb għelabha dlingwna? Nikur ghulkaval.” **22** Ka nggawa tərkħai Yasu kwarne, tsina, ‘Dad Zikan ən nagħan, da guyondəgħer “Famadəgħərofəg də Yazħigel.” **23** Ən təkha guya zula khədikən.” **4** Ka dala itar, tlargħer kura təkha kə. Itsawar ən kwarar khai kə għu b itar ad għelabha dlingwen ngudan ən tə ghay nə, ‘Dəg dəgal, tlavdagħi tħawa għora da dəlv.’ Da rang da tə baram. Da itar ən vadavda, **5** ka bəga bin də tsugu ən rəvakhud sar bi, a fadgħero ndidatərwal liye għits ən tə vin, kwarne, “Uda tsugun ən tə dəge kwargin da dzogħer ndzəg, lava tsukur ən vəda dlingw ni?” **6** Ka nggawa da manara manud. **24** Wirva yan, ən kwara kura tərkħai itar ndækve tsa kwara tərkħai Yasu, ka kwara kə, itsauda ən takadga kur ən dəgħau, duwatħars udakhen dəgal də dlingw. **7** Badaghħer famadaghħero fęg nggwada ġamadu kur. Da nəgħa tsitsar galabha dligwen da vak Yasu, ka balo itar kə dəgur. **25** Da għitsaga kur kə dəgħau, da ka nəg ləgħitakh tar da təf, ka ndzo Yasu ən təf. **8** Ude a khutana kur ən khudur, bisaturna kur. Ki Zikən udakhe a balgħa ləgħitakh tar ən tə ful, zida 6isa kura 6isa kə Dadur ai ən għarazħigəl yakhaya tsuguna a balakhha itar tlim ufakhe ad kħaipakhur. **26** Ai da ka 6isana ba kur bi. tsa patsadəgħer itar ən təgħħal. **9** Liye ən təvuk Ndəkyan kə Dadar ai ən għarazħigəl na ba da sara zə liye għat-tarġi għad-did. **27** Ka guyogħer Yasu zə kwarne, “Bark kə Zər Dod” “Bark kə dadake furakh sar da Wurshalim, madv Yasu an għawayv ən saks ən dākha Dad Zikan” **10** “A ndzawa ən Fata Yazħigəl. Ka sa zikkikan na kə zil kəsakh, bark kə tləksa Dad mar Dod ai da saks” “Bark zə li tsagħdu ndzikha ndzikha, zə malakha ən kə Yazħigəl ai ən għarazħigəl” **11** Sa kə Yasu təgħħor kə dlam da vak sar. **28** Ka nəv itar tsin, da Wurshalima, ka da da Fata Yazħigəl. Ka “Ən mana də ira kə ndzədakha də dəgħakħani? vazarvala kə itsaud, fatsiye tsatsin kwarne a War kə bakha ndzəda man dəgħakħani?” **29** Ka sawal ba dura bi, ka dal da Betani zə furakh nggawa tərkħai Yasu kwarne, “Da ndidakurwal sar kəlatəm mits. **12** Təkətla sar, madv Yasu zə ndidha ka digit kitakul. Da nggawake kur, ka da furakh sar ən duda Betani. Ka ndzikənəf way kə kwara kura kwara kə ad khulf ndzədə manda ka Yasu. **13** Ka nəgħha Yasu ad ufa ghadiv ngudəv dəgħakħan. **30** Kwarama ke kwar, para ude tsen kə bit, ka dəgal tsin da vaza zər ən təf. Da tsen mana Yukħan, a so ən għarazħigħe awan ən da tə vəgh, na dəge a mbəladiwin ən tə bi, vak ud kħi?” **31** Ka kwara kava kwara tsitar ən uk mas, wirva sarta yig zər ba yanen kə għadiv bi. **14** Ka nəv Yasu kə ufa ghadiven, “Na ude da gwidən zu zər ufagh bi.” A tsəna kə furakh tar kwarne, “Da ka ən għerazħigħela, nikiyam, ‘Da ka ən għarazħigħela, nikiyam,’ bi. **32** Da kə Yasu zə uda, nikiyam, ‘Ən gadza kiyam ka udakh, wirva furakh sar da Wurshalim, ka da Yasu da fəta itsawara a khayanəf kwarne, Yukħana tlayang Yazħigħel. Ka farsan ad lakw li sakw digita zə li Yazħigəl. **33** Ka nggawar khai itar kə Yasu, “Ən dzaw ən vin. Ka tħagħars ad vəleng li mbaðdu tsa bakkenda bi.” Ka nəv Yasu tsitar, “Na għerar kwa, zə vəleng li sakwdu takalamas. **16** Ka ən kwara kura khulf ndzədə ən manakha da ka gadlarkħai ad zəb itsaud kə udakh dəgal diwa dəgħakħan na bi.”

Fəta Yazħigəl. **17** Ka farsa tsagħiżi lura tħalli tħalli kə udakh, ni, “Vindzan ən kadskad lav Yazħigəl kwarne, ‘Fətara da dākha də vak dəgħawa kə dagħan kəsakhud. Ai tsuguna ka nandal kur kə vak bəgħha sənkarakh.’” **18** Tsəna kə zikkikan na kə zil kəsakh zə li tsagħdu ndzikha ndzikha ad yan, ka għat dul kəd Yasu tsitar kəmmts. Wirvən

12 Khalakyana, ka farsa Yasu ad kwaratra lava də jakva lav, ni, “Nəg udanen a tukħgħiñ ad inabi ən għukħ sar. Ka tsargħheran də għerġi. Təfġan ad fik pərti yu inabiyyen, ndərar khai ad vak uf chaw kə dadak uf għukħen. Ən təkħħal kə yana, ka bədu ad mbucha għukħen kə yakhaya

kä li wus, ka dakaval da tlerna vak. **2** Sa kə sarta kə zərbab sare. **20** Ai nəg zərbabakhen udif. tsəg inabi, ka bəlandal ad zər tlər sar da vak. Ka bu dəg chak ad nus mətsgan kwal zar. **21** li wus gukhen, kə chawardəghər tleva sar ən. Ka bu dəg mits ad widəgen. Ka mətsəga ghər gukhen. **3** Ka vige tara, mbakən itar də kəd. sar tsugun, kwal zər. Ndəkyan kə dəg khəkhərd. Bəlars itar dəgal də dəv dlı̄. **4** Ka bəlanəf ad tsugun. **22** Ndəkvayan kə udif dagha tar, na tlerna zər tlər sar da vak tar, kədəf itar ən ghər, ai yakħga zara bi. Kə dəg mbasa, ka mətsaga ka tsafanəf itar. **5** Ka gwidən bəlanəf ad tlərn nusen. **23** Kina fitsa tsiyen nggitla da nəga kə zər tlər, ka kədga itar. Ka gwidən bəlanəf ad nusəngini, fətsiye udifdagħ tara a zəbaruwi?" yakħaya tsugun zikən, mbakən itar kə yakħay də. **24** Ka nggawa tərkhai Yasu, ni, "A zadga ba kur kəd, kədga itar chaləm kəmts. **6** "Təma ud fang bi, fətsiye ən tsa ba kur ad kadkad lav Yazħigəla a təmġan kə ude da balin, in zər sar ai ən wayin. awana ndzəda Yazħigəl bi. **25** Da tsyifud ən. Ka bəlandal kə dəg mbas, ni, 'Da fargħərfag itar nggitla, na lav zəb nus zə bədu səba bi, da nəga kə zərər.' **7** "Ka kwarakav khai li wus gukhen ndak zar bəla Yazħigəl ən ghərazħigal itar. **26** ən təb tar, 'Auna makajen. Ausəgam, kədyma. Ai ən təghħer kə tsiyen nggitla, a tugwa bakh kəd, dəg wura sara da nəga kə dəgmar.' **8** Ka kur ən kadkade vindzga Mus? Ən təghħer kə lave viga itar ad zər saren kədge tar. Ka tləval itar kwararkhai Yazħigəl ən təghħer kə ndəgħha kar ən da təlg ghərgh ad tluvagħha sar. **9** "Uđa da mana suya? Ai ka Yazħigəl Brahim, zə Yazħigəl Ishaku, dadak gukh kini? Da saks da khadz li tsa wus zə Yazħigəl Yakub kə." **27** Yazħigəl tlamtakh ba gukhen, ka da batra kə tlerna udakh ad gukh ka bi, dəg liye də safa kə. A mangga kur tleb" **28** inabijen. **10** Atsuk a tugwa bakh kur vindzan Fang ən təb kə li tsagdu ndzikha ndzikhe ən na kə lav Yazħigəl ai ən kwar kwarne, "Kure a vak tar, ən tsənatərval tsəna ad bəg tsuguwe duda li khəg, in kə nala kə kur khəgħa khwaran. ən mane tar, ka katlgan kwarne a nggawa **11** Dad Zikan kə mangga yan, A nala kə dəg tərkhai Yasu khwaraniyan. Ka ndidfarwal, "Ən ndawak ən diyakh mar tsugun." **12** Ka gat dul vi təb kə ndzikha ndzikħi dagħan, ira khwaran Yasu kə zik zikan na kə zil kəsakh, zə li tsagdu əmbi?" **29** Ka nggawar khai Yasu, kwarne, "Ai ndzikha ndzikħi, wirva tsa tsitar kwarne ən khwaran na kə ndzikha, in 'Tsənam tsən, Udakh təghħer tsitar a kwarga Yasu ad jakva laven. Ai ya Izrail. Yazħigəl Dad Zikan mara, Dad Zikan ən gədza itar kə dzakhava udakh, ka duwars kitakul. **30** Waya də Dad Zikan Yazħigəlāgh də itara, dakaval itar. **13** Ən təkhal kə yana, ka rəvakhudagh dagħan. Də vəgħha dagħan. Də bəlandal itar ad chaləm Farisakh zə udakh ya məkənagh dagħan. Zə ndzədagh dagħan." **31** Dəg Khiridus da vak Yasu, ki zəda viya vi ən tə dəva mitsa in kwarne, "Wayā də tləghħerwitēghagh də lave da kwarin. **14** Ka sa itar da vak Yasu, nəv ndekva ghəragħ." Na ndzikha ndzikhe malgan itar tsin, "Maləm, tsa tsəkända kwarne dadak ad yakħana bi." **32** Ka nəv dadak tsagdu ndzikha jirkh. Itsawar wikitakw ən vakagh. Na khən ndzikħi, kə Yasu, "Kalkal dage a kwargakħa," bəg għal ən udakh bi. Ən tsagdu lav Yazħigale uk Yazħigəl kitakul na tlər bi uk inen. **33** jir kha kə udakh. Kalkale, awana kalkal bakh Waya də Yazħigəl də rəvagħha dagħan, zə pəlara khadam tsəkända kə Kaisari? **15** Pəla məkənagh dagħan, zə dagħan ndzədagh, zə way nagħi kənda pəl bakh kəndi? Wirva tsa kə Yasu tləghħerwitēghagh ndekva ghəragħ. In khwaran kwarne mbađirakh itar. Ka ndidatərwal ni, "Uđa təghħar kə bara digit kə Yazħigəl zə dəg tsuf." **34** lava tsukur ən na nggaka dləgdi? A nakam kwa b Vazga kə Yasu a nggawar khai kwelem, ka dawanen nəgħha nəgħha kə" ... **16** Barderghħer niya tsin, "Bita bakh də tlaksa Yazħigəl bi." Ən itar ad kwaßen, ka ndidatərwal, "Vakdiya zə təkhal kə yana, na ude a gwidən ndidfarwal bi. dakheng inən təf?" Ka nəv itar, "Dəg Kaisar." **35** Madv Yasu ən tsagħdutsaq ən Fəta Yazħigəl, **17** Ka nəv Yasu tsitar, "Bamara bəg kə Kaisar ad ka ndida tsin kwarne, "Uđa lava kə li tsagdu dəg Kaisar, kə Yazħigəl tsugun ad dəg Yazħigəl." ndzikha ndzikħi ən kwar kwarne Kristuwa Zər Ka a ndawatəraf. **18** Ka təkən Sadukiyyakh, liye Dodi? **36** Wirva Dod də ghər sar, ən tə dava ən kwar kwarne na tsiyen nggitli bi, sara da vak də Sədīk Yazħigəla, a kwargan kwarne, "Nəv Yasu də ndid. **19** Nəv itar, "Maləm, a vindza Dad Zikan kə Dad Zikanar. "Ndzəga ndzəg ən kənd khai Mus kwarne, da mətsəga zərbab sar tə dəva kafar khekwa ba ka də li dawagh ən kə udan duwars ad nusar kwal zər. Barari wura kus kə sigagh." **37** Dod də ghər sara ən dakha wura kə zərbab sar ad widəgen, kə yarkħai zar də 'Dad Zikan.' Ka da nəga ndarin kə zər sari?

Zikən dzakhava udakh ən tsən kən tsəna də dzakhava Yakhudakh. Da bəkur 6ud da təvuk kə khwadg. **38** Madv Yasu ən tsagdutsaga, ka ni, maludakh zə shikakh wirva dəkhar, ki kwaratra “Tsukwamana għar də li tsagħu ndzikha ndzikħi, lav zəfən tsukur ən təvuk tar. **10** Ai kəda saks li way għawwa də zikzikan kə gabag. Ən nagħha kə mbasa sara, barari kwardu lav zəfən na tsud itar nagħatordi nagh zə fatərghərfəg ən tə bala chak kə dagħan udakh. **11** Itsa yau ən vai kur kasuk. **39** Zə batra vəj khwaran ən gud dzakhava khai itar ze bəkur ba da vak taka lav, dzamam Yakhudakh, zə vak khwaran ən vak khwadg. ba dage da kwara kur bi. Kwaram kwara ba **40** Ən bid' widēgħak itar diwa zu dəgħakħ tar. kur dage a sakura da məkənur ən tə sarten. Ən zulu zula itar ən dəgħau, kə nəgħħatra nəgħha Wirva kur bən kwar lava bi, Sədikw Yazħigħel tsud. Khulf yan kə udakha da manatra taka ən kwaran. **12** “Ən tə yanen kə sarta, da bədu lavud char, mal kə dəg yakhaya kə udakh. **41** zərbab ad zərbab sar kə məts, dad tsugunsa Ən təkħal kə yana, ka ndżəga Yasu khefa da da bədu bəg ad zər sar. Zara tsugun da tsiyara vake ən bəduwud ad dəg buti, ən vaz dule ən tsiya tar kə yakh tar, zəva kədħtar kada tsitar dida dzakhava udakh ad kwaħ tar da vake ən kəmmts. **13** Da nagh kur ba itsawar wirva ka bi. bəduwud ad dəg buti. Zikən tluwandalakhe Ai daga ude a bəgan ad rəv da tə mbasa, da bakhħadħiġ ad kwaħ tar dəmbər. **42** Ai ka sa mbələdu mbəla də kat. **14** “Da nəgħha nəgħha widage talag, ka bədagħ ad kalami vərshakanv kur dəg dzadlakhe, ən bazdu Fəta Yazħigħel, zə mits, ai kwal do dat kwaħ kitakul. **43** Ka Dakhga udakhe ən nenanen, ən ghitsən ta vakvake tsa Yasu ad furakh sar da vak sar, ka ni, ən təkha kalkal ba ghitsa tsin bi, (dakake ən tugħwado kura təkha kə, kwaħe a bədagħ widēg na da dəg lavana katħla dəgħe tukuwin). Ka liye ən dī dəg buti na, a malgan ad dəg itsawar dagħan. **44** Wirva dagħan tara khədikən a bədu itar ən dəgo da ghufbakh. **15** Ude ən ndżəgan ən tə zika dəgħe din itar. Ai widēg na ən talag sar a ghər gud tsuguna, ya so bin səgadagh da zəb itsaud dəgal ən khud məgħ bi. **16** Ude ən gukh tsuguna, ya guyo bin saks da zəb nura sar bi. **17** Da nəg dlad kə nəgħwase də khud, zə liye də zər ən tə tukw dəv, ən tə yanen kə sart. **18** Kwarem dəgħau, dzogħer ba khwayana ən sarta fagh bi. **19** Yən tə yanen kə sarta, da nəg dlad char, khulfe kwal taba tsud manaman. Gwil farsa vərd lard, tangw da tə ina kə sart. Aghħid da gwidien man khulf sar kə yanen bi. **20** “Da tsa khətsana bud ad khənakkhen bi, tsa na ud dəg sige da təma də safra bi. Ai wirva li dżoran na kə udakh Yazħigħel, da khətsa khətsa Yazħigħel ad khənakkhen. **21** Ən tə yanen kə sarta, da ka nəv udan tsukur, ‘Vaza, auna Kristu ən van’ awana, ‘A niya ən vin’ ya khayamanef bi. **22** Wirva Kristu filfilakh zə tlayang filfilakh da sakħgawali itar. Da manakħ zik zikan na kə jakvakh, zə zik zikan na kə dəg ndawakħħi itar kə valdu udakh. Da tsa təkħin kə manawan, da valdu vala itar zəva liye a dżortekħi Yazħigħel. **23** Wirva yana, dem nikur, a kwara kur khai ka itsauden sart. **24** Ən tə yanen kə khənakkha, ən təkħal kə dzogħer dziegħ kə dladakkhen, “Ka da naga fatsi kə gurti. Təl tsuguna naba da khedaf bi. **25** Kwadla dħlakħ tsuguna ka da balobalən Səgadagh ən tə fej għarazħigħel. Da għediya għodjud ad ndżədakħe ən fej għarazħigħel.” **26** “Da məddlo ən tə yanen kə sart jakvha Zər Ud ən tə fej għarazħigħel,

13 Madv Yasu ən səgawal ən Fəta Yazħigħela, ka nəv fang ən təb kə furakh sar tsin, “Malom, vaza də digħan kurakhana zə khwara khəgħkhan.” **2** Ka ngawar khai Yasu kwarne, “Nəgħha tsəkha adina kə khəgħkhan? Na bai da dudu dən tə vavak sar bi. Itsera tara da ndaza ndazud.” **3** Madv Yasu ən giđon tə għuha Oliv, ger də Fəta Yazħigħel, ka sa Bitrus, zə Yakubu, zə Yukħan zə Ndros da vak Yasu bəgħgħany. **4** Ka nəv itar, kwara kənda kwar, da dzogħer yawa ina kə digitakhi? Tsugun da zək ndék uda dəgħi da nəgħħud da da dzogħer dəgħakħana dagħħani?” **5** Ka ngawa tərkħai Yasu kwarne, “Dem nikur khayamanef ba valkurdu udan bi. **6** Da saks udakh zikən ən dəkħar ən kwarne ka Yasu. Tsuguna, da valdu vala itar udakh zikən. **7** Da tsəna kur lav ən təgħħor kə pəga zə wilenga sar kə pəgħi, għażżeem bi. Wirva barari dzogħer dziegħ kə yakħen kə digitakħi. Ai mbasa sara a sa ba ndan bi. **8** Kəsa da tsiyara tsiya kə tlerni kəs. Tləksa da kal ġhum itar ən təgħħor kə tlerni tləks. Da man mbəda pəggħemud ən vakakh sikh sikh sikh. Da nəg way tsugun. Dagħan yakhana kə digitakħha, ndazħażha sar bi, farsafeg sar kə dlad. **9** Ka tsukwana kur għor. Da bəkur ba itar da vak takalav, zə kəd kur kədən ən vak

ən səgadagh ən ghwik, də ndzəda zə ndanga bi. **8** A mangan ad khalavuwa däge a mangin. A char. **27** Da bəlondagh bəla də zarbəlakh sar, diyo ad wal bətbətan an tə vəghar, ki da dika kə dzakha dzəran na kə udakh sar, ən tə kalam kə khədə ka da khəd. **9** Ən təkha kura təkha lard daghan. Tsiyif ən tə yan kə kalam lard, da kə, itsa da kwardu ən varud lav zəda kə tsəna tə yan kə kalamakh. **28** “Tsagam tsaga digit də nən, ən lard daghan, dəgən na manga nusna ufa ghədiv. Da farsin fidu tlım kə fədo wilwa da kwardu kwarud ki da dzama da dzam.” **10** tlım, ən tsatsəg kur kwarne a khərzəga vi. **29** Ka dala Yakhuda Iskariyoti kitakul ən təb kə Ndək yan tsugun, da nəgha tsukur dəgakhən ən furakh Yasu kəlatəm mits, da vak zik zikan dzoghər dzəg. Tsa tsukur kwarne, a khərzəgan, na kə zil kəsakh, kə batərdü Yasu. **11** Tsəna ən tə ghay gud. **30** Ən təkha kura təkha kə, tsitar ad yana ka zəfətru char. Ka manarkhai udakh kwargən, da ruga ba itar bi, khəkwa itar lanji da bara kwaş. Ka farsa Yakhud ad dzoghər dəgakhəna daghan. **31** Gharazhigal zə gat dule da batərdüwin ad Yasu. **12** Fitsa chak khaya da nige tar. Ai lave ən səgawal ən ghayara kə zu brudiye kwal yisti, fitsa khər mbaklak na bai kwal da righa bi.” **32** “Na ude ən tsa khwadga ditsadıts. Ka ndidərwar furakh sar kə khəna zə sart bi, itsa zarbəlakhə ən gharazhigəl, Yasu, kwarne, “Ən varən nakha da dikakhəna itsa Zəren, uk Dad kitakul ən tsan. **33** Dem kənda vake da zu dakha kaf ditsadıtsi?” **13** Ka nikur, dikkəkhe kur, wirvən tsa bakur sarte da bəlanəf Yasu ad furakh sar mits, niya tsitar, səgadaghın bi. **34** Ndək ude da dəgal da tlərna “Dam daks da dləmdla kəs, da gama kur zə ude kəs. Madvin ən duwada məgha, batrəm ad tlər ən 6a shuguda yu. Gatams gat. **14** Da daghin ən dəv kə li man tlər sar. Ka kwarar khai ak da məgh, ka nikur kə dadak məgh, nəv maləm, itsera kə zər tlər ad tləre da manin, ka kwarar “Mədla kənda mədla də gude da zudin kaf khai kə dadake ən uf məgh ad gifa dem. **35** ditsadıtsa zə furakh sar” **15** Da mədlakura mədla Wirva yan, dem nikur, wirvən tsa bakur sarte də zikan kə gud lind, ai udzalud dikana dika kə da guyo dad məgh bi. Itsa kə khakhuga awana khwadg. Dikama kiyamana dəg zuwun vin.” **16** ən təb vid, itsa təkədla pərt awana kə fətsi Ka dala furakhen da dləmdla kəsə, tlərghər itar təghər. **36** Da sogħərin dzagħdlam, tlakurghər kə digitakh, ndəkve tsa kwara tərkħai Yasu. Ka bin ən khənkhar bi. **37** Dəge ən kwara kura ka, dikana itar ad dəg zuwa khwadga ditsadıts. **17** ən kwarara kə itsawar kə. Dem nikur.

14 Təmga khəna mits kə khwadga ditsadıts
ai ən kwarud də khwadga brudiye kwal yist. Ka gat dul vi Yasu kə zik zikan na kə zil kəsakh, zə li tsagdu ndzikha ndzikha bəghanyan, kə kədə kədə kəmts. **2** Ai ka nəv itar, “Na kiyam da viya viya fitsa khwadga bi, wirva da tsiya gadla udakh.” **3** Madv Yasu ən kəs Betani, ən zu kaf ən fəta Bitrus ai tsa ndzikən fəch. Ka saks kə nusen də wal bətbətan ən khatakw ai dzaw gan ən təf. Ka nguranəf ad khatakw, ka diyarəm ad wal bətbətanen ən ghər kə Yasu. **4** Ka bazala rəv kə chaləm udakhe ən vin. Ka nəv itar kə itsawar, “Uda lava tsin ən bazdu wal bətbətan ai dzaw gan ən təf ndəkin? **5** Azəgha tsa sukwdu ud, tsa gəmaduwud kwab mal kə kwabe ən pəlarud kə dadak tlər ən vəg, ka batrud ad kwab sar kə talagakh.” Ka tavargħər itar di kə nusen char. **6** Ka nəv Yasu tsitar, a duman ad nusən “Uda lava tsukur ən njəghar u njəghi? A manakai ad dəg khwaran. **7** Tsika fətsiya da kur zə talagakh. Təkha kur kə mələtrü ən tə itsera kə sarte ən na kur. Ai ka, da dagh ba kiyam zə kur tsika fətsi

kə, kitakul ən kur, ai ən zuwa kaf zə kə, da bəkdu bəg.” **19** Ka bazala rəv tsitar char. Ka nəv itar tsin də kitakw kitakw, “Ka nəgħha?” **20** Ka ngħaġġa Yasu kwarne, “Kitakul ən kur kəlatəm mits na, ude ən zuwa kənda kaf ən kwaṭitakul. **21** Da əmtsa Zər Ud ndəkve a vindzəgud ən təghər tsin. Ai ya dəngwa kə ude da bədu Zər Ud. Adara tsa yiga bu də yanen kə ud bi.” **22** Madv itar ən zu kaf, ka bəf Yasu ad brudi, kwarar khai ad us kə Yazħigəl, ka kwachanan. Batran kə furakh sar, niya tsitar, “Chawam chaw, vəgharen.” **23** Ka bəf ad kwate də yu inabi, kwarar khai də us kə Yazħigħəl. Ka batran, dagħan tara ka khəbaru. **24** Ka nəv Yasu tsitar, “Ina vizħar dəg lanji, ai diduwud kə wirva udakh zikən.” **25** Ən kwara kura kwara kə, aghħba ka da khəb yu inabi bi, akwa sarte da khəba ka tlərna wilwan sar kə yu inabi ən tləksa Yazħigəl.” **26** Bəlga kə Yasu zə furakh sar ad nūsua. Ka sawal itara, dal itar da tə għub Oliv. **27** Ka nəv Yasu tsitar, “Daghanura da khwaya

kur dəgal, da cukda cūwa kur. Wirva vindzan ka, in udanen, viyam viyən dəgala, khutana kur kwarne, “Da kədga kada kad dadak zighw, Gida char.” **45** Sa tsitara, ka dala Yakhud ger da vak tuwagħha da kwaza itar.’ **28** Ai ən təkhal kə tsiyif Yasu. Ka ni, “Maləm, ka bru Yasu tsin. **46** Ka tsiya tsəkən ngitl, kən da dala təghər tsukur viga udakhen ad Yasu. Khutana itar char. **47** da khaya Galili.” **29** Ka nəv Bitrus kə Yasu, Ka ndəfadəl fang ən təb kə liye ən għitsgan ən “Itsa kwazgħa itar dagħan, na ka da duwakhs vin ad katsakar sar. Ka tsabgħan ad vob ndangan duwa bi.” **30** Ka nəv Yasu kə Bitrus, “Ən təkha kə zil kəs, antlardu ad tlim. **48** Ka ndidatərwal kha təkha kə, ən khud vid khan, kəda wuga kə Yasu, kwarne, “Sənkarakħ khəka, ən səgawal għwachik sig mits, da bəg tsugu tsaktsəg kha kur də katsakarakh zə yaghwatakk da vika viya? sig khəkərd.” **31** Ka gwidən Bitrus ad khwarar **49** Tsika fatsi da ka zə kur ən tsagħdutsaq ən Fəta kwara kwarne, “Itsa da əmmtska ki dagħi, na ka da Yazħigħol, a vikai ba kur bi. Ai manava kə righda bəg tsugu tsakħatsəg bi.” A kwarakhha ndakyan dege a vindzgud ən kadkad Yazħigħol.” **50** Ka chaləm furakh sar dagħan. **32** Ən təkhal kə yana, khwayala furakh sar dagħan, duwars itar. **51** ka dala Yasu dagħa zə furakh sar da tə vaken ai Ka nəgħ dakhalen a gatars kə Yasu, na gabag dakhħud Gatsamani. Ka niya tsitar, “Ndzamga ən təvəgħi tsin bi, uk ləgwit khəngan. Tsən ndzəg ən van, dəgal da dəgħawa kə.” **33** Ka daghha nagħha itar ad viya vi, **52** ka ngədlgan ən vak tar. Yasu ad Bitrus, zə Yakub, zə Yukhan dəgal Khwayal dəgal kwal kadlang ən ta vəgħha sar. **53** daghha zin. Ka soġħer bazala rəv zə dżamgħer ən təkhal kə viga viya kə dzakhava udakhen ad kə Yasu. **34** Ka niya tsitar, “Rəvara righan da Yasu, ka ғal itar da vak ndangan kə zil kəs. Ka baza rəv, ai da təgh kə kədkai. Gidam għid ən dzafkhe zik zikan na kə zil kəsakh, zə malanakh van, dem nikur.” **35** Dal tsin da təvuk khədikən, ən təghħer kə udakh zə li tsagħu ndzikha ndzikha ka khambəgan də khud khud, ka dəgħawa tsin ən vak kitakul. **54** A gatars Bitrus kə Yasu tsugun kwarne, da təkkin kə manawan, bəkħar fuḍ kə tsub, tangw da tə galvakh ndangan kə zil ad ina ka sarta dlad. **36** Ka ni “Dada, itsauda ən kəs. Ka ndzəgan ən vin da zə li uf udakh, ən dir manawa man ən vakagh. Tsa bəkħiera kha də kar. **55** Zik zikan na kə zil kəsakh zə dagħan li ina kə dlad. Tsakhēnmina, dəgħe ən na ka ba da taka lav, ən għat udakhe da antlarva lav fila fila manud bi, ai dəgħe ən nakh.” **37** Guyogħer kə Yasu itar, kə nəgħda kədga kədha tsitar. Ai Yasu da vak furakh sarna khəkord, ka tlatərghħer ka mbaladu ba itar bi. **56** Tsakhēnmina zikən ən khən khar. Ka niya kə Bitrus, “Siman ən udakhe a sarawal kə ngatlarva fil. Ai fila tara a khən khar kura? Atsuk təgħi bakh kur kə manga dzaf bən tə dəva kitakw bi. **57** Ka tsiyif yakhaya dem, kə dəg aw kitakula? **38** Dem nikur zə man kə udakh, ka kwarga itar ina kə fil ən təghħer kə dəgħau, ki kħek da bəla tsukur da kura. Sədikwa, Yasu. **58** “A tsəna tsəkendi ina kə ud ən kwar ən nagħha da man tlər kwaran, ma vəgħha a kwarne, ‘Təkha ka kə khətana Fəta Yazħigħol khətsaru ndzad.’” **39** Ka gwidən dala da dəgħau nə ai ndərga udakh. Ka ndərga ka tlərn ən kə dəg mits, ka għwaryas kə dəgħaw tsa chak.” khəna khəkord. Ai ud ba da ndəran bi.” **59** **40** Għiyyogħer tsin saks da vak furakh saren, ka Tsakhēnmina, fila tara dzaf bən tə dəva kitakw tlatərghħer ən khən khar, wirva khar ən di tsitar bi. **60** Ka tsiyif ndangan kə zil kəs ən təvuk char. Wirvən tsa ba itar ad dəgħe da kwarara tar. Ka ndidfarwal kə Yasu kwarne, “Na kha də itar bi. **41** Ka dala, għiyyogħar kə dəg khəkord lave təkhakha kə kwargħan ən təghħer kə lave ən da vak furakh saren, ka niya tsitar, “Dlakh kur kwara itar ən təghħer tsəkħha?” **61** A mbəda ba ən khən khar zə fətava? A tlal, vazam vaz, a Yasu ad khay bi. Ka gwidən ndidfarwal ndangan sagħi sarte da bəduwud Zər Ud, da dəv kə li kə zil kəs kə Yasu tsugun, “Kha kha Kristu, kħaipakh. **42** Tsiyam tsi, ndziyam dəgal. Auna Zər Yazħigħol dadak barka?” **62** Ka nəv Yasu dadake da bəkdu bəg a sagh.” **43** Madv Yasu dlən tsin, “An nəv Yasu, da nəgħha nəgħha kur Zər kwar lav, ka sagħi Yakhud ai kitakul ən təb kə Ud ən ndzəgan ən tə dəva kaf Dadak Ndangan kəlatom mits, dagħha zə dzakhava udakh zikən. dagħan, zə səgħdagh ən għwik ən għarazħigal.” Khwatan katsakarakh zə yaghwatakk ən dəvakh **63** Ka kwakhdu ndangan kə zil kəs ad katlang tar. Zikzikan na kə zil kəsakh, zə malanakh ən sar. Ka ndidatərwal, “Uda dla lava tsəkiyam təghħer kə udakh kə bəlatəraf. **44** Yakhud dadak ən għat tlərna shidakhi? **64** “A tsəna tsukur ad bədu bəgena, audzala kəbids tarkħai kəbidsa kə nena Yazħigħol a mangin. Uda dəyagħiur?” dzakhava udakhen kwarne, “Dadake da bruwa Ka nəv itar, “Khwaran sara kədġud.” **65** Ka

tafarva chaləm udakh ad shaghvai kə Yasu, Yasu da vak sar. **11** Ai ka shakanəf zikzikan na mbusar khai itar ad vak di, ka kədəf itar. Ka nəv kə zil kəsakh ad udakh kə kwar kwarne, bəlars itar, "Kwara kənda lav tlayang tlayang, war kə 6əlin Barabas, ən dleva Yasu. **12** Ka gwidən kədfəkhe?" Ka bala li uf udakha, ka kədəf itar. ndidatərwal Bilatus kwarne, "Ai ufa da mana ka **13** ən təkhəl kə yana, madv Bitrus ən ndzəgan də ude ən dəkha kur də shik ya Yakhudakhi? **14** ən tə galvagh maghen, ka sagħi dugh kudig Ka tləkha tsitar kwarne, "Khərtga khərtud." **15** ndangan kə zil kəs da tə galvagħen. **16** Nəgha Ka ndidatərwal Bilatus, "Wirva udi? Uda ghaze tsin ad Bitrus ən dır kar, ka vazarvar char. Ka ni manggini?" Ka gwidən tləkha tsitar kwarne, "Għəragħha da kur zə Yasu ud Nazarat nə." **17** "Khərtga khərtud." **18** Fatsiye ən nagħ ba Bilatus Ka bəg tsugu tsin. Ka ni, "Ən tsa ba ka dəge ən ad bazatərdū rəv bi, ka bəlaternars ad Barabas. kwara kha lavən təghħer bi." Ka dala da tə ghay ən təkhəl ka ba udakh tsin da dlaghru kiñx kə rang. **19** Ka gwidən nəgha nəgh kə dugh kudigen Yasuwa, ka batran kə khərtga kharta tsitar. **20** ad Bitrus ən vin, ka niya kə udakhe ən għitsən Ka bala tlujiyah ad Yasu da ta galvakh Għemm vin tsugun, "Ina kə uda, kitakul ən li dagħa ai ən dakhhud (Firitoriyum.) Ka dzanəf itar zə in." **21** Ka gwidən bəg tsugu kə Bitrus. Zula dakwal tlujiyah dagħan. **22** Ka talarəm itar khədikəna, ka nəv liye ən għitgħan ən təvəgh kə gabag shalaraz ndəkva dəg shikakh. Fadarkħai Bitrus, "Kadkadiya għəraqha fang khən təb tar, itar ad dzakw tak, ka bərəm itar ən ghər. **23** wirva ud ya Galili khə." **24** Ka farsa Bitrus ad tlap Ka farsa itar ad nəghardi nəghha kwarne, "Dəg ghər sar, zəva wadatra wada tsin kwarne, "Ən safagh da tə uragh, shik ya Yakhudakhi." **25** Ka tsa ba ka də udan nən kwara kur lavən təghħer farsa itar dlaghara yaghwat ən ghər, tafarve bi." **26** Təvin təvin ka wuga għwachik kə dəg tar shaghvai. Kalga itar juguv ən təvuk sar, mits. Ka dzamana Bitrus ad lave tsa kwararkhe ən manara daba nen itar. **27** Udzala tsitar Yasu, kwarne, "Kəda wuga kə għwachik kə dəg ən manara nena, ka səkhardo itar ad gabag mitsa, da bəg tsugu tsatsəgarakha sig khəkard." shalaraz ai tsa talarəm itar, ka talarəm itar ad gabag sar. Ka bala itar da mel kə khərta khört.

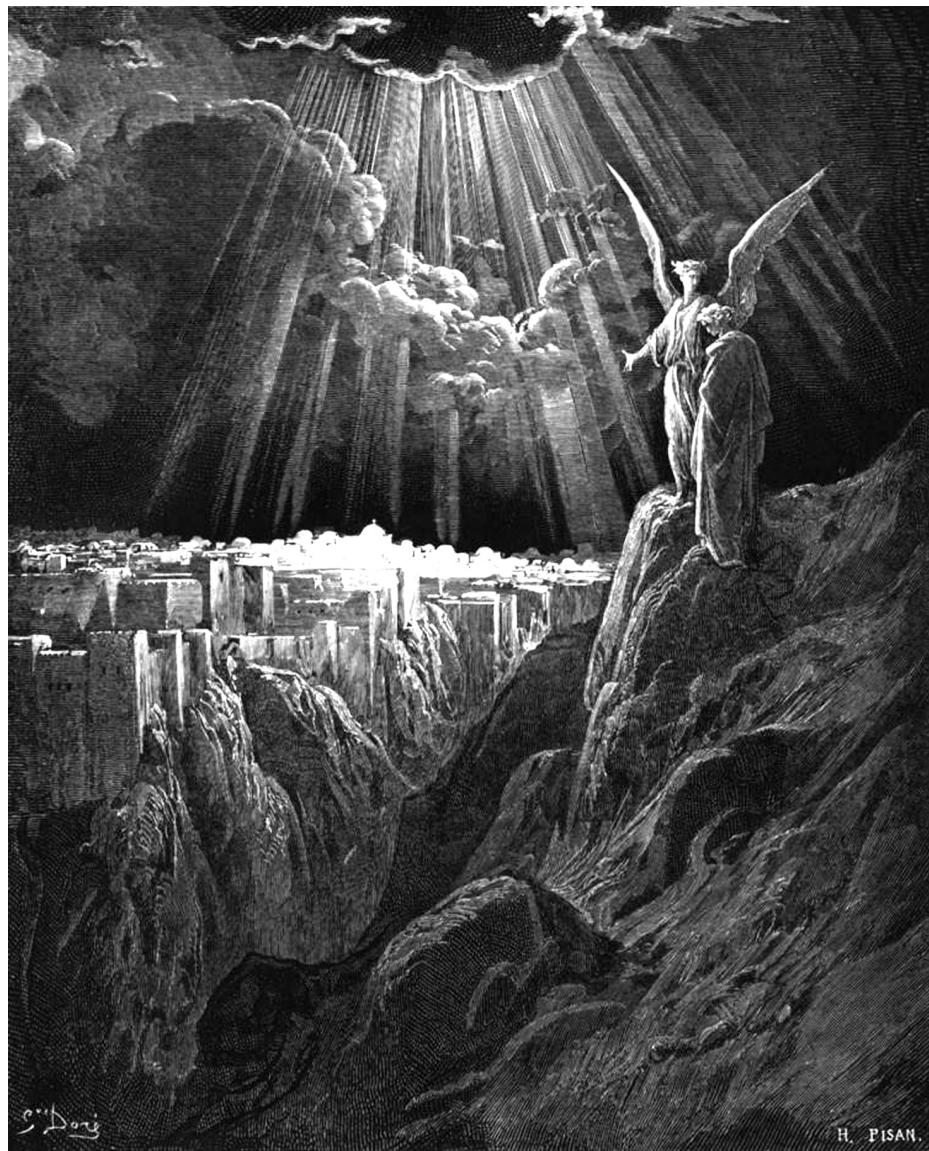
15 Perta kədl, zikzikan na kə zil kəsakh zə malanakh ən təghħer kə li tsagħu ndzikha ndzikħi, zə dagħan malanakhe ən təghħer kə dlam, ka dəykvu itar dżanak. Ka ngudana itar Yasu, bala itar da təvuk kə Bilatus. **2** Ka ndidatərwal Bilatus kwarne, "Kha nagħi shik ya Yakhudakha?" Ka nggawar khai Yasu kwarne, "An ndəkve kwargħak." **3** Ka kwarakh lavakhe a ngatlarva udakh kə Yasu, a zikzikan na kə zil kəsakh. **4** Ka gwidən ndidatərwal Bilatus kə Yasu kwarne, "Na khən mbəda ghay ən təghħer kə dəgħakhe a ngatlakhve tara? **5** Ai tsuguna a għidni ba Yasu mbəda ghay bi, ka ndawaniż ad Bilatus. **6** Dəgħi a kuyala shik ən mana man ən sarta khwadga ditsa dits. Ən bəlars ud kitakul ən gud sal, ai dauga udakh kə bəlars bəl. **7** Ən tə yanen kə sarta nəg udanen dəkha sar Barabas ngudan ən gud sal, dagħa zə li tsaya gadle, kədga ud ən sarte tsa tsianan itar gadl. **8** Sa kə dzakhava udakh, ka farsa itar ad takad Bilatus, kə bəlaternars ud kitakul ən gud sal ndəkve tsa kuyalin. **9** Ka ndidatərwal Bilatus kwarne, "Ən na nagħi kur duwakurnas ka də shik ya Yakhudakha?" **10** Tsa ka Bilatus kwarne wirva silg a bardəgħi zikzikan na kə zil kəsakh ad

21 Madv itar ən təghħer kə dəga, ka gamga itar zə udanen ən dəgal dəkha sar Siman, ud ya Sayirin, dad Alekzanda zə Rufus ən saks ən dlədla kəs. Ka bargħi itar zəb ufa khərt Yasu. **22** Ka bala itar ad Yasu da tə vaken ən dakhhud də Golgot, ("Dəgi ən tukuwin in kwarne, "Vak tlatl ghər"). **23** Ka bara itar ad yu inabi laban də mur. Ai ka kalwal kə khəbha khəb. **24** Ka khərtge tar. Ka taku itar gabag sar ən tatak tar, ka tləv tsats tsitar ən təf kə nəghda dəge da għemadu itsawar. **25** Ən tə kalkal karfi vaslambad tə kədl a khərtga itar Yasu. **26** Vindzga itar ad lav file a ngatluva itar ən tə vak ghər tsin kwarne, "SHIK YA YAKHUDAKH." **27** Ka khərtga itar sənkarakh mits zin. Fang ən tə dəva kaf sar, fang tsuguna ən tə dəva dleb sar. **28** Ina righa sar kə lav tlayang tlayang ai ən kwar kwarne, "A təgħwafud ən liye mangga khaz." **29** Udakhe ən dəgħala, tsən kwarakh lav nen itar, ən ngəts għiex itar, ən kwar kwarne, khe da khətana Festa Yaghigħal, ka ndərga khən khənha khakərd. **30** Kata də għeragh də səgħadagh ən tə ufa khərt. **31** Ndəkiyan tsugun a nenen zikzikan na kə zil kəsakh zə li tsagħu ndzikha ndzikħi Mus ad Yasu ən kwar kwarne, "A katgħan ad yakħay, a təkħi ba kə katgħi għiex sar bi. **32** Da ka Kristuwin

kadi, sodagh səgin ən tə ufa khərtə na takhin, ki masara kə vəgha Yasu. 2 Pərta kədl fitsa khəna da nəgha nəgha tsəkənda, ka khayanəf kənd.” dəg chak kə fətav, də gwisəl, madv itar dəgal Sənkarakhe khərtəgud zina, għətar tsuguna da vak nggitla. 3 Ka ndidakava tsitar ən təbtar a kwarar khai itar lav dekh dekhan. 33 Ən tə kwarne, “Ware kə da tliga kiyamdu kur ən tuk fatsi təghər, ka khədaru gurtl ad khay dagħan, nggitleni?” 4 Ai vazo tsitar dəgo, ka nəgha tangw da tə karfi khəkərd kə fatsi khakhug. itar kuren, na bakha kə zika bi, a audzalud ən 34 Ən tə kalkal karfi khəkərdəna, ka tləkha kə tləgarwal tləg. 5 Da tsitar da nggilten. Ka nəgha Yasu də ndzədə char, kwarne, “Eloi, Eloi, lama nəgha tsitar dakhwal zeren ən ndzəgan ən tə sabaktani?” (Dəge ən tukuwin in, Yazħigħalara, kalam dəva kaf ən ləgwit madakw. Ka gədzif Yazħigħalara, a dukde ndar kha ndikini?) 35 itar. 6 Ka niya tsitar, “Gədzam bi. Ən gat Yasu Tsəna kə yakhaya kə udakh ən għitsən təvin ud Nazarat kur, ai khərtavan. A tsyiif aghħben ad yan. Ka nəv itar, tsənam tsən, ən dakh Ili vana bi. Nəghħama nəgha vake tsa khənanud. 7 tlayang.” 36 Ka kwayala fang ən təb tar, ka Ai damdəgal kwaramar tərkħai kwara kə furakh lubanad ad soso də yu inabi kwarekrekan, sifo sar zə Bitrus, ‘In da dala tsitar da Galili. Da ən tə uf, ka talaro kə Yasu kə khəba khəb. Ka nəghan vin itar, ndəkve tsa kwara tərkħayin.’’ ni, duwama da duwa ndan, wazyam vaz, ma 8 Ka khway tsitar dəgal ən nggitlen, də gədzif sagadagh Ili tlayang da zəbadagh zəb.” 37 Ka ən təga vəgh titar. A kwararkħai bai tar dəge tləkħ kə Yasu də ndzədə char, ka għelf niya dīga dzogħ ħar kə itsawar bi, wirvən gədze tar. 9 (note: safra sar kə dəg mbas, ka mətsgan. 38 Ka kukhum The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Tsiyif kə Yasu ən nggitl təkħadla ləgwit ghay gude Festa Yazħigħal mits, tsiyif ta 10 Ka dala kwara tərkħai kə kə nəghħwasa kə bit ən vazavaz. Ən təb kə li furakh sar, za liye baza rəva za tu. 11 Tsəna khitsena nəgħi Maryam Magdalini, zə Maryam bab tsitar kwarne a tsiyif Yasuwa, tsuguna a nəgha Yakub ai khədikan, zə Yusuvu, zə Salomi. 41 tsin, ka a fadagħħero ba itar bi. 12 Ən təkħal kə Yakhana kə nəghħwas ai tsa gatars kə Yasu saks yana, ka mədlawala Yasu kə furakh sar mits ən ən Galili, ən nəghħar nəgħi. Zikən nəghħwas ən tlorna jakv, madv itar ən dəgal da dləmmla a sara zin ən Wurshalim, ən vin tsugun. 42 kəs. 13 Guyagħor tsitar, ka kwarar khai itar kə Daghħan ina kə digita a dzogħ ħar ən tə fitsa chaləmakh tar. Ai għer tar tsuguna a khayanəf dika digitakh kə udakh. Khəna kəda fitsa nggi. ba itar bi. 14 Ən təkħal kə yana, ka soġħer Bəlgħa kə khagħw 43 Ka sa udanen ai dakha sara Yasu kə furakh sarna kəlatəm kitakw, madv Yusuvu ud ya Arimati. Kitakul ən li taka lav, itar ən zu kaf. Ka tavatərghħar ad di wirva kud għer sara kitakul ən təb kə liye ən gwit tləksa fadagħħerofaq tar, zə bengħeng għore a kalwal Yazħigħal. Ka da da vak Bilatus kwal də gədz kə itara kə fadagħħerofaq də lave a kwara tərkħai takad tlu vəgh Yasu. 44 Ka ndawanəf ad Bilatus liye tsa nəghan ən təkħal kə tsiya sar. 15 Ka niya tsəna tħix kwarne a mətsga Yasu. Ka dakhgħan tsitar, “Damdəgal da lard dagħan, kwaramdu ad tluijien kə ndidarwal ndida kwarne, kadi lav zədjan kə dagħan ud dəg sig. 16 Daga ude nagh a mətsga Yasuwa? 45 Ndazħana tsin ən tə fadagħħero, parandalud, da għamadu għem də saf. ghay kə tlujna, ka baran ad tlu vəgh Yasuwen. Ai daga ude kwal fadagħħero, da təkħara lavud. kə Yusuvu. 46 Ka sukwadagħħer Yusuvu ad 17 Auna dəgħakhe da mana liye fadagħħero də ləgwit kəlpakan, zəbadagh ad tlu vəgh Yasu ka kə, ai da mədla fadagħħerofaq tar. Da zabado mbusanan ən kəlpakanen, ka bəm ən nggitte a zabe tar sədikw bəzən ən dəkħar, da kwar lav təfgud ən khurzex. Ka tləgħadagh ad gil, khədaru itar də ghay tlorna kəs. 18 Da zabe zabe tar ad nggitlen. 47 A nəgha kə Maryam Magdali, bub də dəvakh tar, ai da ka khəbu itar ngura, zə Maryam bab Yusuvu ad vake bava tlu vəgh na dəge da manatərin itsa khədikən bi. Da bakhħatər għer bakha itar dəv kə udakh kwal yanga, tsuguna da mbəga itar.” 19 Ən təkħal kə kwara tərkħai kwara kə Dad zikan Yasu ad daga lavakhana kə furakh sar. Ka fo dəgo da għarazħigħal, ndzəgan ən tə dəva kaf Yazħigħal.

16 Ən təkħal kə khəna fitsa fətav. Ka sukwadagħħer Maryam Magdali, zə Maryam bab Yakub, zə Salomi, ad tərshin bətbətan kə

20 Ka dala furakh sar da kwardu lav Yazhigəl
itsa dəvar. Dad zikan tsuguna ka a məlatru, a
ndazhana kwarne kwardu lav tara jir, tə dəva
də dəg ndawakakhe a mange tar.

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Guduf-Gava at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Guduf-Gava at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Guduf-Gava---Guduf-Gava-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luke 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

Acts 3:21
Acts 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25

1 Peter 4:11

1 Peter 5:11

2 Peter 3:18

1 John 2:17

2 John 1:2

Jude 1:13

Jude 1:25

Revelation 1:6

Revelation 1:18

Revelation 4:9

Revelation 4:10

Revelation 5:13

Revelation 7:12

Revelation 10:6

Revelation 11:15

Revelation 14:11

Revelation 15:7

Revelation 19:3

Revelation 20:10

Revelation 22:5

aïdios

Romans 1:20
Jude 1:6

1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4

aiōnios

Mat 12:32
Mat 13:22
Mat 13:39
Mat 13:40
Mat 13:49
Mat 21:19
Mat 24:3
Mat 28:20
Markus 3:29
Markus 4:19
Markus 10:30
Markus 11:14
Luke 1:33
Luke 1:55
Luke 1:70
Luke 16:8
Luke 18:30
Luke 20:34
Luke 20:35
John 4:14
John 6:51
John 6:58
John 8:35
John 8:51
John 8:52
John 9:32
John 10:28
John 11:26
John 12:34
John 13:8
John 14:16

2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

Mat 18:8

Mat 19:16

Mat 19:29

Mat 25:41

Mat 25:46

Markus 3:29

Markus 10:17

Markus 10:30

Luke 10:25

Luke 16:9

Luke 18:18

Luke 18:30

John 3:15

John 3:16

John 3:36

John 4:14

John 4:36

John 5:24

John 5:39

John 6:27

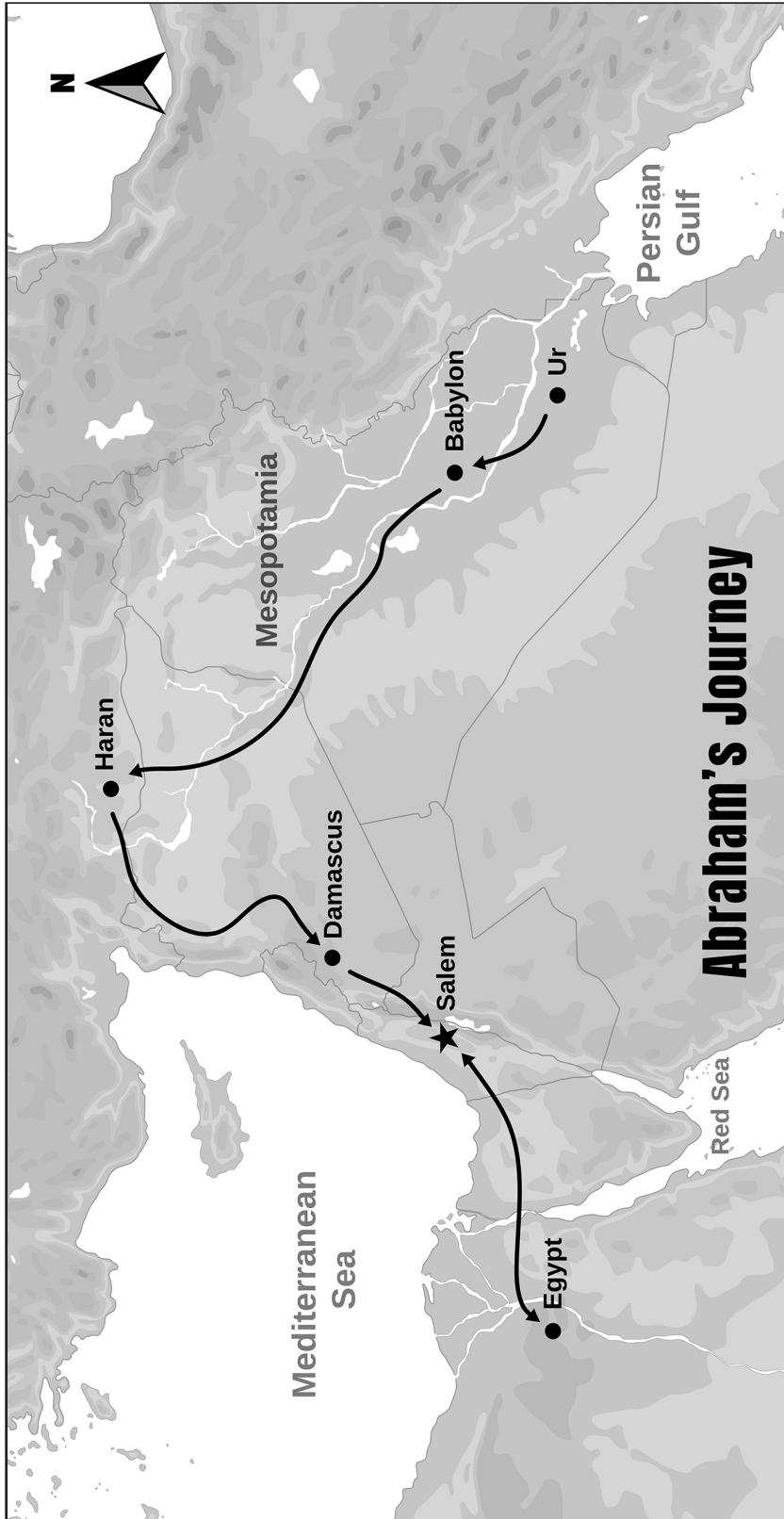
John 6:40

John 6:47

John 6:54

John 6:68

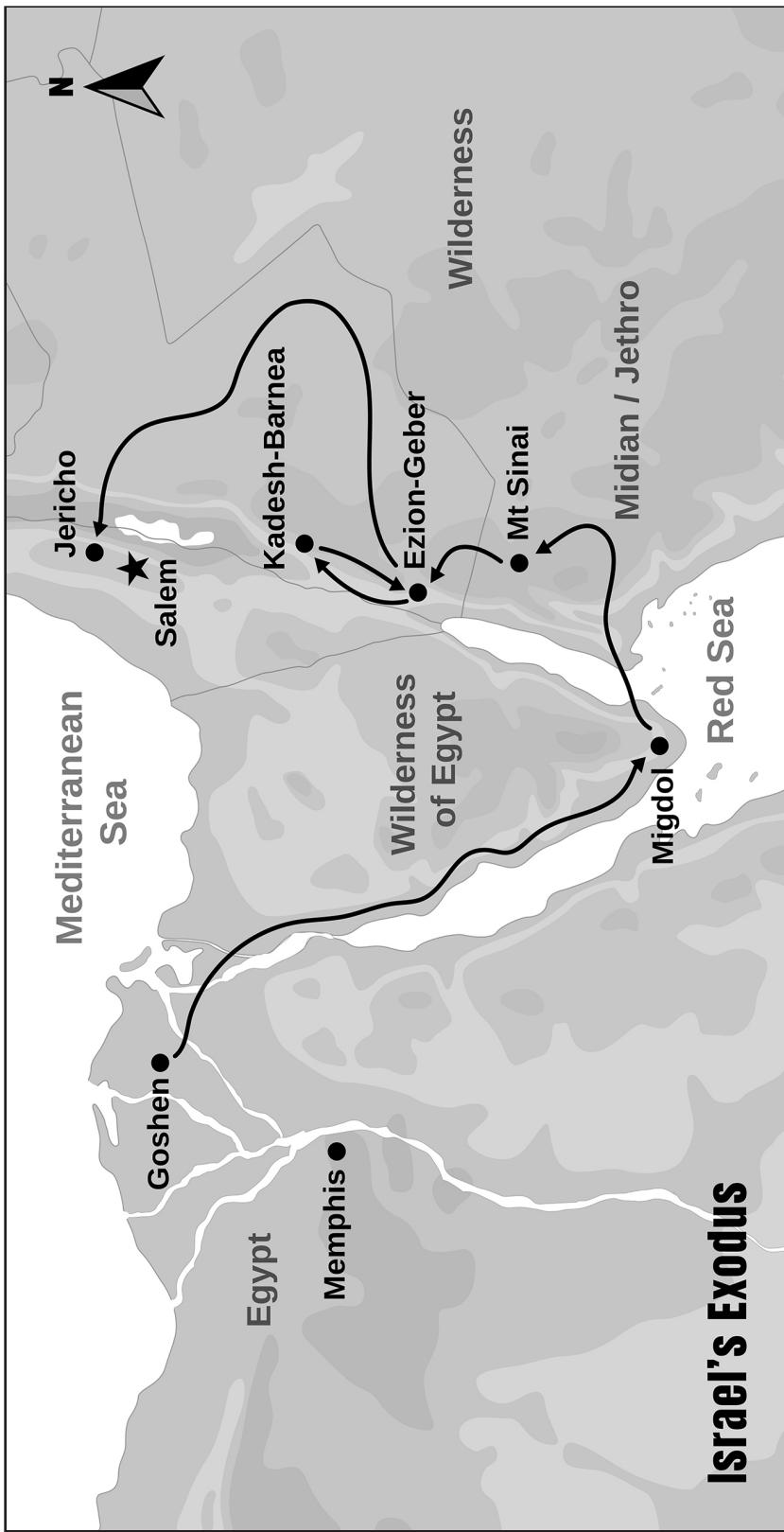
John 10:28	Markus 9:45	Psalms 116:3
John 12:25	Markus 9:47	Psalms 139:8
John 12:50	Luke 12:5	Psalms 141:7
John 17:2	James 3:6	Proverbs 1:12
John 17:3	Hadēs	Proverbs 5:5
Acts 13:46	Mat 11:23	Proverbs 7:27
Acts 13:48	Mat 16:18	Proverbs 9:18
Romans 2:7	Luke 10:15	Proverbs 15:11
Romans 5:21	Luke 16:23	Proverbs 15:24
Romans 6:22	Acts 2:27	Proverbs 23:14
Romans 6:23	Acts 2:31	Proverbs 27:20
Romans 16:25	1 Corinthians 15:55	Proverbs 30:16
Romans 16:26	Revelation 1:18	Ecclesiastes 9:10
2 Corinthians 4:17	Revelation 6:8	Song of Solomon 8:6
2 Corinthians 4:18	Revelation 20:13	Isaiah 5:14
2 Corinthians 5:1	Revelation 20:14	Isaiah 7:11
Galatians 6:8	Limnē Pyr	Isaiah 14:9
2 Thessalonians 1:9	Revelation 19:20	Isaiah 14:11
2 Thessalonians 2:16	Revelation 20:10	Isaiah 14:15
1 Timothy 1:16	Revelation 20:14	Isaiah 28:15
1 Timothy 6:12	Revelation 20:15	Isaiah 28:18
1 Timothy 6:16	Revelation 21:8	Isaiah 38:10
2 Timothy 1:9	Sheol	Isaiah 38:18
2 Timothy 2:10	Genesis 37:35	Isaiah 57:9
Titus 1:2	Genesis 42:38	Ezekiel 31:15
Titus 3:7	Genesis 44:29	Ezekiel 31:16
Philemon 1:15	Genesis 44:31	Ezekiel 31:17
Hebrews 5:9	Numbers 16:30	Ezekiel 32:21
Hebrews 6:2	Numbers 16:33	Ezekiel 32:27
Hebrews 9:12	Deuteronomy 32:22	Hosea 13:14
Hebrews 9:14	1 Samuel 2:6	Amos 9:2
Hebrews 9:15	2 Samuel 22:6	Jonah 2:2
Hebrews 13:20	1 Kings 2:6	Habakkuk 2:5
1 Peter 5:10	1 Kings 2:9	Tartaroō
2 Peter 1:11	Job 7:9	2 Peter 2:4
1 John 1:2	Job 11:8	Questioned
1 John 2:25	Job 14:13	None yet noted
1 John 3:15	Job 17:13	
1 John 5:11	Job 17:16	
1 John 5:13	Job 21:13	
1 John 5:20	Job 24:19	
Jude 1:7	Job 26:6	
Jude 1:21	Psalms 6:5	
Revelation 14:6	Psalms 9:17	
eleēsē	Psalms 16:10	
Romans 11:32	Psalms 18:5	
Geenna	Psalms 30:3	
Mat 5:22	Psalms 31:17	
Mat 5:29	Psalms 49:14	
Mat 5:30	Psalms 49:15	
Mat 10:28	Psalms 55:15	
Mat 18:9	Psalms 86:13	
Mat 23:15	Psalms 88:3	
Mat 23:33	Psalms 89:48	
Markus 9:43		

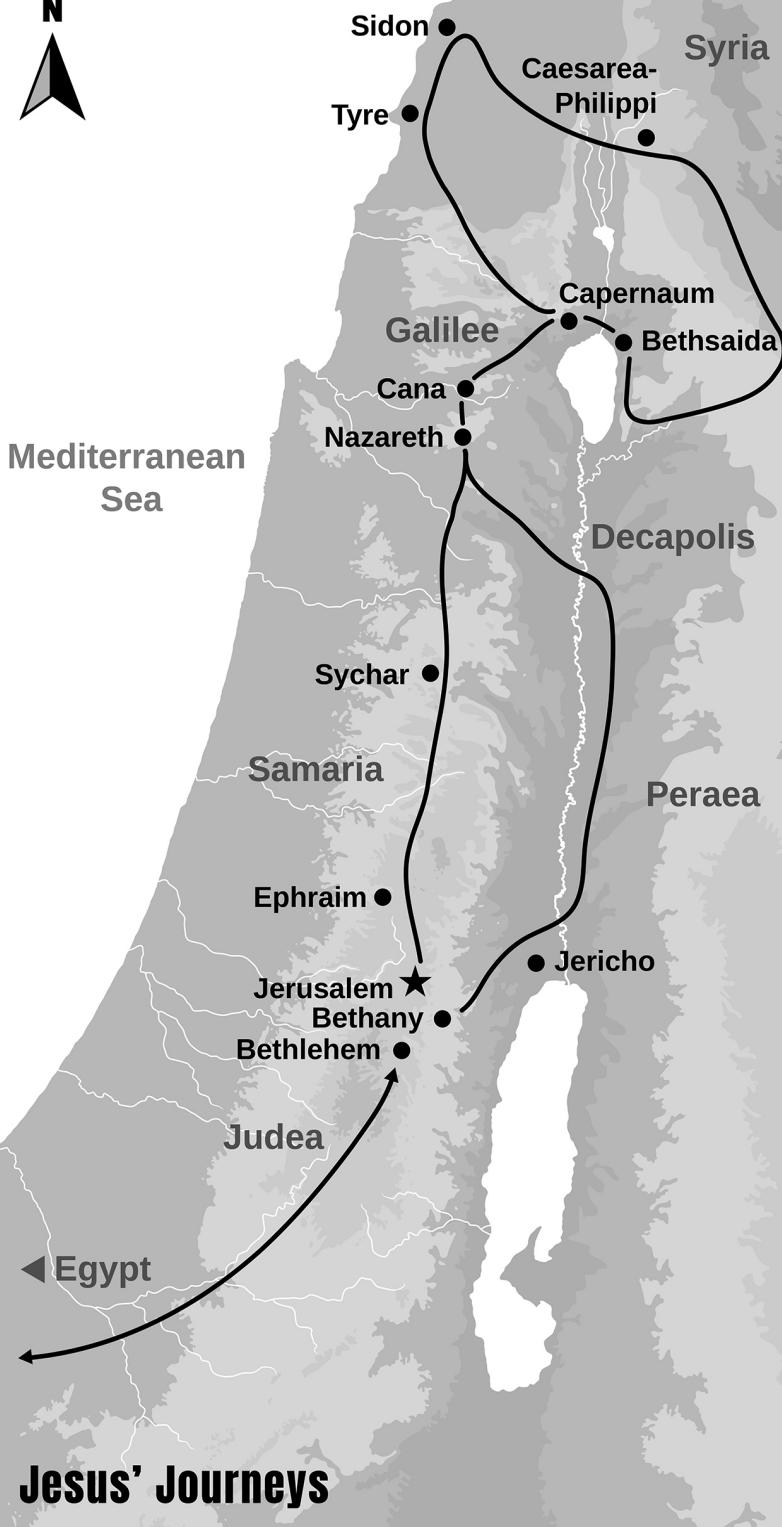
Abraham's Journey

"By faith, Abraham, when he was called, obeyed to go out to the place which he was to receive for an inheritance. He went out, not knowing where he went"

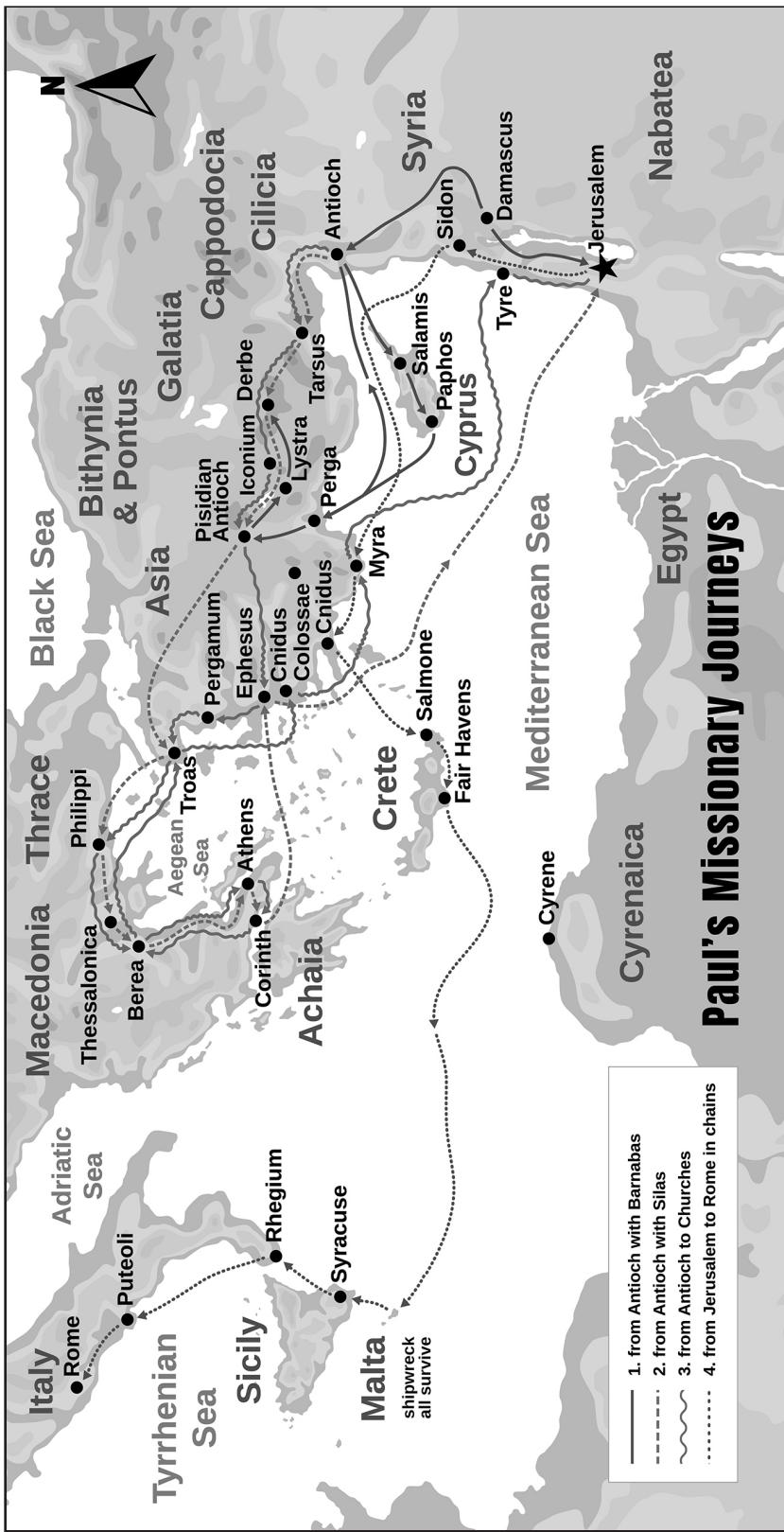
Hebrews 11:8

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Wirva itsa ka Zər Uda də għorar; a sodagh ba kə wirva daba ka daba tsud bi. Ai a sodagh kə daba uddakh kə, zə bədu safara tsəka kə kat da udakh daqħan. - Markus 10:45

"Paul, a servant of Jesus Christ, called to be an apostle, set apart for the Good News of God"

Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory				
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth				
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3				
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City				
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers						
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth								
Luke 16:22 Blessed in Paradise								
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				Matthew 25:41 Revelation 20:10				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command								
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus								
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Revelation 20:13 Thalaasa				
				Revelation 19:20 Lake of Fire				
				Revelation 20:2 Abyss				

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Guduf-Gava at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Wirva yan, dam da nandal udakh on lard daghan ko nega ko farakhar. Paratéra para kur on dákha Dada, zo Zara, zo Sadíkw Yatzigöl. - Mat 28:19

